

10 tuổi

LUẬT KHOA tạp chí

Số tháng Mười Một, 2024

07.11.2024

Đồ họa: VK & Shiv/ Luật Khoa.

Tướng Lương Cường
lên chủ tịch nước và
hai điều bất thường

Chân dung
tứ trụ

Cải tạo đảo với tốc độ kỷ lục,
Việt Nam quyết đoán hơn trên
lập trường Biển Đông

Luật Khoa Tạp chí là một dự án
của Sáng kiến Pháp lý Việt Nam
(Legal Initiatives for Vietnam),
một tổ chức phi lợi nhuận đăng ký ở
California, Hoa Kỳ theo quy chế 501(c)(3).

Địa chỉ đăng ký tại Hoa Kỳ: 1520 E. Covell
Suite B5 - 426, Davis, CA 95616.

Văn phòng chính: Đà Bắc, Đà Loan.

Tổng biên tập: Trịnh Hữu Long.
Ban biên tập: Trần Quỳnh Vi,
Phạm Đoàn Trang.

Mọi thắc mắc, góp ý xin gửi về:
docgia@mail.luatkhoa.com

© Từ 2014

Luật Khoa Tạp chí
Số tháng Mười Một, 2024
Phát hành ngày 07/11/2024.

Khổ báo in: 16cm (rộng) x 24cm (cao)

Phiên bản PDF và EPUB
của Luật Khoa Tạp chí nằm trong
các gói “Member” (\$2/tháng)
và “Supporter” (\$5/tháng)
trên www.luatkhoa.com.

Luật Khoa là tạp chí phi lợi nhuận.
Toàn bộ doanh thu được tái đầu tư để
phát triển tạp chí.

LỜI TÒA SOẠN:

Mừng sinh nhật, nhớ Đoàn Trang

Luật Khoa tạp chí ra đời ngày 5/11/2014. Đáng lẽ, nó đã ra đời sớm hơn hai năm. Đó là vào mùa đông năm 2012, khi nhà báo Phạm Đoàn Trang và tôi đang khá chật vật với việc làm báo ở Hà Nội.

Đoàn Trang khi đó đã làm báo hơn mười năm, còn tôi mới chập chững vào nghề. Cả hai đều làm cho các báo nhà nước.

Chúng tôi chật vật theo hai nghĩa: ví thì rộng mà đời báo thì chật hẹp. Nỗi khổ tâm vì những đề tài bị cho là “nhạy cảm” ám ảnh chúng tôi mỗi ngày. Đề tài không được duyệt, bài viết ra bị từ chối. Chúng tôi vẫn viết blog, viết Facebook, viết cho báo Việt ngữ ở nước ngoài, nhưng chừng đó là không đủ.

Chúng tôi quyết định mở một tờ báo riêng, lấy tên là Vietnam Law Times, với ý định phổ biến kiến thức pháp luật cho công chúng. Tên miền đã mua, website đã dựng, nhưng chúng tôi nhanh chóng đụng đầu vô đá: chúng tôi thiếu cả kiến thức lẫn tiền bạc để duy trì được một tờ báo như vậy.

Dự án phải dừng lại, nhưng máu nghề thì không. Hai năm sau, chúng tôi - cùng với Trần Quỳnh Vi và Trương Tự Minh - hiện thực hóa được ý tưởng này. Đó chính là Luật Khoa tạp chí.

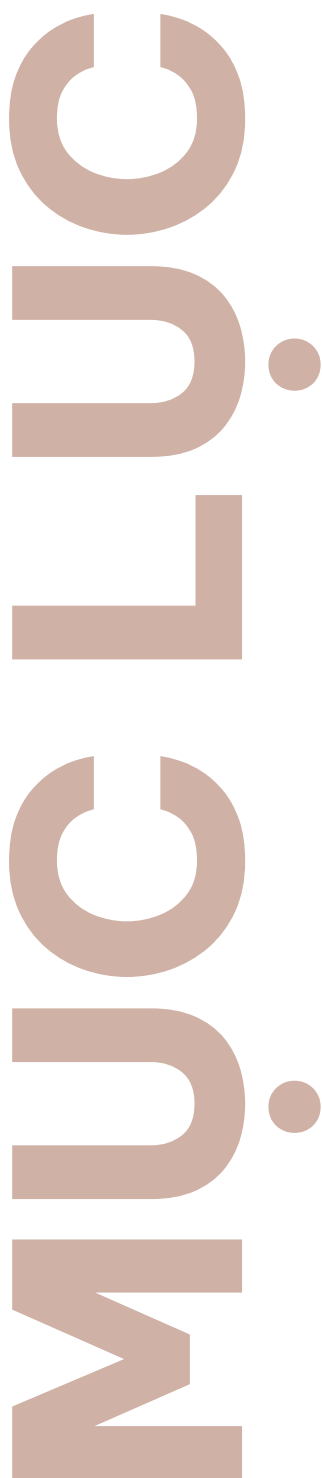
Đoàn Trang gắn bó với Luật Khoa suốt từ đó cho tới ngày bị bắt, 6/10/2020, ở nhiều vai trò khác nhau. Cỡ một tháng trước khi bị bắt, chị vẫn gửi bài. Thời kỳ phong tỏa vì đại dịch COVID-19, chị vẫn tận dụng những cơ hội hiếm hoi được ra ngoài để quan sát cuộc sống của những người dưới đáy xã hội.

Đoàn Trang làm tất cả những điều đó trong điều kiện bị công an truy lùng và sức khỏe tồi tệ. Chúng tôi nỗ lực phục hồi của Đoàn Trang 1 thì nỗ lực phục hồi sức khỏe của Đoàn Trang 10.

Nếu không có gì thay đổi, Đoàn Trang chỉ có thể được tự do vào sinh nhật lần thứ 15 của Luật Khoa vào năm 2029.

Luật Khoa sẽ không ngừng vận động cho tự do của Đoàn Trang, và sẽ tiếp tục làm những gì chị muốn chúng tôi làm nhất: viết, viết, và viết.

Trịnh Hữu Long
Tổng biên tập

04 Luật Khoa 10 năm:
Những cột mốc đáng nhớ

10 *Đội ngũ Luật Khoa tạp chí*
Luật Khoa: 10 bài học
sau 10 năm làm báo

18 *Trịnh Hữu Long*
Tướng Lương Cường lên
chủ tịch nước và hai điều
bất thường

22 *Trọng Phụng*
Chân dung Tú Trạ

28 *Phạm Minh Phụng*
3 lập luận bảo thủ ủng hộ
hôn nhân đồng giới

31 *An Bình*
Mất lác là tại hướng đình?

36 *Lê Vạn Hoa*
Lá phiếu cho
Nguyễn Phương Hằng

39 *Trần Quỳnh Vi*
Luật Khoa 360: Y Quỳnh Bđăp,
tội danh khủng bố và phiên tòa
dẫn độ

44 *Phạm Văn Luật*
Cải tạo đảo với tốc độ kỷ lục,
Việt Nam quyết đoán hơn trên
lập trường Biển Đông

50 *Nguyễn Quốc Tấn Trung*
**Anh trao trả Chagos cho
Mauritius: Nhìn lại Trung Quốc
ở Biển Đông**

54 *Nguyễn Quốc Tấn Trung*
**Triều Tiên và Việt Nam:
Số phận pháp lý khác nhau
của hai quốc gia bị chia cắt**

60 *Ái Thư*
Độc sách cùng Đoan Trang
**Một cuốn sách nói về án tử
hình ở Đông Nam Á**

64 *Nam Thành*
Độc sách cùng Đoan Trang
**“Vết sẹo và cái đầu hói” - một
quyển tiểu thuyết bàn về trí thức
và quyền lực**

67 *Bảo La*
Độc sách cùng Đoan Trang
**Độc “Phải sống” của Dư Hoa:
Ai đau khổ như Phú Quý?**

69 *Phạm Minh Phụng*
Độc sách cùng Đoan Trang
**Tư lợi và lựa chọn công:
Những điểm yếu của nền dân chủ**

71 *Bảo La*
Độc sách cùng Đoan Trang
**“Thiên An Môn” của Sơn Táp:
Tự do, công lý và nỗi niềm thị dân**

LUẬT KHOA 10 NĂM

Những cột mốc đáng nhớ

LUẬT KHOA

Luật Khoa tròn 10 tuổi 🎉

Ngày nay, 5/11, là ngày kỷ niệm 10 năm thành lập của Luật Khoa. Chúng tôi hân

NĂM 2014

Tháng Năm

Trịnh Hữu Long, Phạm Đoàn Trang, Trần Quỳnh Vi và Trương Tự Minh lập nhóm với một khoản vốn 12.000 USD.

5/11

Luật Khoa tạp chí ra mắt độc giả.

NĂM 2015

10/11

Luật Khoa bắt đầu kêu gọi độc giả đóng góp qua PayPal.

17/11

Luật Khoa ra thông cáo bác bỏ tin đồn về mối quan hệ với Đảng Việt Tân.

Luật Khoa công bố vụ đạo văn thứ hai trong lịch sử.

NĂM 2016

24/12

Luật Khoa mở văn phòng ở Đài Bắc, Đài Loan.

NĂM 2017

4/1

Luật Khoa đăng ký tổ chức phi lợi nhuận ở California, Hoa Kỳ với tên gọi Legal Initiatives for Vietnam (Sáng kiến Pháp lý Việt Nam). Trịnh Hữu Long và Trần Quỳnh Vi là đồng giám đốc.

Cũng trong tháng Một:

Luật Khoa bắt đầu sử dụng newsletter để phân phối nội dung.

31/8

Luật Khoa mắc lỗi kỹ thuật, phải tạm đổi sang tên miền luatkhoa.info cho đến ngày 5/10.

8/11

Luật Khoa ra mắt phiên bản tiếng Anh với tên gọi The Vietnamese Magazine.

Tháng Mười Hai

Luật Khoa và The Vietnamese Magazine bắt đầu bị chặn ở Việt Nam.

NĂM 2018

11-18/6

Luật Khoa là một trong những báo đi đầu trong việc phân tích dự thảo

Luật An ninh mạng và cảnh báo những nguy cơ của dự luật này vào thời điểm Quốc hội cân nhắc thông qua.

Ngày 11/6, Luật Khoa và The Vietnamese Magazine bắt đầu bị tấn công từ chối dịch vụ (DDoS) dẫn đến quá tải máy chủ, gần như không thể truy cập được hai website.

Ngày 12/6, Quốc hội thông qua Luật An ninh mạng.

Tổ chức VirtualRoad (Qurium) can thiệp kỹ thuật giúp hai website hoạt động trở lại. Họ cũng dựng một trang dự phòng (mirror site) cho Luật Khoa giúp độc giả truy cập được mà không cần vượt tường lửa. Đợt tấn công DDoS chấm dứt vào ngày 18/6.

NĂM 2019

Tháng Một

Luật Khoa mở nhóm Facebook “Cộng đồng Luật Khoa” để kết nối trực tiếp với độc giả trên nền tảng này.

12/9

Đồng sáng lập viên, biên tập viên Phạm Đoàn Trang được trao giải thưởng Tự do Báo chí của tổ chức Phóng viên Không Biên giới (RSF).

NĂM 2020

Tháng Hai

Luật Khoa nâng cấp hệ thống phần mềm quản lý, tự động hóa nhiều khâu, giảm thiểu khối lượng công việc thủ công, trong đó có nhiều việc liên quan tới quản lý bài vở.

Tháng Tư

Giữa đại dịch COVID-19, Luật Khoa thử nghiệm mục điểm tin hằng ngày. Thử nghiệm thất bại do không đủ nhân lực. Dự án chính thức đóng lại với vụ đạo văn đầu tiên của Luật Khoa.

Tháng Năm

Lần đầu tiên, Luật Khoa tường thuật trực tiếp một sự kiện thời sự: phiên tòa giám đốc thẩm của vụ án Hồ Duy Hải.

Tháng Sáu

Luật Khoa bắt đầu cấp học bổng đào tạo báo chí.

Tháng Bảy

Luật Khoa liên đới tới một vụ tranh cãi nội bộ về tài chính của Nhà xuất bản Tự Do do Luật Khoa đóng vai trò trung gian nhận và chuyển tiền. Luật Khoa ra thông cáo tuyên bố tôn trọng công việc nội bộ của NXB Tự do. Vụ việc được giải quyết vào đầu năm 2021.

6/10

Cảnh sát bắt tạm giam biên tập viên Phạm Đoàn Trang.

NĂM 2021

Tháng Một

Luật Khoa ra mắt kênh gây quỹ mới tại donorbox.org/luatkhoa.

Tháng Hai

Telegram ra mắt chức năng Instant View, giúp độc giả Việt Nam có thể đọc bài của Luật Khoa mà không cần vượt tường lửa.

Tháng Bảy

Luật Khoa ra mắt kênh newsletter mới trên nền tảng Ghost CMS.

21/8

Luật Khoa bắt đầu vận hành thư viện tại Đài Bắc, Đài Loan.

30/10

Luật Khoa ra mắt dự án Dữ liệu tại địa chỉ data.liv.ngo.

24/11

Luật Khoa được cấp giấy phép thành lập văn phòng đại diện tại Đài Loan.

14/12

Biên tập viên Phạm Đoan Trang bị kết án 9 năm tù về tội “tuyên truyền chống nhà nước”.

NĂM 2022

31/1

Luật Khoa phát hành số báo PDF đầu tiên vào dịp Tết Nguyên đán, mở ra một dòng sản phẩm mới với các số báo PDF hằng tháng. Từ số báo tháng Tư năm 2022, Luật Khoa bắt đầu bán các số báo tháng.

1/3

Luật Khoa khởi động lại kênh YouTube và bắt đầu đầu tư mạnh vào sản xuất video.

Luật Khoa chuyển đến văn phòng mới trong khuôn viên Đại học Chính trị Quốc lập Đài Loan (NCCU) ở thành phố Đài Bắc.

2/6

Biên tập viên Phạm Đoan Trang được trao giải thưởng nhân quyền Martin Ennals.

Tháng Bảy

Biên tập viên Phạm Đoan Trang được trao giải thưởng Tự do Báo chí Quốc tế của tổ chức Ủy ban Bảo vệ Nhà báo (CPJ).

NĂM 2023

3/1

Luật Khoa khởi động chương trình đọc báo trả phí (membership) với

hai gói thuê bao: \$2/tháng và \$5/tháng, chuyển mạnh sang mô hình kinh doanh nội dung.

Tháng Hai

Luật Khoa và The Vietnamese được Thư viện Quốc hội Hoa Kỳ chọn lưu trữ trong cơ sở dữ liệu của họ.

11/4

Luật Khoa được chọn vào chương trình đào tạo kinh doanh báo chí Amplify Asia của Quỹ Đầu tư và Phát triển Truyền thông (MDIF) của Hoa Kỳ.

1/6

Luật Khoa ra mắt thư viện điện tử tại địa chỉ luatkhoa.librarika.com.

1/9

LIV thay đổi cơ cấu lãnh đạo, bãi bỏ cơ chế đồng giám đốc, bổ nhiệm Trần Quỳnh Vi làm giám đốc điều hành.

NĂM 2024

Tháng Một

Doanh thu năm đầu tiên của chương trình membership cán mốc 10.000 USD.

16/5

Biên tập viên Phạm Đoàn Trang được trao giải thưởng Barbey về Tự do Viết của tổ chức Văn bút Hoa Kỳ (PEN America).

24/5

Luật Khoa công bố vụ đạo văn thứ hai trong lịch sử.

Tháng Mười Một

Số độc giả trả phí đạt gần 900, doanh thu hằng tháng của chương trình membership cán mốc 1.900 USD.

Kênh YouTube đạt hơn 82.000 người theo dõi và vượt qua mốc 20 triệu lượt xem.

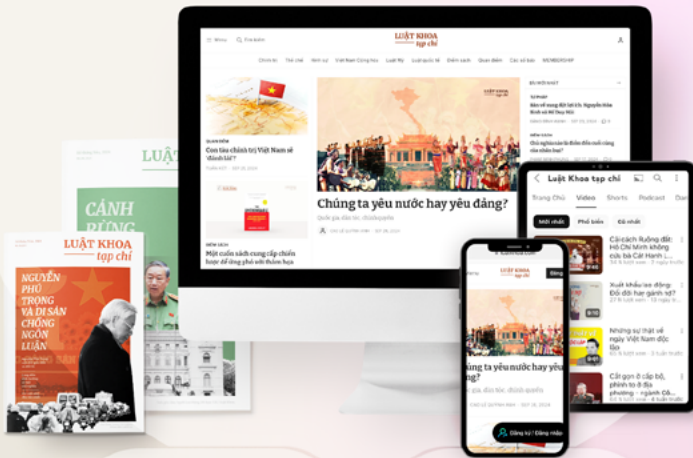
5/11

Luật Khoa tròn 10 tuổi. 🗓

LÀM BÁO ĐỘC LẬP KHÔNG SỢ AI KHÔNG NÍNH AI

Chúng tôi nguyện làm báo chính trực, đảng hoàng, và vô vị lợi.
Kiểm duyệt không có chỗ ở đây.

Ngay lúc này, bạn có thể ủng hộ sứ mệnh làm báo độc lập
của chúng tôi bằng cách mua báo hoặc đóng góp.

MEMBER

\$2

1 THÁNG

SUPPORTER

\$5

1 THÁNG

ĐĂNG KÝ NGAY

www.luatkhoa.com

Tuesday, November 5, 2024

LUẬT KHOA

TẠP CHÍ

Tư pháp Hình sự

Nhân vật

Tiếng Anh

Đội ngũ Luật Khoa tạp chí

Bài được đăng lần đầu trên luatkhoa.com ngày 06/11/2024.

Luật Khoa tạp chí ra mắt độc giả

by tringhuulong · NOVEMBER 4, 2024

Thưa độc giả, Ban Biên tập Luật Khoa tạp chí đã chờ đợi ngày hôm nay, 5/11/2024, từ gia và đóng góp các bài viết của mình vào các cuộc thảo luận xã hội. Trong thách thức của thời kỳ hội nhập, trong đó có thách thức hội nhập về cải cách hệ thống pháp luật theo hướng tôn trọng quyền con người và xã trị, chúng tôi nhận thấy sự cần...

READ MORE

Luật Khoa

10 bài học sau
10 năm làm báo

Ngày 5/11 này, Luật Khoa tròn 10 tuổi. Đây là dịp không thể tốt hơn để suy ngẫm lại hành trình làm báo và tổng kết những bài học xương máu của mình.

Mời bạn suy ngẫm cùng Luật Khoa.

1. LÀM BÁO ĐỘC LẬP LÀ... LÀM BÁO BÌNH THƯỜNG

Thuở mới lập ra Luật Khoa, chúng tôi chỉ ráng làm báo cho tốt. Dĩ nhiên, “làm báo cho tốt” trong điều kiện kiểm duyệt ở nước ta đòi hỏi những nỗ lực khá bất bình thường. Nỗ lực đó có tên là làm báo độc lập. Mà làm báo độc lập ở nước ta hay bị xem là “nhạy cảm”.

“Nhạy cảm”. Cái nhãn ấy bị dán khắp nơi, lần lúc có cảm giác như thứ gì ở xứ này cũng nhạy cảm, chẳng còn gì bình thường nữa.

Bản thân chúng tôi cũng vô hình trung rơi vào cái lối mòn suy nghĩ ấy. Chúng tôi bị tự kỷ ám thị, cho rằng Luật Khoa là một thứ “nhạy cảm”.

Đó là một sai lầm không thể lớn hơn của chúng tôi.

Dần dà, chúng tôi nhận ra rằng, những gì Luật Khoa đang làm thực ra chỉ là làm báo một cách hết sức bình thường, theo đúng nghĩa bình thường của nghề báo. Đồng sáng lập viên Phạm Đoàn Trang có lần phản nản với chúng tôi rằng chị ấy không thích cái mác “nhà báo độc lập”, “báo chí độc lập”. Lý do của chị ấy rất đơn giản: đã là nhà báo, đã là báo chí thì dĩ nhiên là phải độc lập, và độc lập là bản chất cốt lõi của cái nghề này, không cần phải thêm cái nhãn “độc lập” vào làm gì cho thừa thãi ra.

Dĩ nhiên, chúng tôi không ngây thơ đến mức cho rằng làm báo bình thường là thứ dễ dàng được chấp nhận ở nước ta. Nhưng chúng tôi muốn xác quyết một niềm tin nội tại rằng chúng tôi đang làm báo một cách bình thường và chúng tôi muốn biến thứ báo chí bình thường đó trở thành một thứ... bình thường trong xã hội.

2. TRUNG THỰC VỚI ĐỘC GIẢ

Không ai muốn bị gạt, bị lừa, bị thao túng. Một trong những thứ đầu tiên chúng ta ở Việt Nam nghe thấy khi vừa lọt lòng mẹ là tiếng loa phường. Tất cả chúng ta đều là nạn nhân bị bộ máy tuyên giáo thao túng thông tin một cách sâu sắc, toàn diện, và có hệ thống.

Nhưng các nhà tuyên giáo không đơn độc trong công cuộc này. Mạng Internet là một công cụ tuyệt vời cho những người làm báo trung thực lẫn những người chế biến và phát tán tin vịt. Ít ai trong chúng ta hoàn toàn vô can trong việc vô tình hay cố ý lan truyền loại thông tin độc hại này.

Luật Khoa không được phép dự phần vào công cuộc thao túng thông tin đó, bất kể là vì mục đích tốt đẹp gì chăng nữa, và không bao giờ được biện minh bằng lý do bị lừa.

Chúng tôi trung thực với độc giả về năng lực của mình, bằng cách không viết, không đăng những gì chúng tôi không có năng lực chuyên môn để thẩm định.

Chúng tôi trung thực với độc giả về nguồn thông tin của mình, bằng cách trích dẫn đầy đủ - cả dẫn link lẫn chú thích - để độc giả có thể kiểm chứng lại thông tin nếu muốn. Nếu phát hiện được lỗi sai, chúng tôi sửa lại và ghi đính chính. Và nếu phát hiện đạo văn, chúng tôi sửa/gỡ bài, thông báo và xin lỗi ngay.

Chúng tôi trung thực với độc giả về nguồn ngân sách của mình, bằng cách công khai

ngân sách hằng năm (thông qua báo cáo thường niên và/hoặc thư gửi độc giả), cơ cấu nguồn thu ngân sách, và một số nhà tài trợ cho phép chúng tôi công bố thông tin. Nếu một bài viết có liên quan tới một nhà tài trợ ẩn danh, chúng tôi hoặc là không đăng, hoặc nếu đăng thì nói rõ để độc giả biết về xung đột lợi ích này.

Luật Khoa chắc chắn không tránh khỏi thiên kiến, phần lớn bài viết của Luật Khoa là bài phân tích, bình luận theo một hướng nào đó, nhưng chúng tôi không dùng thủ pháp viết lách nào để lừa độc giả. Ngay cả khi đó là bài quan điểm, các biên tập viên của chúng tôi luôn cố gắng hết sức để kiểm chứng thông tin và đánh giá tính logic của bài.

Chúng tôi đã nỗ lực tối đa để làm báo trung thực, còn phần phán xét sau cùng, dĩ nhiên, thuộc về độc giả.

3. LỰA CHỌN MÔ HÌNH PHI LỢI NHUẬN

Dù bán báo, Luật Khoa vẫn giữ nguyên mô hình phi lợi nhuận. Về mặt pháp lý, tổ chức Sáng kiến Pháp lý Việt Nam (LIV) - chủ sở hữu của Luật Khoa - là một tổ chức phi lợi nhuận đăng ký ở Hoa Kỳ, mọi nguồn thu đều phải được tái đầu tư cho tổ chức. Luật Khoa để ngỏ khả năng mở một công ty con nhưng đa số cổ phần vẫn do LIV nắm giữ. Làm báo vì lợi nhuận không có gì sai, nhiều tờ báo tốt nhất thế giới là những công ty làm ăn có lãi và làm giàu cho cổ đông. Họ vừa làm báo chất lượng, vừa kiếm được lời.

Ở Luật Khoa, chúng tôi cho rằng báo chí là một loại hàng hóa công, phụng sự lợi ích công, do đó, chúng tôi muốn tránh khả năng bị cổ đông và mục tiêu lợi nhuận làm xói mòn các giá trị công của mình. Trên thế giới có đầy đủ các ví dụ về những tờ báo vì chạy theo lợi nhuận mà làm báo bất chấp các quy tắc đạo đức nghề nghiệp, phao tin đồn nhảm, gieo rắc hận thù, cốt để kiếm thêm “view”; cũng không thiếu tiền lệ về việc chủ sở hữu tờ báo can thiệp sâu vào khâu sản xuất nội dung và trực tiếp xâm hại đến tính độc lập của tòa soạn. Cho đến nay, Luật Khoa vẫn tin vào mô hình phi lợi nhuận này.

4. BÁO CHÍ CÓ TÍNH XÂY DỰNG

Đứng trước những lời góp ý, chỉ trích nặng lời, có một cách chống chế là “góp ý, chỉ trích cũng phải có tính xây dựng”. Chúng ta hẳn đã nghe quan chức nhà nước nói điều đó đến nhàm tai, bất kể nghĩa vụ công bộc của họ là phải lắng nghe dù lời góp ý, chỉ trích có khó nghe cỡ nào đi chăng nữa. Thế nhưng điều này cũng không ngăn báo chí lựa chọn một phương châm làm báo có tính xây dựng.

Báo chí xây dựng chọn một thái độ tôn trọng với tất cả các bên khác nhau của vấn đề và cho họ cơ hội được bày tỏ ý kiến như nhau. Nó có đủ kích ai cũng đều trước hết tôn trọng nhân phẩm của đối tượng bị đá kích, thừa nhận tính chính đáng trong lập luận của họ (nếu có), và đặt họ vào bối cảnh cụ thể để không phán xét một cách

hời hợt. Nó xử việc chứ không xử người. Nó phê phán để ngồi được với nhau chứ không phải để thù hận nhau. Nó đề xuất giải pháp và hướng các cuộc thảo luận vào việc giải quyết vấn đề chứ không chửi bới cho sướng miệng.

Dĩ nhiên, nói dễ, làm khó. Xây bao giờ cũng khó hơn phá (lưu ý: phá ở đây là từ trung lập, bao gồm cả phá cái xấu và phá cái tốt). Phê phán, thậm chí khơi lại những nỗi đau và đẩy lùi tệ nạn xã hội, luôn là việc Luật Khoa cần làm thường xuyên. Luật Khoa chọn báo chí xây dựng để ít nhất là không gieo rắc thêm hận thù vốn đã mừng mù trong xã hội, và nếu may mắn, có thể đóng góp một viên thuốc giảm đau, một mũi khâu đẹp, và một viên gạch tốt để xây dựng một ngôi nhà mới.

5. KINH DOANH NỘI DUNG LÀ CON ĐƯỜNG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Khi Luật Khoa bước sang tuổi thứ ba, đã có một độc giả thân thiết khuyên Luật Khoa kinh doanh báo chí và tự sống được bằng nguồn thu của mình thay vì đi xin tiền tài trợ. Chúng tôi nhận ra ngay tính hợp lý của việc kinh doanh nhưng khi đó tờ báo đang loay hoay để sinh tồn, và tiền tài trợ vẫn là nguồn thu khả thi hơn hẳn so với một ý tưởng kinh doanh chưa rõ ràng.

Tới năm 2022, chúng tôi nhận thấy đã sẵn sàng kinh doanh và bắt đầu bán các số báo PDF. Đến tháng 1/2023, chúng tôi ra mắt chương trình membership (đọc báo điện tử trả phí) với mức giá 2 USD và 5 USD/tháng. Cho đến sinh nhật lần thứ 10 này, Luật Khoa có gần 1.000 độc giả trả phí với nguồn thu gần 2.000 USD/tháng. Đây là một con số rất tốt sau hai năm triển khai mô hình thuê bao trả phí.

Luật Khoa là tờ độc lập đầu tiên chuyển sang kinh doanh nội dung thay vì phụ thuộc hoàn toàn vào tiền tài trợ, và là một trong những tờ tiên phong trên thị trường báo chí Việt Nam triển khai mô hình này. Doanh thu chỉ là một loại kết quả. Việc kinh doanh giúp tòa soạn bắt đầu vận hành theo một cách năng động và sáng tạo hơn rất nhiều so với trước đây. Câu hỏi

luôn phải đặt ra không phải chỉ là viết gì cho hay, mà còn là viết gì thì bán được. Và thông qua việc bán báo, Luật Khoa đang bình thường hóa hoạt động báo chí của mình.

Chúng tôi tin rằng bán báo là con đường phát triển bền vững, lâu dài của Luật Khoa, và là phương án mà ai làm báo cũng nên cân nhắc ngay từ đầu.

Nhân tháng sinh nhật, chúng tôi cũng gửi đến quý độc giả gói ưu đãi trả phí đọc báo còn \$15/năm khi độc giả đăng ký gói Member trong tháng Mười Một.

NHẬN ƯU ĐÃI

6. CHẬM TRỄ VỚI YOUTUBE

Tám năm sau khi thành lập, Luật Khoa mới bắt đầu vận hành một kênh YouTube, bất kể từ trước đó rất lâu đã có rất nhiều độc giả khuyên chúng tôi nên mở kênh. Sự chậm trễ của chúng tôi là một bài học đắt giá cho sức ì của một tổ chức báo chí trẻ.

Vì sao còn trẻ mà sức ì đã lớn như vậy?

Chúng tôi khởi nghiệp Luật Khoa với tư cách là một nhóm bút, chuyên về báo viết. Chúng tôi say mê với ngòi bút của mình và

tin rằng chỉ cần chuyên tâm mài sắc ngòi bút là đủ. Ngay cả khi website bị chặn, chúng tôi vẫn tin như vậy.

Trừ Đoan Trang, tất cả chúng tôi đều xa lạ với báo hình. Phần lớn đều ngại lên hình. Phần lớn đều viết tốt hơn là nói.

Không cưỡng lại được thời cuộc, chúng tôi buộc phải gia nhập xu thế với một kênh YouTube ra mắt vào giữa năm 2022. Chúng tôi tuyển một nhà sản xuất video về, và

phải học cách viết kịch bản, cách nói, cách diễn, học cả cách sử dụng máy móc, cách điều chỉnh ánh sáng, v.v. Đó là một hành trình khó nhọc cho một tờ báo nhỏ, ít nguồn lực, lại chỉ có 1-2 người là có thể ra mặt lên hình (vì lý do an ninh).

Tất cả đã được tường thường xứng đáng khi sau hơn hai năm, chúng tôi có hơn 80.000 người theo dõi với hơn 20 triệu lượt xem. Đa phần khán giả đều bình luận, đánh giá tích cực. Cho tới nay, đây là kênh có độ phủ lớn nhất trong tất cả các sản phẩm của Luật Khoa.

7. WORDPRESS

Website của Luật Khoa vận hành trên nền tảng phần mềm Wordpress được tám năm thì đổi sang Ghost CMS vào tháng 10/2022. Khi đó, chúng tôi đều thấy Wordpress quá nặng nề, chậm chạp, chi phí vận hành lại lớn, trong khi chúng tôi không có tiền để thuê nhân viên kỹ thuật.

Ghost khi đó lại nổi lên như một giải pháp hấp dẫn vì nó có tính năng gửi bài qua e-mail cho độc giả. Đây là thứ chúng tôi cần trong bối cảnh website bị chặn. Chưa kể, Ghost lại nhẹ nhàng, giản tiện.

Vậy là đổi. Khoảng một năm sau, đơn vị tư vấn kinh doanh cho Luật Khoa là Quỹ Đầu tư và Phát triển Truyền thông (MDIF)

khuyến chúng tôi nên quay trở lại với Wordpress vì lý do Ghost thiếu rất nhiều tính năng, phù hợp với blog cá nhân hơn là những báo chuyên nghiệp kinh doanh nội dung.

Chúng tôi đồng ý quay lại với Wordpress, nhưng hành trình này vô cùng công gai. Hóa ra bỏ đi thì dễ, quay lại rất khó, vì lý do kỹ thuật và vì rất tốn kém. Cho tới nay, Luật Khoa vẫn đang loay hoay với bài toán này và chưa chuyển đổi được về Wordpress.

Việc chuyển từ Wordpress sang Ghost là một sai lầm lớn và gây thiệt hại khủng khiếp cho hoạt động của tờ báo về sau này.

8. THƯ TIN (NEWSLETTER)

Thư tin (newsletter) là thứ tưởng như đã chết từ trước khi Luật Khoa ra đời. Thời buổi báo điện tử, mạng xã hội, trí tuệ nhân tạo, ai mà đọc báo qua e-mail nữa. Nhưng nhờ những nền tảng như Substack và Ghost, thư tin đã trở lại và còn lợi hại

hơn xưa: ngày nay, người ta trả tiền để nhận thư tin.

Không những là xu thế báo chí mới, sự trở lại của thư tin còn vô cùng quan trọng và kịp thời cho những tờ có website bị chặn

như Luật Khoa: chúng tôi có thể gửi toàn văn bài viết qua e-mail cho độc giả mà không sợ bị chặn. E-mail là thứ không thể bị chặn, trừ khi chính quyền ngắt hoàn toàn mạng Internet.

Cho đến nay, đã có khoảng 13.000 độc giả đăng ký nhận thư tin của Luật Khoa trong tổng số 17.000 tài khoản đăng ký trên

website. Với tài khoản này, độc giả có thể chọn nhận bài qua email hoặc có thể đọc trực tiếp trên website.

Thư tin, do vậy, trở thành phương tiện phân phối nội dung chiến lược của Luật Khoa. Chúng tôi tiếc vì đã không triển khai sớm hơn và khai thác một cách hiệu quả hơn.

9. LƯU TRỮ

Làm báo điện tử dễ ở chỗ có bài là đăng được ngay. Chi phí để dựng lên một website bây giờ rẻ, thời gian dựng chỉ tính bằng ngày, thậm chí bằng giờ. Nhưng dựng lên thì dễ, duy trì được lâu dài mới khó.

Trong quá trình làm báo, chúng tôi phát hiện ra rất nhiều link chúng tôi trích dẫn ngày xưa bây giờ đã “chết”. Website đó bây giờ đã biến mất, hoặc bài báo được trích đã bị gỡ (vốn là chuyện thường với báo chí nhà nước), hoặc vì lý do kỹ thuật mà website đó đã thay đổi cấu trúc tên miền, v.v. Dù vì lý do gì đi chăng nữa thì nó cũng làm tổn hại đến niềm tin của độc giả vào các nguồn dữ liệu này.

Có hai vấn đề đặt ra cho Luật Khoa:

- Làm thế nào để lưu trữ được các link nguồn dữ liệu này cho các bài viết của Luật Khoa?
- Làm thế nào để Luật Khoa không rơi vào tình trạng tương tự?

Vấn đề thứ nhất thì đã có cách giải quyết. Rất nhiều người đã nghĩ đến chuyện này từ khi Internet mới bắt đầu phổ biến. Các công cụ lưu trữ như Internet Archive đã cho phép lưu lại nội dung các link, phòng khi link “chết”. Vài năm trở lại đây, Luật Khoa cũng đã bắt đầu những nỗ lực đầu tiên trong việc lưu lại các link này, mặc dù chưa làm được nhiều và một cách có hệ thống. Chúng tôi dự định sẽ đầu tư thêm cho việc này trong thời gian tới.

Việc thứ nhì khó hơn. Luật Khoa (và cả phiên bản tiếng Anh là The Vietnamese Magazine) may mắn vì được Thư viện Quốc hội Hoa Kỳ chọn lưu trữ trong hệ thống của họ, và do đó có khả năng cao sẽ trở thành một phần dữ liệu vĩnh viễn trong kho tàng tri thức lớn nhất thế giới này. Mặt khác, Luật Khoa cũng phải chủ động lưu trữ dữ liệu của mình bằng cách sao lưu dữ liệu, phát hành phiên bản PDF, và in ấn. Một mai, kể cả khi không còn Internet, vẫn luôn có ít nhất hai phiên bản của Luật Khoa tồn tại trong công chúng: các bản PDF và bản in giấy.

10. ...

Luật Khoa xin dành bài học thứ 10 để quý độc giả góp ý. Chúng tôi tin bản thân mình luôn có điểm mù, không thể nhìn thấy được thứ mà người khác nhìn thấy.

Từ quan sát của mình, bạn nghĩ Luật Khoa nên rút ra bài học nào khác? Xin hãy cho chúng tôi biết bằng cách gửi thư tới địa chỉ docgia@mail.luatkhoa.com hoặc bình luận trên website.

Chúng tôi sẽ tổng hợp và đăng tải ý kiến của bạn. ☐

TƯỚNG LƯƠNG CƯỜNG LÊN CHỦ TỊCH NƯỚC VÀ HAI ĐIỀU BẤT THƯỜNG?

Trịnh Hữu Long

Bài được đăng lần đầu
trên [luatkhoa.com](#) ngày 21/10/2024.

Chủ tịch nước Lương Cường
tuyên thệ trước Quốc hội
Ảnh: TTXVN.

Lần đầu tiên kể từ thời Lê Đức Anh làm chủ tịch nước (1992 - 1997), Việt Nam mới lại có một tướng quân đội nắm giữ Phù Chủ tịch.

Đại tướng Lương Cường, ủy viên Bộ Chính trị và ủy viên thường trực Ban Bí thư của Đảng Cộng sản vừa được Quốc hội bầu làm chủ tịch nước vào chiều ngày 21/10/2024 tại Hà Nội với số phiếu 100% đại biểu có mặt (440/440). [1]

- Ông là chủ tịch nước thứ tư trong nhiệm kỳ này (2021 - 2025), sau các ông Nguyễn Xuân Phúc, Võ Văn Thưởng và Tô Lâm.
- Theo BBC News Tiếng Việt, ông Lương Cường là “trường hợp đặc biệt” về nhân sự đảng vì chưa làm trọn một nhiệm kỳ ủy viên Bộ Chính trị, cũng không có kinh nghiệm làm lãnh đạo tỉnh hay lãnh đạo bộ, ngành. [2]
- Lại một lần nữa, Đảng Cộng sản không thể nhất thể hóa hai chức danh tổng bí thư và chủ tịch nước một cách ổn định, lâu dài. Ông Tô Lâm chỉ nắm chức chủ tịch nước trong vòng 150 ngày, kém xa so với người còn lại từng kiêm nhiệm hai ghế là ông Nguyễn Phú Trọng từ 2018 đến 2021 (hai năm rưỡi).
- Ông Lương Cường là quân nhân thứ hai từng nắm giữ chức chủ tịch nước.
- Đại tướng Tô Lâm kể từ đây chỉ còn giữ chức tổng bí thư. Với việc ông Cường lên làm chủ tịch nước, hai chức vụ đảng trưởng và quốc trưởng hiện nay nằm trong tay hai đại tướng của các lực lượng vũ trang (công an và quân đội).
- Chức chủ tịch nước trong mô hình chính thể Việt Nam xưa nay được xem là chức vụ nặng tính lễ nghi mà ít thực quyền. [3] Quyền lực thực tế của chủ tịch nước nằm ở vị trí của người này trong Đảng Cộng sản.

ĐIỀU HỌ KHÔNG NÓI

Theo đúng thủ tục, trước khi bầu Đại tướng Lương Cường làm chủ tịch nước, Quốc hội phải bỏ phiếu miễn nhiệm Chủ tịch nước Tô Lâm. Tuy nhiên, điều bất thường là báo chí nhà nước gần như không đưa tin này.

- Theo khảo sát của Luật Khoa tạp chí trên các báo Nhân Dân, Việt Nam Thông tấn xã, Báo điện tử Chính phủ, website Đài Tiếng nói Việt Nam, website Đài Truyền hình Việt Nam, Thanh Niên, Tuổi Trẻ, VnExpress vào thời điểm 20:00 ngày 21/10, không có báo nào đưa tin việc miễn nhiệm ông Tô Lâm.
- Website của Văn phòng Chủ tịch nước cũng không đăng tin này.
- Các bản tin về ông Lương Cường không nhắc tới thủ tục miễn nhiệm ông Tô Lâm.
- Dân Việt là tờ duy nhất chúng tôi khảo sát được có đăng tin này với tiêu đề “Tổng Bí thư Tô Lâm thôi giữ chức Chủ tịch nước”. [4]
- Thông tin nổi bật nhất về ông Tô Lâm trong ngày hôm nay là bài phát biểu của ông trước Quốc hội về việc phải bỏ tư duy không quản được thì cấm. [5]

KHOẢNG TRẮNG LỚN TRONG LÝ LỊCH CỦA ÔNG LƯƠNG CƯỜNG

Điều bất thường thứ hai là một khoảng trống lớn trong tiểu sử chính thức của Chủ tịch nước Lương Cường do các báo đăng ngày hôm nay. [6]

- Các kênh nhà nước đồng loạt đăng một bản tiểu sử của ông Lương Cường, trong đó nói năm 1975 ông “gia nhập quân đội”, rồi bỏ trống lý lịch của ông từ đó cho tới năm 2003. Tiểu sử đăng trên báo Báo Tuổi Trẻ thậm chí không có thông tin trước tháng 5/2003.

Các bản tin của Trang tin Văn phòng Chủ tịch nước ngày 21/10/2024. Ảnh: Chụp màn hình.

- Duy có một bản lý lịch khác của ông, do báo Quân đội Nhân dân đăng cùng ngày, cung cấp thông tin khá chi tiết các chức vụ của ông Lương Cường trước năm 2003: “Trợ lý cán bộ, Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Hoàng Liên Sơn; Trợ lý cán bộ, Sư đoàn 355; Trợ lý, Trưởng Ban nhân sự, Phòng Cán bộ, Cục Chính trị, Quân khu 2; Phó Trung đoàn trưởng về Chính trị, Bí thư Đảng ủy Trung đoàn 174, Sư đoàn 316, Quân khu 2; Phó Trung đoàn trưởng về Chính trị, Bí thư Đảng ủy Trung đoàn 98, Sư đoàn 316, Quân khu 2; Trợ lý Phòng Nhân sự, Phó Trưởng Phòng, Trưởng Phòng Nhân sự, Cục Cán bộ, Tổng cục Chính trị; Phó Cục trưởng phụ trách nhân sự, Đảng ủy viên Cục Cán bộ, Tổng cục Chính trị Quân đội Nhân dân Việt Nam”. [7]
- Như vậy, trong giai đoạn này, binh nghiệp của ông gắn với Quân khu 2, nghĩa là các tỉnh phía Tây Bắc - trong đó có nhiều tỉnh có biên giới trên bộ giáp Trung Quốc và Lào - gồm: Vĩnh Phúc, Phú Thọ, Tuyên Quang, Hà Giang, Lào Cai, Lai Châu, Sơn La, Điện Biên, Yên Bái.
- Điều đó có nghĩa binh nghiệp của ông Lương Cường gắn với Chiến tranh Biên giới với Trung Quốc năm 1979 và thời kỳ căng thẳng giữa hai bên kéo dài cho tới năm 1990.
- Tiểu sử rút gọn của ông cũng nói ông từng làm bí thư đảng ủy Quân khu 3 (2008 - 2011), là một quân khu có biên giới với Trung Quốc trên bộ (Quảng Ninh) và trên biển (Vịnh Bắc Bộ).

CHỦ TỊCH NƯỚC

LƯƠNG CƯỜNG

● Ngày sinh: 15-8-1957

● Quê quán: phường Dữu Lâu, TP Việt Trì, tỉnh Phú Thọ

● Trình độ chuyên môn: Cử nhân Xây dựng Đảng và chính quyền nhà nước

● Chức vụ:

- Ủy viên Bộ Chính trị khóa XIII
- Bí thư Trung ương Đảng khóa XII, XIII (từ 5-2024)
- Ủy viên Trung ương Đảng khóa XI, XII, XIII
- Chủ tịch nước
- Thường trực Ban Bí thư

TÓM TẮT QUÁ TRÌNH CÔNG TÁC

5-2003 - 3-2006

Thiếu tướng (2-2006), Phó tư lệnh về chính trị Quân đoàn 2, Bí thư Đảng ủy Quân đoàn 2

4-2006 - 12-2007

Thiếu tướng, Chính ủy Quân đoàn 2, Bí thư Đảng ủy Quân đoàn 2

Tiểu sử tóm tắt của Chủ tịch nước Lương Cường trên Tuổi Trẻ không có thời kỳ trước tháng 5/2003.
Ảnh: Chụp màn hình.

QUY TRÌNH KHÉP KÍN

Quy trình đưa tướng Cường lên hàng nguyên thủ quốc gia hoàn toàn đóng kín với công chúng.

- Quyết định này được Đảng Cộng sản Việt Nam quyết định trong các cuộc họp kín của họ. Kết quả không được công bố với công chúng.
- Cho tới trước khi báo chí nhà nước loan tin Lương Cường được bầu, công chúng không biết ai là người được đề cử cho chức danh này.
- Phiên họp miễn nhiệm Chủ tịch nước Tô Lâm và bầu chủ tịch nước mới không được tường thuật trực tiếp trên truyền hình.
- Như thường lệ, công chúng không được vào hội trường Quốc hội để quan sát phiên họp như thực hành ở các nước dân chủ; trong khi đó nhiều đại diện ngoại giao nước ngoài được dự khán.

TIẾP THEO LÀ GÌ?

- Chủ tịch nước** xưa nay đều có chân ủy viên thường vụ trong hai cơ quan lãnh đạo của các lực lượng vũ trang là Quân ủy Trung ương và Đảng ủy Công an Trung ương.
- Chủ tịch nước Lương Cường vốn từng là ủy viên thường vụ Quân ủy Trung ương từ năm 2016 cho tới 4/2024, trước khi khi được bầu làm ủy viên thường trực Ban Bí thư Trung ương Đảng vào tháng 5/2024.
- Theo thông lệ, trong những ngày sắp tới, ông sẽ được bầu vào cả hai cơ quan đảng nói trên. □

CHÂN DUNG TỬ TRỤ?

Tử trụ, tam tướng.

Trọng Phụng

Bài được đăng lần đầu trên [luatkhoa.com](#) ngày 25/10/2024.

(Từ trái sang phải) Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn,
Chủ tịch nước Lương Cường, Tổng bí thư Tô Lâm,
Thủ tướng Phạm Minh Chính.
Đồ họa: Shiv/ Luật Khoa.

Ngày 21/10 vừa qua, Quốc hội đã bầu Đại tướng Lương Cường làm chủ tịch nước với tỷ lệ tán thành tuyệt đối (440/440). Chính trường Việt Nam tạm xác lập một bộ tứ quyền lực mới sau gần ba năm biến động liên tục.

TỔNG BÍ THƯ TÔ LÂM

Tám năm sau ngày trở thành tư lệnh của ngành công an, Đại tướng Tô Lâm bước lên đỉnh cao quyền lực, nấc thang cuối cùng trên hoạn lộ của bất kỳ ai ở Việt Nam.

Ông Tô Lâm sinh ngày 10/7/1957 tại huyện Văn Giang, tỉnh Hưng Yên. Ông là con trai cả của Đại tá Tô Quyền, nguyên phó ban an ninh Tây Ninh trong thời kỳ trước năm 1975, nguyên giám đốc Công an tỉnh Hải Hưng (nay là Hải Dương và Hưng Yên), nguyên cục trưởng Cục Cảnh sát Giao thông và cục trưởng Cảnh sát Quản lý Trại giam, Cơ sở giáo dục và Trường giáo dưỡng. [1]

Là con nhà nòi, ông Lâm ghi danh và tốt nghiệp Học viện An ninh Nhân dân năm 1979. Ông có bằng tiến sĩ luật và được phong hàm giáo sư ngành khoa học an ninh vào tháng 10/2015. [2]

Ông Tô Lâm trải qua nhiều vị trí công tác trong ngành an ninh, tức là ngành bảo vệ chế độ, đạt đến đỉnh cao khi trở thành bộ trưởng ngành này vào tháng 4/2016 và đến tháng 1/2019 được phong hàm đại tướng. Ông Lâm là ủy viên Bộ Chính trị và là đại biểu Quốc hội từ năm 2016 đến nay. [3]

Sau khi ông Võ Văn Thường thôi chức, ngày 22/5/2024, Đại tướng Tô Lâm được Quốc hội bầu làm chủ tịch nước nhiệm kỳ 2021 - 2026. Ba tháng

sau (3/8), ông kiêm luôn vị trí đứng đầu Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản khi Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng từ trần trước đó ít lâu. [4][5]

Đúng 5 tháng sau, ngày 22/10/2024, ông Tô Lâm bàn giao lại vị trí nguyên thủ quốc gia cho Đại tướng Lương Cường, chỉ còn giữ chức tổng bí thư. [6] Điều bất thường là Quốc hội lần báo chí nhà nước không thông báo về việc miễn nhiệm Chủ tịch nước Tô Lâm, ngoại trừ báo Dân Việt.

Từ khi ngồi vào vị trí đảng trưởng, ông Lâm tiếp tục chủ trương “đốt lò” của người tiền nhiệm và duy trì đường lối “ngoại giao cây tre” - được ông thể hiện qua các chuyến thăm cấp nhà nước tới Trung Quốc và hàng loạt nước Bắc Mỹ, châu Âu, tổ chức quốc tế, v.v. [7][8][9][10] Ông cũng thường xuyên phát biểu về một “kỷ nguyên mới” cũng như thúc giục cải cách thể chế.

Cho đến thời hiện đại, hồ sơ chính trị của ông Lâm khá mỏng và khó lòng đánh giá được tư duy chính sách của ông. Công luận hầu như chỉ biết đến tiếng tăm của ông thời ông còn làm tư lệnh ngành công an, đóng vai trò chủ công trong nhiều vụ án hình sự lớn.

Từ năm 2016, ông Tô Lâm đã chỉ đạo điều tra, khởi tố nhiều vụ án liên quan đến các quan chức cấp cao như Đinh La Thăng - nguyên ủy viên Bộ Chính trị, bí thư Thành ủy thành phố Hồ Chí Minh; nguyên bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông

Đại tướng Tô Lâm, Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam.
Ảnh: Media Quốc hội.

Nguyễn Bắc Sơn và Trương Minh Tuấn; nguyên chủ tịch Ủy ban Nhân dân thành phố Hà Nội Nguyễn Đức Chung; vụ các chuyến bay giải cứu; bê bối liên quan tới công ty Việt Á; và mới đây là vụ tấn công hai trụ sở ủy ban nhân dân xã tại tỉnh Đắk Lắk. [11][12][13][14][15][16]

Ông Tô Lâm bị cáo buộc là đã chỉ đạo phi vụ bắt cóc ông Trịnh Xuân Thanh tại Đức để đưa về Việt Nam xét xử vào tháng 7/2017. [17] Sự việc này gây ra ảnh hưởng xấu về mặt ngoại giao giữa Việt Nam và Đức, Slovakia. Tờ SME của Slovakia đưa tin ông Tô Lâm bị cơ quan điều tra nước này truy tố từ tháng 3/2024. [18]

Bên cạnh đó, tháng 11/2021, thời điểm COVID-19 vẫn hoành hành ở Việt Nam, ông Tô Lâm gây tranh cãi khi hiện diện trong một clip tại một nhà hàng của đầu bếp nổi tiếng Salt Bae ở Anh. [19]

CHỦ TỊCH NƯỚC LƯƠNG CƯỜNG

Cho tới trước khi Đại tướng Lương Cường trở thành thường trực Ban Bí thư hồi tháng 5/2024, công chúng gần như không biết ông là ai. Từ một quân nhân kín tiếng, ông vụt sáng trở thành ngôi sao chính trị

Ông Lương Cường sinh ngày 15/8/1957 tại thành phố Việt Trì, tỉnh Phú Thọ. Dù chuyên môn của ông là cử nhân xây dựng đảng và chính quyền nhà nước, song công luận biết đến ông là một quân nhân xuất

thân từ một người lính ra trận lúc 18 tuổi (tháng 2/1975). [20]

Từ thời điểm này đến năm 2003, binh nghiệp của ông gắn liền với Quân khu 2 - nằm trên chín tỉnh phía Tây Bắc - trùng với quãng thời gian xảy ra Chiến tranh Biên giới với Trung Quốc năm 1979 và giai đoạn căng thẳng của hai nước kéo dài tới năm 1990. [21] Trong hầu hết các bản tiểu sử mà các website chính quyền lẫn báo chí nhà nước đăng trong ngày ông đắc cử, phần tiểu sử này không được nhắc tới.

Con đường binh nghiệp của ông Lương Cường diễn ra thuận lợi khi lần lượt thăng lon từ cấp binh nhì lên đại tướng vào tháng 1/2019. Năm năm sau (5/2024), Bộ Chính trị phân công ông giữ chức thường trực Ban Bí thư, thay bà Trương Thị Mai. Ngày 21/10/2024, Quốc hội bầu ông làm chủ tịch nước với số phiếu 100%.

Ông là người thứ tư giữ chức chủ tịch nước trong nhiệm kỳ này sau các ông Nguyễn Xuân Phúc, Võ Văn Thưởng và Tô Lâm; và là người thứ hai trong quân đội - sau Đại tướng Lê Đức Anh (1992 - 1997) - ngồi vào vị trí nguyên thủ quốc gia. [22]

Xét theo Quy định 214/QĐ-TW của Bộ Chính trị thì ông Lương Cường chưa đủ tiêu chuẩn giữ chức này khi ông chưa làm trọn một nhiệm kỳ Bộ Chính trị. Nhưng ông Cường (có thể) là trường hợp đặc biệt do Ban Chấp hành Trung ương quyết định. [23]

Quá trình đưa ông Lương Cường lên làm chủ tịch nước là một quy trình khép kín, công chúng không được tham dự hay giám sát. [24]

Đại tướng Lương Cường,
Chủ tịch nước.
Ảnh: Người Lao Động.

THỦ TƯỚNG PHẠM MINH CHÍNH

Vị tướng thứ ba trong Tư Trữ, và là người thứ hai xuất thân từ Tổng cục An ninh, Bộ Công an.

Ông Phạm Minh Chính sinh ngày 10/12/1958 tại huyện Hậu Lộc, tỉnh Thanh Hóa. Sau khi tốt nghiệp đại học ngành xây dựng tại Rumani, ông bắt đầu sự nghiệp trong lĩnh vực tình báo tại Cục Tình báo thuộc Tổng cục An ninh, Bộ Công an vào năm 1985. [25] Sự nghiệp của ông từ đó gần như luôn gắn với ngành tình báo công an.

Một tháng sau khi được phong hàm trung tướng, ông Chính trở thành thứ trưởng Bộ Công an (8/2010 - 8/2011) trước khi được điều chuyển làm bí thư Tỉnh ủy Quảng Ninh (2011-2015). Ông có tên trong danh sách ủy viên Bộ Chính trị hai khóa liên tiếp (2016-2021; 2021-2026). [26] Từ năm 2015, ông trở thành một nhân vật chủ chốt trong việc sắp xếp nhân sự của đảng, với vai trò ban đầu là phó ban, rồi trưởng ban Ban Tổ chức Trung ương.

Sau Đại hội XIII của Đảng Cộng sản, vào tháng 4/2021, Quốc hội bầu ông giữ chức thủ tướng Chính phủ, thay ông Nguyễn Xuân Phúc; đồng thời được phê chuẩn làm phó chủ tịch Hội đồng Quốc phòng và An ninh. Ba tháng sau ông tiếp tục được Quốc hội khóa mới bầu làm thủ tướng nhiệm kỳ 2021 - 2026.

Không lâu sau khi nhậm chức, ông Chính được phân công làm trưởng ban Ban chỉ đạo Quốc gia phòng chống dịch COVID-19. Ông ký ban hành Nghị quyết 53/NQ-CP thông qua chủ trương thành lập Quỹ vaccine phòng COVID-19 vào ngày 27/5/2021. Sau đó, ông Chính chỉ đạo tiến hành tiêm vaccine cho toàn dân. [27]

Về đối ngoại, trên cương vị đứng đầu Chính phủ, ông Phạm Minh Chính đã thực hiện các chuyến công du đến các nước lớn, tổ chức trong khu vực và quốc

Trung tướng Phạm Minh Chính, Thủ tướng.
Ảnh: Báo Quảng Ninh.

tế. Tháng 3/2024, ông Chính thăm Úc và sau đó tiến hành thủ tục nâng cấp quan hệ Việt Nam - Úc lên đối tác chiến lược toàn diện. [28]

Vị thủ tướng đương nhiệm có nhiều phát ngôn thể hiện quan điểm về tư tưởng chính trị, “chống chạy chức, chạy quyền”, “suy nghĩ phải chín, tư tưởng phải thông, quyết tâm phải cao, nỗ lực phải lớn [...]”, song cũng có lần bị công chúng chê trách khi nói “rõ ràng, sòng phẳng, mẹ nó, có sợ gì đâu [...]” trong một clip ghi lại cuộc nói chuyện giữa ông và các quan chức ngoại giao Việt Nam tại Mỹ ngày 13/5/2022. [29] [30]

Ngày 19/5/2024, Bộ Y tế cùng các đơn vị tổ chức chương trình “Đăng ký hiến tạng mô, tạng - Cho đi là còn mãi” tại Bệnh viện Việt Đức, thành phố Hà Nội. Tại đây, Thủ tướng Phạm Minh Chính đã dự, kêu gọi người dân và một trong những người đầu tiên đăng ký hiến mô, tạng sau khi qua đời. [31]

CHỦ TỊCH QUỐC HỘI TRẦN THANH MẪN

Ông Trần Thanh Mẫn là người duy nhất trong Tủ Trữ không xuất thân từ các lực lượng vũ trang mà từ phong trào đoàn.[32] Ông sinh ngày 12/8/1962 tại huyện Châu Thành A, tỉnh Hậu Giang trong một gia đình trung nông; chuyên môn: tiến sĩ kinh tế.

Sự nghiệp chính trị của ông Mẫn khởi đầu từ cán bộ Đoàn Thanh niên Cộng sản từ năm 18 tuổi. Tháng 3/2008, ông lên làm chủ tịch Ủy ban Nhân dân thành phố Cần Thơ đến tháng 12/2010.

Tháng 7/2017, ông Mẫn làm chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam nhiệm kỳ 2014-2019, kiêm đại biểu Quốc hội khóa XIV. Đến tháng 4/2021, Quốc hội bầu ông giữ phó chủ tịch Quốc hội.

Ngày 2/5/2024, Quốc hội khóa XV tổ chức kỳ họp bất thường lần thứ 7, miễn nhiệm Chủ tịch Quốc hội Vương Đình Huệ trong một diễn biến chính trị bất ngờ và không bầu chủ tịch mới. [33] Cùng ngày, Ủy ban Thường vụ Quốc hội phân công ông Mẫn điều hành hoạt động của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Quốc hội. [34]

Hiện tại, ông Trần Thanh Mẫn là ủy viên Bộ Chính trị, giữ chức chủ tịch Quốc hội khóa XV sau sự “thống nhất rất cao” của Hội nghị Trung ương 9 khóa XIII và sự biểu quyết tán thành tuyệt đối của đại biểu Quốc hội khóa XV vào ngày 20/5/2024. [35] Ở vai trò phó chủ tịch rồi chủ tịch Quốc hội, ông Mẫn không có phát ngôn hay hành động nào nổi bật cho thấy cá tính hay quan điểm làm luật của ông. Ông lên làm lãnh đạo Quốc hội sau một kỳ họp bất thường và từ đó đến nay đã chủ trì một kỳ họp bất thường, hai kỳ họp thường kỳ của Quốc hội. Quốc hội dưới thời ông lãnh đạo đã đóng đúng vai trò hợp thức hóa các quyết định của đảng, đặc biệt là các quyết định về nhân sự cấp cao. □

Ông Trần Thanh Mẫn, Chủ tịch Quốc hội.
Ảnh: VietNamNet.

CỘNG TÁC VỚI LUẬT KHOA

Chúng tôi luôn mong chờ bài viết cộng tác của bạn.

Cùng là những người viết, chúng tôi trân trọng nỗ lực của bạn với con chữ và luôn dành mức nhuận bút cao nhất có thể cho mỗi tác phẩm của bạn.

Gửi bài cho Luật Khoa tại:
luatkhoa.com/guibai

Photo by Maico Pereira / Unsplash

3 LẬP LUẬN *BẢO THỦ* ỦNG HỘ HÔN NHÂN ĐỒNG GIỚI?

Phạm Minh Phụng

Bài được đăng lần đầu trên luatkhoa.com ngày 10/10/2024.

Mặc dù Bộ Y tế ở nước ta đã khẳng định đồng tính không phải là bệnh, nhưng trên thực tế, nhiều người vẫn coi đó như một tệ nạn xã hội. [1] Các thanh thiếu niên đồng tính thường chịu nhiều sự phân biệt đối xử và áp lực từ xã hội, nhất là trong môi trường giáo dục. [2]

Theo báo cáo của Pew Research Centre hồi tháng 11/2023, có khoảng 65% người Việt Nam ủng hộ hôn nhân đồng tính. Tuy nhiên, hành trình để người đồng tính được công nhận trong xã hội vẫn gặp nhiều trắc trở, chủ yếu vì các tư tưởng bảo thủ và ảnh hưởng của Nho giáo. [3]

Thông thường, những nhà vận động cho quyền của người LGBTIQ+ dùng các lập luận cấp tiến* để thúc đẩy chính sách và thuyết phục xã hội chấp nhận hôn nhân đồng giới.

Cá nhân tôi cho rằng chúng ta có thể dùng chính những quan điểm của giới bảo thủ để thúc đẩy hôn nhân bình đẳng. Thực tế, trong giới truyền thông bảo thủ, có nhiều người đồng tính, như Douglas Murray, phó tổng biên tập của tờ Spectator; Bari Weiss, giám đốc The Free Press hay Dave Rubin, người dẫn chương trình podcast The Dave Rubin Report.

Một trong những người đầu tiên đưa ra lập luận bảo thủ để ủng hộ hôn nhân đồng giới là nhà bình luận chính trị Andrew Sullivan.

Trong bài luận nổi tiếng “Here Comes the Groom”, Sullivan đã đưa ra một góc nhìn khác khi nói về quyền của người LGBTIQ+, với ba lập luận chính.

Thứ nhất, việc hợp pháp hóa hôn nhân đồng giới (hôn nhân bình đẳng) sẽ khuyến khích các cặp đôi đồng tính tuân theo và duy trì những giá trị xã hội truyền thống, điển hình là chế độ hôn nhân một vợ một chồng (monogamy).

Chưa kể, hôn nhân bình đẳng sẽ góp phần thúc đẩy nền kinh tế. Chẳng hạn, các cặp đôi đồng tính sẽ chi tiêu nhiều hơn cho dịch vụ và sản phẩm liên quan đến việc tổ chức lễ cưới. [4] Hay theo một nghiên cứu của Viện iSEE, việc công nhận hôn nhân cùng giới sẽ giúp tăng năng suất của người lao động LGBTIQ+, qua đó kéo GDP của quốc gia mỗi năm tăng từ 1.65 - 4.36%. [5] Những cặp đôi đã kết hôn thường hợp tác trong việc quản lý thời gian và tài chính để đạt được những mục tiêu cụ thể như mua nhà và nuôi dạy con cái. Họ thường lên kế hoạch dài hạn và hỗ trợ lẫn nhau trong những quyết định quan trọng.

Trong khi đó, các cặp đôi sống chung mà không kết hôn gặp rất nhiều khó khăn, như không đủ điều kiện để mua bảo hiểm y tế gia đình hoặc không có quyền bảo lãnh quốc tịch cho nhau. [6] Họ cũng có khả năng chia tay nhanh hơn và điều này gây ra nhiều hệ lụy về sức khỏe tinh thần, nhất là đối với trẻ em.

Thứ hai, Andrew Sullivan cho rằng hôn nhân bình đẳng sẽ giúp người đồng tính hòa nhập vào xã hội lớn hơn và có thể trở thành hình mẫu tích cực cho những người khác trong cộng đồng LGBTIQ+.

Ngoài ra, khi người đồng tính cảm thấy tự tin hơn về bản thân và bản sắc của mình, họ cũng giảm bớt xu hướng tìm kiếm các mối quan hệ tạm thời.

Hiện nay, cả trong lẫn ngoài cộng đồng LGBTIQ+ vẫn tồn tại những quan niệm sai lầm về việc người đồng tính thường có xu hướng quan hệ tình dục mở hoặc không theo quy ước, tức là không chỉ gắn bó với một đối tác duy nhất. [7]

Nhưng thực tế không hẳn vậy.

Phần đông người đồng tính nam coi trọng giá trị của hôn nhân truyền thống vì nó mang lại sự ổn định, an toàn. [8] Theo Gay Therapy Centre, có khoảng 70% cặp đồng tính duy trì mối quan hệ với một người duy nhất, và điều này cho thấy rằng người đồng tính vẫn ưa chuộng mối quan hệ ổn định và lâu dài.

Thứ ba, xét trong bối cảnh thế giới phòng chống HIV/AIDS, hôn nhân đồng tính là một biện pháp y tế công cộng hiệu quả. Nghiên cứu chỉ ra rằng khi hôn nhân đồng giới được hợp pháp hóa, tỷ lệ lây nhiễm các bệnh lây qua đường tình dục như giang mai và HIV/AIDS trong cộng đồng giảm xuống. [9]

Ngược lại, cặp đôi đồng tính sống ở khu vực có tình trạng phân biệt đối xử nặng thường gặp khó khăn trong việc tiếp cận

các dịch vụ y tế. Họ có thể cảm thấy không an toàn hoặc không được chào đón khi đi khám bệnh, và từ đó, họ ít quan tâm đến sức khỏe tình dục cũng như thiếu thông tin về tình trạng sức khỏe của bản thân.

Theo một báo cáo từ tổ chức RAND, những cặp đôi đã kết hôn thường có sức khỏe tốt hơn, sống lâu hơn và ít mắc bệnh mãn tính hơn, vì họ hỗ trợ lẫn nhau trong việc duy trì lối sống lành mạnh. [10] RAND đã phân tích 96 nghiên cứu trong vòng 20 năm và kết luận rằng hôn nhân bình đẳng mang lại lợi ích cho cả các cặp đôi đã kết hôn và con cái của họ.

Ngoài ra, hôn nhân cũng mang nhiều lợi ích về sức khỏe tinh thần, đặc biệt đối với cặp đồng tính vì họ thường gặp căng thẳng do tình trạng phân biệt đối xử.

Chúng ta thường thấy các phong trào vận động cho hôn nhân bình đẳng thường gắn liền hoạt động cấp tiến hơn, nhưng các lập luận của Sullivan có thể được xem là một giải pháp khả dĩ để thuyết phục những người có khuynh hướng bảo thủ. □

** Lưu ý: Trong bài viết, thuật ngữ “cấp tiến” được dùng nhằm mô tả mong muốn thay đổi nhanh chóng và khuyến khích sự khác biệt trong xã hội, trong khi giới “bảo thủ” tin rằng sự thay đổi nên diễn ra dần dần và nhằm đến một xã hội đồng hóa.*

MẮT LÁC LÀ TẠI HƯỚNG ĐÌNH?

An Bình

Bài được đăng lần đầu
trên [luatkhoa.com](#) ngày
06/10/2024.

Việc các phóng viên, cộng tác viên bị kết án về hành vi “cưỡng đoạt tài sản”, tổng tiền doanh nghiệp xưa nay không mới mẻ. Tuy nhiên, khi đối tượng vi phạm không phải là một hay một vài cá nhân thuộc cơ quan báo chí mà là cả bộ sậu từ cấp cao nhất, đến các cấp phó, trưởng ban và phóng viên, như trường hợp xảy ra tại Tạp chí Môi trường và Đô thị Việt Nam, thì đúng là chuyện hy hữu.

Vừa qua, Công an tỉnh Thái Bình đã ra quyết định khởi tố vụ án, khởi tố bị can, bắt tạm giam Tổng biên tập Đồng Xuân Thụ, Phó Tổng biên tập Nguyễn Thị Ánh Hồng cùng sáu thuộc cấp khác của Tạp chí Môi trường và Đô thị Việt Nam để điều tra về hành vi “cưỡng đoạt tài sản”.

Nếu như theo cáo buộc của cơ quan điều tra, lãnh đạo của tạp chí này đã bật đèn

Photo by Mathieu Stern /
Unsplash.

xanh và đồng lõa với phóng viên để tổng tiền doanh nghiệp. Điều này làm dấy lên những lo ngại về vấn đề liêm chính và rằng những giá trị nghề báo bị thui chột, nhất là trong bối cảnh nhiều báo, tạp chí đang trải trật giải bài toán tự cân đối ngân sách.

Tôi lên án và không có gì để biện minh cho những hành vi trái pháp luật và vi phạm đạo đức nghề nghiệp của các nhà báo đó, nếu cáo buộc là đúng sự thật. Nhưng nhân sự việc, tôi muốn bàn đến một bối cảnh rộng hơn về báo chí hiện nay ở nước ta và cái nạn báo chí tống tiền doanh nghiệp này.

TỪ CƠ CHẾ ĐẾN TRÀO LƯU KÝ HỢP ĐỒNG QUẢNG CÁO

Tính đến năm 2023, cả nước có sáu cơ quan truyền thông đa phương tiện chủ lực, 127 tờ báo, 671 cơ quan tạp chí và 72 đài phát thanh, truyền hình. Trong đó, có 39% đơn vị báo chí tự chủ tài chính hoàn toàn, 25% đơn vị được ngân sách nhà nước đảm bảo và 36% đơn vị tự chủ một phần.

Tuy là báo chí nhà nước nhưng thực tế nhà nước không nuôi và đang rút dần sự hỗ trợ bằng việc cắt giảm ngân sách. Đa số các báo phải tự tìm kiếm nguồn thu để nuôi bộ máy.

Điều này tạo ra một áp lực tài chính rất lớn lên các cơ quan báo chí, đặc biệt khi họ phải cạnh tranh với sự phát triển mạnh mẽ của các nền tảng mạng xã hội. Trong khi đó, nhiệm vụ tuyên truyền cho đường lối và chính sách của đảng - nhà nước thường được đặt lên hàng đầu trong hoạt động báo chí, khiến báo chí Việt Nam ngày càng xa rời với bạn đọc. Những rào cản về kiểm duyệt thông tin cũng góp phần làm giảm đi sự tin cậy và kết nối giữa báo chí và công chúng.

Nhà nước cắt ngân sách, mạng xã hội lấn át thông tin, bạn đọc dần mất niềm tin và không còn chi trả cho các ấn phẩm báo chí,

v.v. Tất cả những điều này dẫn đến nguồn thu của báo chí tại Việt Nam bắt đầu phụ thuộc chủ yếu vào quảng cáo (nhất là từ cơ quan nhà nước và doanh nghiệp).

Tại một hội thảo quốc tế vào tháng 6/2024, Thứ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông Nguyễn Huy Dũng cho biết doanh thu từ quảng cáo của các cơ quan báo chí luôn chiếm trên 60%, thậm chí ở một số cơ quan lên đến 90%.

Tuy nhiên, các doanh nghiệp hiện nay ít coi trọng vai trò của báo chí, bởi họ có thể tự sản xuất nội dung và chạy quảng cáo trực tiếp mà không cần phải thông qua báo chí như xưa. Chỉ những báo có uy tín lớn, lượng bạn đọc đông đảo mới có thể thu hút sự quan tâm của doanh nghiệp.

Nói cách khác, đi kèm với những thách thức mới của thời đại, nguồn thu chủ yếu của các cơ quan báo chí cũng đang bị sụt giảm.

Các cơ quan báo chí và cơ quan quản lý đã nhiều lần kêu cứu nhà nước giảm thuế cho các hoạt động báo chí. Bộ Tài chính đề xuất mức thuế 15%, giảm 5% so với hiện tại, trong khi Bộ Thông tin và Truyền thông đề nghị giảm về mức 10%. Điều này nhằm giảm bớt gánh nặng tài chính, giúp báo chí có thêm nguồn chi cho các chi phí nhân sự và nâng cao chất lượng thông tin. Trong bối cảnh này, nhiều cơ quan báo chí áp dụng một chiến lược: đặt chỉ tiêu về doanh thu quảng cáo cho các phòng ban chuyên môn, văn phòng và phóng viên. Nói cách khác, để có nguồn thu về, báo chí đã chấp nhận hy sinh một trong những nguyên tắc quan trọng nhất của nghề, đó là tách bạch hoạt động sản xuất nội dung và kinh doanh.

Nhiều văn phòng đại diện của một số cơ quan báo chí bị giao khoán chỉ tiêu doanh thu. Đổi lại, các văn phòng đại diện sẽ được phép tự tổ chức, tuyển dụng phóng viên, cấp giấy giới thiệu để phóng viên tác nghiệp. Khi các văn phòng bị áp chỉ tiêu,

các phóng viên phải mang về hợp đồng quảng cáo để đạt định mức doanh thu. Nhiều nơi còn lên kế hoạch “đánh đấm” một doanh nghiệp, cơ quan nhà nước nào đó để lấy được hợp đồng truyền thông.

Thấy báo khác làm được, nhiều lãnh đạo báo đã bắt đầu áp dụng cách làm này, yêu cầu phóng viên chuyên môn thực hiện vai trò của phòng quảng cáo và biện minh rằng “mất lác là tại hướng đĩnh”, “đó là xu thế chung” hay “do khó khăn từ bên ngoài”.

Các báo này đã không phân định rõ một ranh giới mà tôi cho rằng vô cùng quan trọng, đó là không nên ký hợp đồng quảng cáo với doanh nghiệp, tổ chức mà phóng viên đang có mối quan hệ nguồn tin hoặc là đang điều tra, phản ánh.

Nói tóm lại, một số tờ báo vẫn thành công nhờ mối quan hệ quen biết, hoặc nhờ có uy tín lớn, nhưng nhìn chung, báo chí hiện nay phải tìm mọi cách để đạt được các hợp đồng truyền thông với doanh nghiệp. Và tất nhiên, đôi khi, mục tiêu không chỉ là đảm bảo tài chính cho cơ quan mà còn để thỏa mãn lợi ích cá nhân của một số người trong ngành.

Tất nhiên tới đây, bạn đọc có thể thắc mắc rằng phóng viên đồng ý với chủ trương đó của tòa soạn mà không phản đối hay sao? Giá trị, đạo đức nghề nghiệp của họ nằm ở đâu?

Câu trả lời là không hẳn vậy.

Tôi vẫn tin rằng việc phóng viên làm quảng cáo không phải là xấu.

Tôi biết nhiều phóng viên mang về nhiều hợp đồng quảng cáo cho tòa soạn nhờ vào uy tín và mối quan hệ rộng rãi của mình. Các hợp đồng này thường dựa trên sự hợp tác có lợi cho cả hai bên, không nhằm che giấu hành vi vi phạm pháp luật nào. Tuy nhiên, điểm chung ở những phóng viên này là họ không bị ép phải làm như vậy,

không bị giao chỉ tiêu phải liên lạc với cơ quan A hay doanh nghiệp B nào để ký hợp đồng.

Tôi cũng biết một số phóng viên, vì không chịu nổi cái trào lưu này nên đã nghỉ việc hay chuyển sang cơ quan khác làm việc.

Nhưng vẫn có nhiều phóng viên chấp nhận những chỉ tiêu đó, vì muốn làm tròn trách nhiệm của mình với tòa soạn trong bối cảnh khó khăn.

Chưa kể, hoa hồng từ hợp đồng (từ 10 - 35% giá trị hợp đồng và thậm chí cao hơn), đã cải thiện đáng kể thu nhập của phóng viên, khi mà lương và nhuận bút của họ ở các tòa soạn đang giảm như hiện nay. Trong một số trường hợp, hoa hồng là thu nhập chính của phóng viên.

Còn phía doanh nghiệp thì sao? Tại sao các doanh nghiệp vẫn sẵn sàng chi trả những khoản tiền lớn để quảng cáo trên báo, dù có những báo có lượng bạn đọc rất ít?

Câu trả lời không khó.

Là vì doanh nghiệp muốn báo chí làm ngơ và che giấu những sai phạm. Họ muốn duy trì mối quan hệ với báo chí để khi cần, hoặc lỡ có gì thì còn được truyền thông ủng hộ và “giơ cao đánh khẽ”.

NGÓN ĐÒN CỦA “BÁO CHÍ BẨN”

Câu chuyện này có lẽ không quá xa lạ với những người trong giới doanh nghiệp và báo chí, khi có những cá nhân tự xưng là nhà báo đến đe dọa, gây áp lực cho các doanh nghiệp vi phạm pháp luật.

Doanh nghiệp vì không muốn những sai phạm bị phanh phui, gây ảnh hưởng đến danh tiếng, thiệt hại về kinh tế hay thậm chí bị các cơ quan chức năng vào cuộc xử lý nên buộc phải xuống nước xin các cơ quan báo chí “thù hạ lưu tình”.

Đổi lại cho sự bùng bít của báo chí là những hợp đồng quảng cáo được ký kết nhanh chóng. Giá trị của hợp đồng từ vài chục đến vài trăm triệu hay vài tỷ đồng, tùy thuộc vào quy mô của doanh nghiệp và mức độ sai phạm bị phát hiện.

“Cái túi” của doanh nghiệp không chỉ bị một đơn vị bào mòn mà đôi lúc, các phóng viên còn lập nhóm, phát tín hiệu cho nhau và thay phiên nhau gây sức ép, sách nhiễu, vùi tiền doanh nghiệp.

Đến khi không còn đủ sức chi để “ém tin”, doanh nghiệp buộc phải lựa chọn giữa việc để sai phạm bị công khai trên báo hoặc tố cáo nhóm phóng viên với cơ quan công an.

Tất nhiên đến đây, sai phạm của doanh nghiệp không còn được một chủ thể khác “ngó lơ” nữa.

Chủ thể đó là chính quyền.

MỘT CHỦ THỂ CHƯA ĐƯỢC NHẮC ĐẾN

Tất nhiên chính quyền không tài nào biết được hết các sai phạm của doanh nghiệp. Nhưng có những chuyện rõ mười mươi nhưng chính quyền vẫn không xử lý, tất nhiên vì một lý do nào đó. Đến khi cơ quan báo chí phát hiện và chất vấn thì họ mới nhay vào.

Điều này chẳng mấy xa lạ ở nước ta, đơn cử như vụ xây dựng trái phép gần 500 căn nhà ở tỉnh Đồng Nai mà người ta vẫn hay gọi là “con voi chui lọt lỗ kim”. Ít ai có thể tưởng tượng rằng một dự án lớn như vậy, xây dựng trái phép trên diện tích hơn 18 ha từ năm 2018, lại chỉ bị phát hiện vào năm 2020. Vậy chính quyền địa phương đã ở đâu? Phải chăng họ chỉ chờ báo chí lên tiếng mới hành động?

Tôi nhớ có một bình luận chia sẻ trên mạng về vụ này, rằng mới sửa cái cửa nhà thôi thì đã có người ở phường xuống chất vấn chủ nhà có xin giấy phép chưa, vậy mà một dự án quy mô như thế lại không bị địa phương phát hiện.

Câu hỏi này đi thẳng vào vấn đề: chính quyền địa phương đã làm tròn trách nhiệm giám sát và quản lý chưa?

Đến năm 2023, chủ đầu tư và năm cán bộ địa phương đã bị khởi tố trong vụ án này, trong khi kết luận thanh tra của tỉnh Đồng Nai chỉ ra có hơn 20 cá nhân và 13 tổ chức liên quan đến sai phạm tại dự án.

Tôi cho rằng trong câu chuyện báo chí tố tụng tiền doanh nghiệp, người ta thường chỉ chú ý đến hai bên là báo chí và doanh nghiệp, mà quên đi trách nhiệm của chính quyền địa phương. Dù chính quyền không phải là người “vẽ đường cho hươu chạy”, nhưng ít nhất họ nhìn thấy con đường đó mà không ngăn cản. Thậm chí, đôi khi họ còn gián tiếp giúp cho hươu chạy nhanh hơn.

Nói cách khác, quan chức tham nhũng và “báo chí bẩn” đều tìm cách ăn tiền từ doanh nghiệp.

Do đó, câu chuyện dẹp nạn “báo chí bẩn” phải được nói đến và xử lý cùng lúc ở cả chủ thể là báo chí - doanh nghiệp - chính quyền.

Chính quyền, đặc biệt là cấp địa phương, phải thực hiện đầy đủ trách nhiệm của mình. Họ lẽ ra phải là đơn vị đầu tiên phát hiện sai phạm, qua việc tăng cường kiểm tra, thanh tra hay tiếp nhận phản ánh từ người dân để kịp thời chấn chỉnh và xử lý nghiêm túc.

Doanh nghiệp cũng nên hiểu rằng câu chuyện “đi đêm” với báo chí để che đậy sai phạm không phải là giải pháp. Sai phạm vẫn còn đó và không loại trừ sẽ rơi vào tầm

ngắm của một báo khác hay những đòn đánh hội đồng của các nhóm phóng viên.

Bản thân báo chí và phóng viên cũng cần tự nhìn nhận lại trách nhiệm của mình, không thể đổ lỗi cho cơ chế hay tình trạng “cả làng đều mắt lác”. Một cơ quan báo chí thiếu uy tín và mất đi tính chiến đấu sẽ không còn thu hút bạn đọc. Khi không còn bạn đọc, báo sẽ không thể tồn tại trong thị trường truyền thông cạnh tranh khốc liệt ngày nay.

Cốt yếu là liệu lãnh đạo và cơ quan chủ quản của báo chí có dám thẳng thắn nhìn nhận vấn đề hay không, hay vẫn cố chấp để tờ báo tồn tại như một cái xác không hồn, lợi dụng danh nghĩa báo chí để mặc cả với doanh nghiệp và thỏa mãn lòng tham cá nhân. Điều này hoàn toàn phụ thuộc vào nhận thức và lương tâm của những người làm báo, vì chính họ là người quyết định hướng đi và tương lai của nghề báo. □

LÁ PHIẾU CHO NGUYỄN PHƯƠNG HẰNG?

Cái tên Nguyễn Phương Hằng không xa lạ gì với người dân nước ta. Các phiên livestream của bà Hằng thu hút hàng trăm ngàn người xem, nổi tiếng nhất là các buổi livestream bàn luận về giới nghệ sĩ làm từ thiện hay những câu chuyện liên quan tới nhà báo, lãnh đạo nhà nước, v.v.

Bà Hằng bị bắt vào tháng 3/2022 với cáo buộc “Lợi dụng các quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích của nhà nước, quyền, lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân” và bị kết án 2,9 năm tù. [1]

Ngày rộ tin bà Hằng bị bắt, các tuyến đường xung quanh căn biệt thự Hằng Hữu của bà ở TP. Hồ chí Minh bị “thất thủ” vì người dân tập trung theo dõi. [2]

Hồi tháng Chín vừa rồi, bà Hằng được giảm án và trả tự do trước hạn vài tháng so với thời gian dự kiến kết thúc án vào tháng 12/2024.

Lê Vạn Hoa

Bài được đăng lần đầu
trên luatkhoa.com
ngày 16/10/2024.

Bà Nguyễn Phương Hằng.
Đồ họa: Đ.T/ Luật Khoa.

Sau khi ra tù, bà Hằng vẫn là tâm điểm của công chúng và báo chí. Một trong những động thái đầu tiên của bà là mở cửa miễn phí Khu Du lịch Đại Nam trong bốn ngày. Hàng ngàn người dân kéo đến chơi và tham dự các buổi trò chuyện với bà Hằng như đến giao lưu với một thần tượng hiếm có. Và trong thời gian này, bà Hằng cũng tổ chức quyên góp để ủng hộ đồng bào vùng bão Yagi.

Ngày 2/10, báo chí đưa tin rằng bà Hằng đã chuyển 20 tỷ đồng để ủng hộ đồng bào miền Bắc và miền Trung bị ảnh hưởng bão lũ. Ngoài ra, trong quá trình mở cửa miễn phí Khu Du lịch Đại Nam, bà Hằng và Công ty Cổ phần Đại Nam cũng đã quyên góp thêm gần một tỷ đồng từ du khách để hỗ trợ đồng bào vùng bão Yagi. [3]

Việt Nam hiếm có một hiện tượng nào tương tự như vậy, nhất là khi “thần tượng” này không hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật, không phải là ngôi sao thể thao, và cũng không nắm quyền hành gì lớn trong nhà nước. Hơn nữa, đại đa số người hâm mộ đều không thụ hưởng gì từ các hoạt động từ thiện của bà Hằng.

Người viết thử đặt ra một giả thuyết: Nếu người dân có quyền tự do bầu cử, và nếu bà Nguyễn Phương Hằng ra tranh cử, thì bà có được sự ủng hộ lớn từ cử tri không?

CHƯƠNG TRÌNH TRANH CỬ TIỀM NĂNG CỦA BÀ HẰNG

Trước khi bị bắt, bà Nguyễn Phương Hằng và gia đình đã thực hiện nhiều hoạt động từ thiện quy mô lớn, bao gồm việc đóng góp hàng trăm tỷ đồng để xây dựng trường học và hỗ trợ các bệnh nhân nghèo. [4]

Các phiên livestream đã cho thấy bà Hằng là người hoạt bát, có kỹ năng ăn nói, hấp dẫn người nghe. Có lẽ, đối với người dân Việt Nam lúc này, chỉ cần nhìn thấy một cá nhân dám nói dám làm, nhiệt tình giúp đỡ những người yếu thế và quan tâm các vấn

đề xã hội như bà Hằng, thì cũng đủ để họ dành sự ủng hộ và tín nhiệm.

Nếu cử tri có quyền bỏ phiếu thực sự và bà Hằng tiếp tục các hoạt động xã hội như hiện tại, thì dễ hình dung khả năng bà thu hút được một lượng lớn cử tri.

Chương trình nghị sự tranh cử của bà Hằng cũng rất tiềm năng khi nó tập trung cải thiện các chính sách an sinh xã hội, từ lo viện phí cho bệnh nhân nghèo đến xây thêm trường học, chu cấp cho người yếu thế.

Không có gì ngăn cản bà tiếp tục sử dụng nguồn lực riêng của gia đình để thúc đẩy các mục tiêu dân sinh. Thậm chí, khi có quyền lực, bà Hằng có thể tác động đến việc chi tiêu ngân sách để tập trung vào những mục tiêu an sinh mà bà đề ra trong cương lĩnh tranh cử.

Tuy nhiên, không có gì đảm bảo rằng bà sẽ giữ được tính liêm chính sau khi nắm quyền. Cũng như với bất kỳ chính trị gia nào, có khả năng là bà Hằng sẽ không thực hiện đầy đủ các lời hứa của mình.

Nhưng cũng chính khi ấy, người dân vẫn còn trong tay cùng một công cụ để hạ bệ bà nếu họ cảm thấy thất vọng sau một nhiệm kỳ.

Đó là lá phiếu.

Đây chính là yếu tố kiểm soát quan trọng, giúp cử tri duy trì sự kiểm soát đối với các quan chức.

Nếu bà Hằng không thực hiện được các cam kết của mình, người dân vẫn có quyền dùng lá phiếu để thay đổi lãnh đạo trong kỳ bầu cử tiếp theo.

Thực tế, không có con đường nào cho người dân tự chọn ra lãnh đạo tốt hơn là thông qua cơ chế dân chủ, nơi họ có quyền chọn và thay thế người đại diện nếu cảm thấy không hài lòng.

Những người cầm quyền có thể tuyên bố rằng họ biết rõ hơn ai nên nắm quyền, nhưng thực tế là dân chủ mang lại sự cân bằng quyền lực và cơ hội cho người dân thể hiện quyền công dân của mình một cách đầy đủ.

NÓI THÊM VỀ CƠ CHẾ TỰ ỨNG CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI

Việt Nam có cơ chế cho phép mọi công dân đủ điều kiện có thể tự ứng cử đại biểu Quốc hội.

Nhưng đây là trên lý thuyết.

Còn thực tế, các ứng viên tự ứng cử thường gặp rất nhiều khó khăn, nhất là trong quá trình vượt qua các bước như hiệp thương và vận động bầu cử.

Hai trường hợp tiêu biểu nhất từng tự đứng ra ứng cử đại biểu Quốc hội đều phải đối mặt với nhiều rủi ro.

Năm 2016, bà Nguyễn Thuý Hạnh ra ứng cử trong kỳ bầu cử Quốc hội, với chương trình tập trung vào việc bảo vệ chủ quyền và nâng cao quyền phụ nữ. Tuy nhiên, bà không thể vượt qua vòng hiệp thương (quá trình mà các ứng viên phải được sàng lọc và chấp thuận bởi các ủy ban hiệp thương của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam). Năm 2012, bà Hạnh bị bắt với cáo buộc “Tuyên truyền chống Nhà nước” theo Điều 117 của Bộ luật Hình sự, và vừa được trả tự do vào tháng Mười năm nay. [5]

Cũng trong năm 2016, Tiến sĩ Nguyễn Quang A đã tự ứng cử đại biểu Quốc hội. Sau đó, ông bị bôi nhọ và bị nhà chức trách theo dõi, kiểm soát, làm phiền nhiều lần. Điều này cho thấy nhà nước giám sát rất chặt chẽ đối với các ứng viên tự ứng cử mà không có sự hậu thuẫn chính trị. [6]

Trong kỳ bầu cử Quốc hội khóa 15 năm 2021, có tổng cộng chín người tự ứng cử trên tổng số 868 ứng cử viên. Tuy nhiên, chỉ có 4/9 người trúng cử, và trong đó ba người đã là đại biểu quốc hội khóa 14, người còn lại là giám đốc một công ty trách nhiệm hữu hạn. [7] [8]

Ở nước ta, việc thảo luận về khả năng để người dân trực tiếp bầu lãnh đạo địa phương đã được đưa ra nhiều lần, nhưng không có tiến triển rõ rệt. [9]

Tựu trung, nhà chức trách thường viện dẫn các lý do như dân trí thấp và thiếu cơ chế rõ ràng để tránh trao cho người dân quyền lực lá phiếu thực sự. [10]

Người dân có thể nhầm, nhưng không có gì đảm bảo một nhóm nhỏ cầm quyền lại luôn đúng. Chính quyền cũng đã tự bỏ nhiệm ra hàng trăm, hàng ngàn quan chức, chỉ để nhận ra họ đã tham nhũng, gây sai phạm, và vi phạm nhiều luật lệ, như chính chiến dịch đốt lò đã chỉ ra.

Câu trả lời đơn giản cho việc người dân chưa được sử dụng lá phiếu của mình chỉ là chính quyền không muốn chia bớt quyền lực cho dân.

Nếu lá phiếu thực sự có quyền lực để “điều binh khiển tướng” nhằm phục vụ lợi ích của dân, thì có lẽ nhiều người, trong đó có tôi, sẽ sẵn lòng bỏ phiếu cho những ứng cử viên mà họ cảm thấy có sự đồng cảm và trăn trở với lợi ích chung, như bà Nguyễn Phương Hằng. □

LUẬT KHOA 360:

Y QUYNH BĐẮP

tội danh khủng bố và phiên tòa dẫn độ

*Việt Nam coi Y Quỳnh Bđắp là tội phạm khủng bố,
vì sao cộng đồng quốc tế yêu cầu trả tự do?*

Trần Quỳnh Vi

Bài được đăng lần đầu
trên luatkhoa.com
ngày 30/10/2024.

Nhà hoạt động
người Thượng
Y Quỳnh Bđắp.
Ảnh gốc: BBC.
Đồ họa: V.K /
Luật Khoa.

Trưa ngày 30/9 ở Bangkok, Thái Lan, trời nắng nóng hầm hập. Một người đàn ông Việt Nam bị cảnh sát Thái áp giải vào phòng xét xử của một tòa án hình sự. Anh ta bị cùm chân, đeo khẩu trang màu đỏ, và tên của anh được đánh dấu màu đỏ trong danh sách các vụ xử trong ngày. Người đàn ông đó là Y Quynh Bđăp, một người Ê đê đã cùng gia đình vượt biên sang Thái Lan vào năm 2018 để xin tị nạn, với lý do bị đàn áp tôn giáo tại Việt Nam.

Trước đó, ngày 20/1, Tòa án Nhân dân tỉnh Đắk Lắk đã kết án vắng mặt Bđăp 10 năm tù về tội “khủng bố”, liên quan tới vụ tấn công tại hai xã ở huyện Cư Kuin của tỉnh này vào ngày 11/6/2023, khiến chín người chết và hai người bị thương. Tuy nhiên, Bđăp phủ nhận cáo buộc và cho biết mình không có mặt tại Việt Nam vào thời điểm xảy ra vụ việc.

Người viết đã đến dự phiên xét xử ngày 30/9. Ghi nhận cho thấy có khoảng 40 người, đa số là nhân viên của các tổ chức nhân quyền, nhân viên của Liên Hợp Quốc, báo đài quốc tế, v.v, chờ đợi bên ngoài phòng xét xử. Theo thông báo từ tòa án Thái Lan, vì lý do quá tải, ngoại trừ luật sư của Bđăp thì những người dự khán phải tập trung tại một phòng xử khác. Tuy nhiên, một số người vẫn được ở lại phòng xét xử, và theo đại diện của Bđăp thì đó là các công an Việt Nam.

Theo nguồn tin của Luật Khoa tạp chí từ Quỹ Liên Văn hóa (Cross Cultural Foundation) - một tổ chức chuyên giúp đỡ những người tị nạn chính trị trong khu vực (như từ Việt Nam, Myanmar), ở phiên xét xử đầu tiên (ngày 6/8) của Bđăp tại Thái Lan, hơn 20 công an viên Việt Nam đã có mặt. Trong phiên này, tòa án đã hoãn tuyên án để cho luật sư của Bđăp thêm thời gian chuẩn bị.

Y QUYNH BĐĂP LÀ AI?

Bđăp sinh năm 1992, là một nhà hoạt động nhân quyền người Việt Nam, thuộc sắc tộc Ê Đê - một trong những nhóm thiểu số ở Tây Nguyên.

- Bđăp là người đồng sáng lập tổ chức Người Thượng vì Công lý (Montagnards Stand for Justice - MSFJ) và tích cực đấu tranh cho quyền tự do tôn giáo và quyền lợi của các sắc tộc thiểu số, đặc biệt là nhóm người Thượng (Montagnard) ở vùng Tây Nguyên.
- Năm 2018, lo ngại sự đàn áp tôn giáo và nguy cơ bị bắt giữ, Bđăp và gia đình xin tị nạn ở Thái Lan và được Cao ủy Liên Hợp Quốc về Người tị nạn (UNHCR) cấp quy chế tị nạn.
- Sau khi đến Thái Lan, Bđăp vẫn tiếp tục các hoạt động nhân quyền của mình.
- Vào tháng 6/2023, chính quyền Việt Nam đã cáo buộc Bđăp có liên quan đến một vụ tấn công khủng bố tại Đắk Lắk và kết án Bđăp vắng mặt 10 năm tù vào tháng 1/2024 với tội danh “khủng bố”.
- Ngày 10/6, Bđăp đã gặp đại diện Đại sứ quán Canada để phỏng vấn về khả năng định cư ở Canada. Nhưng chỉ một ngày sau đó, Bđăp bị cảnh sát Thái Lan bắt giữ theo yêu cầu dẫn độ từ phía Việt Nam.

BĐĂP CÓ PHẠM TỘI GÌ THEO LUẬT PHÁP THÁI LAN KHÔNG?

Luật sư đại diện cho Bđăp nói với Luật Khoa rằng Bđăp thực ra không bị cáo buộc tội danh nào ở Thái Lan.

- Luật sư khẳng định rằng Bđăp không phạm bất kỳ tội hình sự nào. Dù có những thông tin cho rằng Bđăp đã vi phạm luật tị nạn (refugee law) hoặc luật di trú (immigration law) tại Thái Lan, nhưng đây chỉ là những cáo buộc không có bằng chứng.
- Tòa án Thái Lan chưa từng tiến hành bất kỳ phiên xét xử nào liên quan đến

tình trạng tị nạn của Đắp và cũng không cáo buộc ông vi phạm luật pháp của Thái Lan. Vụ việc của Đắp hoàn toàn xoay quanh yêu cầu dẫn độ ông về Việt Nam theo đề nghị của chính quyền Việt Nam.

- Tới thời điểm hiện tại, quy chế tị nạn của Đắp vẫn được công nhận và không có gì thay đổi. Đắp đang bị tạm giam, tuy nhiên vợ và con của ông vẫn tiếp tục sống bình thường ở Thái Lan với tư cách là người tị nạn được bảo hộ theo diện của UNHCR.

TẠI SAO ĐẮP BỊ XÉT XỬ TẠI THÁI LAN?

Mặc dù các phiên xử của Đắp tại Bangkok đều diễn ra trong tòa án hình sự, nhưng thẩm phán chỉ xem xét liệu có nên chấp thuận yêu cầu của Việt Nam để dẫn độ Đắp về nước (extradition hearing) chịu án hay không.

- Việt Nam và Thái Lan chưa có hiệp định dẫn độ song phương. Hai nước xử lý các yêu cầu dẫn độ theo từng trường hợp cụ thể, dựa trên nguyên tắc hợp tác quốc tế và các hiệp ước quốc tế mà cả hai nước đều tham gia.
- Trong trường hợp của Đắp, chính phủ Việt Nam (thông qua Bộ Ngoại giao) phải đệ đơn xin phép chính phủ và tòa án Thái Lan cho việc dẫn độ.
- Trong phiên xét xử ngày 30/9, thẩm phán cho biết Bộ Ngoại giao Việt Nam đã bắt đầu liên lạc chính phủ Thái Lan về việc đưa Đắp về nước từ tháng 12/2023.

CÁC TỔ CHỨC NHÂN QUYỀN NÓI GÌ VỀ BẢN ÁN VẮNG MẶT CỦA ĐẮP Ở VIỆT NAM?

- Văn phòng** đại diện của Liên Hợp Quốc tại Bangkok, hơn 30 tổ chức nhân quyền quốc tế và nhiều chính phủ, trong đó có Mỹ, không công nhận bản án vắng mặt 10 năm tù đối

với Đắp. Lý do, theo họ, bằng chứng mà cơ quan kiểm sát Việt Nam đưa ra không đủ sức thuyết phục. Họ bày tỏ lo ngại về sự thiếu minh bạch và tính công bằng trong phiên tòa xét xử Đắp. Bản án đối với Đắp không đủ căn cứ pháp lý và có khả năng mang động cơ chính trị.

- Luật sư của Đắp cho biết Việt Nam đưa ra bản án 10 năm đối với ông ấy chủ yếu dựa trên lời khai của 3/100 người bị khởi tố liên quan vụ tấn công tại Đắk Lắk vào năm 2023. Những người này bị truy tố trong các phiên xét xử tập thể, và có nhiều lo ngại rằng họ đã bị ép cung.
- Nói cách khác, Việt Nam chỉ tuyên bố Đắp là kẻ chủ mưu, nhưng các bằng chứng mà Việt Nam đưa ra không làm rõ chi tiết về quá trình tổ chức, hành vi cụ thể hay vai trò của ông trong việc thực hiện vụ tấn công. Việt Nam không cung cấp bằng chứng rõ ràng về việc Đắp đã liên lạc với ai, trong khoảng thời gian bao lâu, hay cụ thể về việc ông đã chuyển tiền hoặc vũ khí về nước như thế nào.
- Ngoài ra, luật sư của Đắp khẳng định ông đã sống tại Thái Lan liên tục từ năm 2018 và không trở về Việt Nam trong khoảng thời gian đó, đặc biệt là không có mặt tại Đắk Lắk khi vụ tấn công diễn ra. Việt Nam cũng không cung cấp được bằng chứng cụ thể về bất kỳ chuyến đi nào của ông về Việt Nam từ năm 2018 nhằm kêu gọi người khác tham gia vào vụ tấn công.

PHẢN ỨNG CỦA QUỐC TẾ VỀ BẢN ÁN

- Ngày 30/9**, tòa án Bangkok đã chấp thuận yêu cầu dẫn độ của Việt Nam.
- Sau đó, vào ngày 10/10, một nhóm gồm 10 dân biểu và thượng nghị sĩ Mỹ, đại diện cả hai Đảng Cộng hòa và Dân chủ, đã ký chung một bức thư gửi Ngoại trưởng Antony Blinken. Trong thư, họ kêu gọi Bộ Ngoại giao Mỹ can

thiệp để ngăn cản việc dẫn độ Đắp về Việt Nam và đề nghị xem xét cho ông cùng gia đình định cư tại Mỹ.

- Lý do các nhà lập pháp Mỹ quan tâm đến trường hợp này là vì Đắp đang đối mặt với nguy cơ bị tra tấn và đối xử tàn nhẫn nếu bị trả về Việt Nam. Họ nhấn mạnh rằng việc dẫn độ ông sẽ vi phạm các cam kết quốc tế về nhân quyền và kêu gọi Thái Lan tôn trọng nghĩa vụ của mình theo Công ước Chống Tra Tấn của Liên Hợp Quốc (Convention Against Torture - CAT).
- Ngoài ra, ngày 18/10, có hơn 30 tổ chức nhân quyền quốc tế đã gửi thư chung đến chính phủ Thái Lan và Thủ tướng Paetongtarn Shinawatra, cũng như Liên Hợp Quốc, để phản đối việc dẫn độ Đắp về Việt Nam. Trong thư, các tổ chức này, bao gồm Ân xá Quốc tế (Amnesty International) và Ủy ban Luật gia Quốc tế (International Commission of Jurists), kêu gọi Thái Lan tuân thủ các cam kết nhân quyền quốc tế và nội địa, đồng thời hủy bỏ quyết định dẫn độ. Họ cũng yêu cầu chính phủ Thái Lan tạo điều kiện để Đắp và gia đình được tái định cư tại một quốc gia thứ ba.

VỤ VIỆC SẼ TIẾP TỤC DIỄN RA NHƯ THẾ NÀO?

Theo các quy định pháp lý tại Thái Lan, Đắp có quyền nộp đơn kháng cáo trong vòng 30 ngày kể từ khi phán quyết dẫn độ được đưa ra, tức là tính từ ngày 30/9 đến cuối tháng Mười này.

- Ngoài ra, tòa án Thái Lan cũng phán quyết rằng chính phủ Thái Lan có 90 ngày để đưa ra quyết định cuối cùng về việc có hợp tác với yêu cầu dẫn độ của Việt Nam đối với Đắp hay không.
- Nói ngắn gọn, mặc dù tòa án đã chấp thuận yêu cầu dẫn độ, quyết định cuối cùng vẫn thuộc thẩm quyền của chính phủ Thái Lan.
- Trao đổi với Luật Khoa, ông Santi tại Ủy ban Nhân quyền Quốc gia Thái Lan (National Human Rights Commission of Thailand), cho rằng chính phủ Thái Lan không nên chấp thuận dẫn độ Đắp về Việt Nam vì lý do nhân quyền. Ông Santi cho rằng, nếu chính phủ Thái Lan vẫn quyết định dẫn độ và Đắp bị ngược đãi khi về nước, thì Thái Lan sẽ vi phạm Công ước Chống Tra tấn.
- Theo thông tin từ Quỹ Liên Văn hóa (Cross Cultural Foundation), Đắp đã nộp đơn kháng án.
- Quyết định về việc ông có bị dẫn độ hay không vẫn chưa rõ ràng, và sẽ phụ thuộc phần lớn vào công việc của các luật sư đại diện cũng như nỗ lực vận động từ các tổ chức nhân quyền quốc tế.

Luật Khoa sẽ tiếp tục cập nhật thông tin về vụ việc. □

VIẾT THƯ CHO TRANG

Nhà báo Phạm Đoan Trang, đồng sáng lập viên - biên tập viên của Luật Khoa, bị tuyên án 9 năm tù giam vào ngày 14/12/2021 về tội “tuyên truyền chống nhà nước”.

Đây là bản án bất công và hoàn toàn trái với luật quốc tế về nhân quyền.

Hãy ủng hộ Đoan Trang bằng cách viết thư và gửi cho cô tại địa chỉ:

Phạm nhân Phạm Thị Đoan Trang, Trại giam An Phước, xã An Thái, huyện Phú Giáo, tỉnh Bình Dương.

Hoặc bạn có thể tạo bưu thiếp cho Đoan Trang theo công cụ chúng tôi tạo sẵn trên Google Form tại đây: bit.ly/dearTrang

Tranh minh họa: Jin Jin, do Ân xá Quốc tế hỗ trợ.

CẢI TẠO ĐẢO VỚI TỐC ĐỘ KỶ LỤC, VIỆT NAM QUYẾT ĐOÁN HƠN TRÊN LẬP TRƯỜNG BIỂN ĐÔNG?

Phạm Văn Luật

Bài được đăng lần đầu
trên luatkhoa.com ngày 17/10/2024.

Nhìn lại các động thái của chính quyền Việt Nam với vấn đề Biển Đông trong hai năm gần đây, có thể thấy Việt Nam đã có những bước đi quyết đoán hơn trên thực địa, đồng thời khôn khéo về mặt chính trị.

TRUNG QUỐC XÂY DỰNG ĐẢO NHÂN TẠO Ở TRƯỜNG SA

Từ năm 2013 đến khoảng năm 2018, Trung Quốc bồi lấp, xây dựng các đảo nhân tạo ở Trường Sa. Trong đó, ba thực thể được Trung Quốc xây dựng lớn nhất là đá Vành Khăn (Mischief), đá Xu Bi (Subi) và đá Chữ Thập (Fiery Cross).

Các căn cứ quân sự mà Trung Quốc xây dựng trên các đảo nhân tạo ở Trường Sa là mối đe dọa lớn cho Hoa Kỳ. Đó là nhận định vào năm 2020 của ông Greg Poling, Giám đốc Chương trình Đông Nam Á ở Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược và Quốc tế (Center for Strategic and International Studies- CSIS), một trong những think tank hàng đầu thế giới có trụ sở ở Washington DC. Ông cho rằng nếu có xung đột xảy ra giữa Trung Quốc và Hoa Kỳ trên Biển Đông, các căn cứ này có thể vô hiệu hóa khả năng giành chiến thắng của Hoa Kỳ trong vòng chạm trán đầu tiên. [1]

Sức mạnh áp đảo của Trung Quốc ở Biển Đông đã thúc đẩy chính sách hung hăng của cường quốc châu Á này.

Từ đầu năm 2021 đến nay, Trung Quốc bắt đầu phong tỏa bãi Cỏ Mây (The Second Thomas Shoal) do Philippines quản lý.

Bãi Cỏ Mây là một bãi cạn chìm dưới mực nước biển khi thủy triều lên, nằm trong phạm vi 200 hải lý thềm lục địa của Philippines tính từ vùng Palawan, cách đường cơ sở của Philippines khoảng 80 hải lý.

Năm 1999, Philippines đã kéo một con tàu cũ, do Hoa Kỳ sản xuất từ thời Thế chiến thứ Hai, lên bãi cạn này để làm nơi đồn trú cho binh sỹ. [2] Trung Quốc phong tỏa bãi Cỏ Mây để ngăn chặn Philippines tiếp tế cho binh sỹ và đưa thiết bị lên bảo dưỡng con tàu. Cuộc phong tỏa căng thẳng của Trung Quốc đối với bãi Cỏ Mây đã kéo dài liên tục từ năm 2021 đến nay và chưa rõ khi nào chấm dứt. [3]

Để đáp lại các bước đi của Trung Quốc trên Biển Đông, chính quyền Việt Nam đã thực hiện tổng hợp các nước cờ mạnh mẽ trên thực địa và mềm dẻo trên bàn ngoại giao để đạt được mục đích củng cố sức mạnh trên Biển Đông trong khi vẫn có thể kiềm chế sức phản ứng của Trung Quốc.

VIỆT NAM CẢI TẠO ĐẢO VỚI TỐC ĐỘ KỶ LỤC

Từ năm 2022, sau khi chiến dịch của Trung Quốc phong tỏa bãi Cỏ Mây đã diễn ra được một năm, chính quyền Việt Nam đã thực hiện một việc trước nay chưa từng thấy là cải tạo các đảo mình đang kiểm soát ở Trường Sa với tốc độ kỷ lục.

Theo một báo cáo được công bố vào tháng Sáu năm 2024 của Chương trình Minh bạch Hàng hải Châu Á thuộc CSIS, tính riêng từ tháng Mười Một năm 2023 đến tháng Sáu năm 2024, Việt Nam mở rộng các tiền đồn của mình tại quần đảo Trường Sa với một diện tích bằng tổng diện tích của hai năm trước đó cộng lại. [4]

Theo báo cáo này, trong năm 2022, Việt Nam đã bồi đắp được 342 mẫu Anh (tương đương 1,4 km²). Trong 11 tháng đầu năm 2023, Việt Nam bồi đắp thêm 404 mẫu Anh (hơn 1,63 km²). Từ tháng Mười Một năm 2023 đến tháng Sáu năm 2024, khi bản báo cáo này được công bố, diện tích bồi đắp đã tăng thêm 692 mẫu Anh (hơn 2,8 km²).

Cùng với các hoạt động bồi đắp khác, những động thái trên đã “đưa tổng diện tích nạo vét và san lấp của Việt Nam (bao gồm cả san lấp và nạo vét cảng/luồng) tại các khu vực tranh chấp ở Biển Đông lên khoảng 2.360 mẫu Anh (hơn 9,5 km²) — gần bằng một nửa so với 4.650 mẫu Anh (hơn 18,8 km²) của Trung Quốc.” [5]

Ở quần đảo Trường Sa hiện nay, ba hòn đảo nhân tạo lớn nhất và cũng là ba căn cứ quân sự lớn nhất là do Trung Quốc xây dựng, tức là đá Vành Khăn (Mischief), đá Xu Bi (Subi) và đá Chữ Thập (Fiery

Cross). Tuy nhiên, ba đảo nhân tạo đứng ở thứ hạng tiếp theo về độ lớn lại do Việt Nam xây dựng và kiểm soát, bao gồm bãi Thuyền Chài, (Barque Canada reef), bãi Nam Yết (Namyit island), đá Phan Vinh (Pearson reef). [6]

Theo tính toán của Chương trình Minh bạch Hàng hải Châu Á dựa trên số liệu thu thập từ vệ tinh, cho đến tháng Sáu năm 2024, Việt Nam đã bồi đắp bãi Thuyền Chài với chiều dài 4.318 mét, “ *khiến nó trở thành tiền đồn duy nhất của Việt Nam cho đến nay có tiềm năng xây dựng đường băng dài 3.000 mét giống như những đường băng mà Trung Quốc đã xây dựng tại Đá Chữ Thập, Đá Vành Khăn và Đá Subi.*”

Theo đó, hiện nay Việt Nam chỉ có một đường băng dài 1.300 mét trên đảo Trường Sa (cùng tên với quần đảo). Đường băng này đủ sức cho hầu hết các máy bay quân sự của Việt Nam hiện nay vận hành. Tuy nhiên, nếu đường băng 3.000 mét trên bãi Thuyền Chài được xây dựng trong tương lai, nó có thể cho phép các máy bay vận tải quân sự, máy bay giám sát, máy bay ném bom lớn hơn cất cánh và hạ cánh. [7]

So sánh với Philippines, có thể thấy nước này không cương quyết bằng Việt Nam. Philippines đã đưa quân đồn trú lên bãi Cỏ Mây (The Second Thomas Shoal) từ năm 1999, nhưng từ đó đến khi bị Trung Quốc phong tỏa năm 2021, họ đã không làm gì nhiều để nâng cấp tiền độ quân sự này.

Trong khi đó, Việt Nam đã thành công nâng cấp, cải tạo, xây dựng nhiều đảo nhân tạo và căn cứ quân sự lớn ở Trường Sa, đủ sức mạnh để Trung Quốc khó lòng phong tỏa dễ dàng như với bãi Cỏ Mây. Thiết nghĩ đây là một thành công của chính quyền Việt Nam mà những người quan sát bên ngoài, kể cả các bên đối lập, cần phải ghi nhận một cách công bằng.

LÃO LUYỆN HƠN THỜI GẠC MA

So với giai đoạn 1988 đầy thơ ngây và yếu kém, Việt Nam có vẻ đã trở nên lão luyện hơn trong cuộc cờ Biển Đông.

Sự kiện thăm sát Gạc Ma năm 1988 là một thất bại của Việt Nam về mặt dự báo chiến lược và chuẩn bị thực lực khi đó. Về mặt thực lực, họ đã muốn chiếm giữ đá Chữ Thập nhưng tàu bị hỏng, không đến được, phải quay về và sau đó Trung Quốc chiếm mất.

Về mặt dự báo, họ nghi ngờ Trung Quốc có thể sẽ đánh nhưng không có lực lượng bảo vệ đội công binh lên giữ đá Gạc Ma, chỉ có hai tàu vận tải không trang bị vũ khí. Kết quả là bị Trung Quốc xuống tay sát hại 64 chiến sỹ công binh. [8]

Tuy nhiên, ngày nay, chính quyền Hà Nội đã biết đi những bước đi đồng bộ trên bàn cờ Biển Đông. Các bước đi của Hà Nội bao gồm nhiều hướng có vẻ trái ngược, nhưng ăn khớp với nhau để đạt được lợi ích tốt nhất và hạn chế tối đa cái giá phải trả.

Các bước đi này bao gồm tăng cường bồi đắp, cải tạo đảo nhân tạo, phát triển căn cứ quân sự tại Trường Sa, trong khi đó, vẫn tiếp tục thắt chặt các mối quan hệ song phương hữu hảo với Trung Quốc.

Về mặt chính trị, Việt Nam đã nỗ lực để giảm thiểu phản ứng từ Trung Quốc trước việc mình củng cố căn cứ quân sự ở Trường Sa. Đồng thời, chính quyền đang mở ra khả năng đẩy mạnh quan hệ với đối thủ của Trung Quốc là Hoa Kỳ, Nhật Bản và các đồng minh của họ. Chính quyền như muốn hé cho Trung Quốc thấy cái giá phải trả nếu họ gây sức ép lên Việt Nam như đối với trường hợp Philippines.

Song song với đó, Việt Nam tiếp tục thắt chặt các mối quan hệ kinh tế song phương với Trung Quốc, hưởng lợi từ các dòng đầu tư, dịch chuyển sản xuất, xuất khẩu vào thị

trường Trung Quốc và nhập khẩu nguyên liệu máy móc cho sản xuất.

Trên bàn cờ Biển Đông, Việt Nam có vẻ đã lão luyện hơn, đi những nước cờ thông minh hơn, bảo vệ được lợi ích quốc gia, ít nhất trong thời gian hai năm vừa qua.

Dưới đây chúng ta sẽ điểm lại những nước cờ này để thấy được bức tranh toàn cảnh bàn cờ mà Việt Nam đang chơi trên Biển Đông.

VỮNG HƠN SO VỚI PHILIPPINES

Chiến dịch bồi đắp, cải tạo, xây dựng đảo nhân tạo ở Trường Sa của Việt Nam được tăng tốc từ năm 2022 và vẫn đang tiếp diễn ở thời điểm hiện nay. Có thể vào cuối năm 2024, chúng ta sẽ thấy những trung tâm nghiên cứu như CSIS cập nhật tiến độ của chiến dịch này. [9]

So với Philippines, có thể nói họ đã chậm chân và thiếu quyết đoán hơn Việt Nam trong việc củng cố sức mạnh trên Biển Đông. Quần đảo Trường Sa cách xa đất liền Việt Nam, trên 200 hải lý. Phần lớn quần đảo này nằm trong phạm vi 200 hải lý trên thêm lục địa của Philippines, Malaysia và Brunei. Bãi Cỏ Mây (The Second Thomas Shoal) cũng nằm ở vị trí quan trọng đối với Philippines về mặt an ninh, vì nó cách bờ biển nước này chỉ khoảng 80 hải lý, tương đương với vị trí của Côn Đảo với đất liền Việt Nam.

Người Việt Nam hãy thử tưởng tượng tình huống Trung Quốc đòi hỏi chủ quyền đối với Côn Đảo và phong tỏa hòn đảo này. Lúc đó an ninh quốc gia của Việt Nam bị đe dọa nghiêm trọng như Philippines đang phải đối mặt hiện nay với trường hợp bãi Cỏ Mây.

Trong khi đó, Philippines có quân đồn trú trên bãi Cỏ Mây từ năm 1999 nhưng chỉ đặt một con tàu cũ được đóng từ thời Thế chiến thứ Hai. Từ 1999 đến 2021 khi Trung Quốc

bắt đầu phong tỏa bãi cạn này, Philippines có 22 năm không tiến hành cải tạo, nâng cấp, bồi đắp tiền đồn quân sự này, bất kể một sự thực là bãi Cỏ Mây là một tiền đồn quan trọng đối với an ninh của họ.

Ngược lại, Việt Nam đã liên tục bồi đắp, cải tạo các tiền đồn ở Trường Sa từ sau sự kiện bị Trung Quốc thăm sát lính công binh ở Gạc Ma năm 1988 đến nay. [10]

NHỮNG MÀN DIỄN CHÍNH TRỊ

Trung Quốc từng ước lượng bãi Tư Chính ở phía Tây quần đảo Trường Sa có trữ lượng khoảng 5 tỷ tấn dầu. [11] Với thời giá hiện nay, một tấn dầu thô có giá khoảng 580 USD, 5 tỷ tấn dầu thô tương đương khoảng 3.000 tỷ USD, một nguồn lợi quá lớn để Trung Quốc sẵn sàng bao vây, kiểm soát và Việt Nam cũng sẵn lòng đầu tư sức mạnh để bảo vệ. [12]

Bãi Tư Chính nằm cách xa đất liền Việt Nam khoảng gần 300 hải lý, tuy nhiên, bãi Thuyền Chài, nơi Việt Nam vẫn đang tiến hành xây dựng đảo nhân tạo với quy mô có thể phát triển đường băng dài 3.000 mét, nằm cách bãi Tư Chính (Vanguard bank) ở phía Tây quần đảo Trường Sa chỉ 80 hải lý. Một khi bãi Thuyền Chài được lấp đầy đủ cơ sở quân sự hiện đại, nó có thể trở thành một tiền đồn đủ mạnh và đủ gần để Việt Nam bảo vệ lợi ích tại bãi Tư Chính. Có thể phán đoán đó là lý do Thuyền Chài, cùng hai căn cứ Nam Yết và Phan Vinh gần đó, được lựa chọn để bồi đắp thành một hòn đảo nhân tạo đủ lớn để phát triển một căn cứ quân sự lớn trên đó, như báo cáo của CSIS cho thấy.

Trung Quốc hẳn đã biết rõ việc Việt Nam tăng tốc xây dựng đảo nhân tạo ở Trường Sa từ năm 2022 đến nay. Bởi lẽ một nơi như CSIS đặt ở Washington DC còn có thể nhận diện được qua vệ tinh, có gì lực lượng quân sự tại chỗ 24/7 của Trung Quốc lại không phát hiện ra ngay từ đầu.

Tuy nhiên, đáng chú ý là Việt Nam có vẻ khôn khéo trong các động thái ngoại giao khi mà chiến dịch xây dựng đảo nhân tạo đang cấp tốc diễn ra.

Tháng Mười Một năm 2022, ông Nguyễn Phú Trọng thăm Trung Quốc. [13] Tháng Năm năm 2023, Trung Quốc đã cho tàu Hưởng Dương Hồng 10 tiến hành khảo sát dài ngày trong vùng đặc quyền kinh tế và thềm lục địa Việt Nam. Việt Nam cho tàu cảnh sát biển bám theo để theo dõi và phản đối về mặt ngoại giao. [14]

Đến tháng Chín cùng năm, Việt Nam nâng cấp quan hệ với Mỹ lên mức “đối tác chiến lược toàn diện”, ngang hàng với Trung Quốc, Nga và Ấn Độ. Đến tháng Mười Hai, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình thăm Việt Nam, nước chủ nhà đã bắn 21 phát đại bác chào mừng và hai bên đã dành cho nhau những lời lẽ tốt đẹp nhất. [15]

Tất cả những sự kiện ngoại giao này diễn ra trong bối cảnh ở ngoài Trường Sa, Việt Nam vẫn đang cấp tốc xây dựng đảo nhân tạo với tốc độ kỷ lục ngay trước mũi Trung Quốc.

Các lời lẽ ngoại giao, ôm hôn thăm thiết, bắn đại bác chào mừng giữa Hà Nội và Bắc Kinh một mặt có mục đích thắt chặt quan hệ giữa hai đảng cầm quyền độc tài. Nhưng mặt khác, cũng có thể nhìn nhận đây là những động thái khôn khéo mặt chính trị của Việt Nam. □

Người dân Chagos bên ngoài Tòa án Tối cao Anh năm 2019. Nguồn: Fiona Hanson/PA Wire.

ANH TRAO TRẢ CHAGOS CHO MAURITIUS: NHÌN LẠI TRUNG QUỐC Ở BIỂN ĐÔNG

Nguyễn Quốc Tấn Trung

Bài được đăng lần đầu trên luatkhoa.com ngày 08/10/2024.

Ngày 3/10 vừa qua đã đánh dấu một bước ngoặt lịch sử khi Anh chính thức trao trả quyền kiểm soát quần đảo Chagos cho Mauritius, chấm dứt cuộc tranh chấp kéo dài hàng thập kỷ về chủ quyền lãnh thổ ở Ấn Độ Dương. [1]

Đây là một bước tiến quan trọng trong nỗ lực phi thực dân hóa và khẳng định vai trò của công pháp quốc tế trong việc giải quyết các tranh chấp lãnh thổ.

Tuy nhiên, liệu nó có gợi mở gì cho câu chuyện Biển Đông, khi mà Trung Quốc vẫn đang tiếp tục khẳng định chủ quyền của họ tại Hoàng Sa và các hòn đảo Trường Sa, tấn công ngư dân của nhiều quốc gia, cũng như thực hiện nhiều hoạt động hành chính như thể họ đang nắm giữ chủ quyền Biển Đông.

VÀI NÉT SƠ LƯỢC VỀ ĐẢO CHAGOS

Quần đảo Chagos bao gồm nhiều đảo nhỏ ở trung tâm Ấn Độ Dương, cách Mauritius khoảng 2.200 km.

Trong thập niên 1960, trước khi Mauritius giành được độc lập từ Anh vào năm 1968, Anh đã tách quần đảo này ra khỏi Mauritius để thành lập Lãnh thổ Ấn Độ Dương thuộc Anh (British Indian Ocean Territory - BIOT). Cùng thời điểm đó, có khoảng từ 1.500 - 2.000 người dân Chagos đã bị cưỡng chế di dời khỏi quần đảo này, chủ yếu để dọn đường cho việc xây dựng căn cứ quân sự của Mỹ trên đảo Diego Garcia, hòn đảo lớn nhất trong quần đảo. [2]

Cuộc di dời này gây ra khó khăn và đau khổ dai dẳng cho người dân Chagos. Họ bị đưa đến Mauritius và Seychelles mà không được cung cấp điều kiện sinh sống hợp lý. Từ đó, người dân Chagos đã liên tục yêu cầu được trở về quê hương, trong khi đó, Mauritius cũng không ngừng đấu tranh đòi lại chủ quyền đối với quần đảo này.

Sự việc này trở thành một vấn đề quốc tế lớn, đã được đưa ra trước các tổ chức như Liên Hợp Quốc và Tòa án Công lý Quốc tế (ICJ).

PHÁN QUYẾT CỦA ICJ

Năm 2019, theo đề nghị của Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc, ICJ đã đưa ra tham vấn về tình trạng pháp lý của quần đảo Chagos. [3] Mặc dù ý kiến của ICJ không có tính chất ràng buộc pháp lý, nhưng nó vẫn mang sức nặng quan trọng về mặt quốc tế. Ba quan điểm chính của ICJ gồm:

1. Các thẩm phán cho rằng việc tách quần đảo Chagos khỏi Mauritius không dựa trên mong muốn và quyền tự quyết thực tế của cộng đồng dân cư quần đảo Chagos.

2. Quá trình giải thuộc địa (decolonisation) và trao trả tự do cho Mauritius chưa hoàn tất, do các vấn đề liên quan đến quần đảo Chagos.
3. Vương quốc Anh có trách nhiệm tuân thủ các nghị quyết của Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc vì đây là cơ quan có thẩm quyền liên quan đến vấn đề giải thuộc địa và quyền dân tộc tự quyết.

Ý NGHĨA CỦA VIỆC TRAO TRẢ

Việc Anh cuối cùng cũng trao trả quần đảo Chagos cho Mauritius là một bước tiến lớn về công lý quốc tế và quyền tự quyết của các dân tộc bị áp bức, đặc biệt là đối với người dân Chagos.

Nó cũng cho thấy sự gia tăng thẩm quyền của Đại hội đồng Liên Hiệp Quốc và ICJ trong các vấn đề liên quan đến giải thuộc địa và công bằng quốc tế.

Một mặt, quyết định này phản ánh tầm ảnh hưởng của các diễn ngôn pháp luật quốc tế đối với sự thay đổi trong quan điểm của các cường quốc như Anh về di sản thực dân. Mặt khác, nó còn mở ra cơ hội cho người dân Chagos được trở về quê hương sau hơn 50 năm lưu vong.

Tuy nhiên, vẫn còn nhiều thách thức phía trước. Căn cứ quân sự Diego Garcia, một trong những cơ sở quân sự chiến lược của Mỹ, sẽ tiếp tục hoạt động theo thỏa thuận giữa Mỹ và Anh trong 99 năm. Điều này có thể gây ra những trở ngại trong việc người dân Chagos quay lại định cư trên hòn đảo này.

Dù vậy, sự kiện này đánh dấu bước khởi đầu cho những cải thiện tiềm năng trong tương lai.

TRUNG QUỐC KHÔNG PHẢI ANH

Những bước tiến nói trên, đáng tiếc, không thể gọi mở cho chúng ta bất kỳ hy vọng nào về việc Trung Quốc sẽ tự nguyện tôn trọng pháp luật quốc tế và trao trả các

đảo, quần đảo mà họ đang chiếm đóng ở Biển Đông.

Trung Quốc thường tự xem mình là nạn nhân của chủ nghĩa thực dân, và họ đã sử dụng diễn ngôn “giành lại chủ quyền lịch sử” để biện minh cho các hành động quân sự mở rộng lãnh thổ. Điều này thể hiện rõ nhất trong việc chiếm đóng Tây Tạng vào năm 1950 và đánh chiếm quần đảo Hoàng Sa từ Việt Nam vào năm 1974.

Nói cách khác, khi mà Anh liên tục trao trả các lãnh thổ thực dân hóa trước đây và chấp nhận phần nào ngôn ngữ công pháp quốc tế để giải quyết các bất đồng lãnh thổ, thì Trung Quốc làm điều ngược lại.

Minh chứng rõ ràng nhất là phán quyết của Tòa Trọng tài Thường trực (Permanent Court of Arbitration - PCA) về biển Đông để giải quyết tranh chấp giữa Philippines và Trung Quốc vào năm 2016. Phán quyết này khẳng định nền tảng pháp lý của “đường chín đoạn” và các tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc là vô căn cứ. Tuy nhiên, chính phủ Trung Quốc không chỉ phủ nhận phán quyết, họ còn không màng tham gia hay bình luận ở bất kỳ giai đoạn nào của tiến trình tố tụng.

“LƯỚT SÓNG” CÁC NGÔN NGỮ PHÁP LÝ “GIẢI THỰC DÂN”

Với *danh nghĩa* “nạn nhân”, chính phủ Trung Quốc cũng vô cùng tự tin với nền tảng pháp lý của mình.

Thực ra, Trung Quốc là một trong những quốc gia ủng hộ Mauritius theo đuổi yêu cầu Anh trao trả quần đảo Chagos. Họ cũng thường xuyên bỏ phiếu thuận trong các nghị quyết của Đại hội đồng về vấn đề này.

Anh đồng thuận tuân thủ các đề xuất pháp lý của cộng đồng quốc tế là một điều khiến Trung Quốc vỗ tay ăn mừng, chứ không hề khiến họ e ngại với vấn đề ở Biển Đông.

Điều này là bởi vì Trung Quốc cho rằng việc Anh chiếm hữu quần đảo Chagos là di sản thực dân hóa bất hợp pháp. Còn ở Biển Đông, họ lại có “chủ quyền lịch sử” hợp pháp.

Lần duy nhất Trung Quốc ngần ngại và bỏ phiếu trắng về Chagos cũng chính là Nghị quyết 71/292, khi Đại hội đồng chính thức đề nghị ICJ trả lời các câu hỏi pháp lý liên quan đến quần đảo này mà chúng ta đã nhắc đến ở trên.

Trong tuyên bố của mình, Trung Quốc cho rằng chủ quyền của Chagos vẫn là một “vấn đề song phương đang được các bên của tranh chấp tiếp tục thương thảo. [4] Trung Quốc cũng nhấn mạnh rằng theo pháp luật quốc tế, một quốc gia có quyền lựa chọn kênh giải quyết tranh chấp một cách tự do mà không bị ép buộc vào các kênh mà họ chưa đồng thuận một cách minh thị.

Hiểu đơn giản, Trung Quốc cho rằng ủng hộ đưa câu hỏi pháp lý về Chagos lên ICJ tức đang ngụ ý ICJ là một kênh giải quyết tranh chấp lãnh thổ mà các quốc gia khác cũng có thể sử dụng trong các tranh chấp với Trung Quốc.

Việt Nam, Philippines và các quốc gia Đông Nam Á khác có muốn dùng Đại hội đồng và quan điểm tham vấn (advisory opinion) từ ICJ để xác lập tính phi pháp của các hành vi và tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc tại Biển Đông hay không?

Cách mà Trung Quốc ngần ngại ủng hộ Mauritius trong vấn đề Chagos cho thấy nỗi lo của họ về việc sử dụng các cơ quan pháp lý quốc tế để giải quyết tranh chấp lãnh thổ ở Biển Đông là rất rõ ràng.

Tuy nhiên, ý chí chính trị của các quốc gia Đông Nam Á lẫn các quốc gia Nam toàn cầu có đủ cao hay không lại là một câu chuyện khác. □

An illustration of two hands, one from the left and one from the right, holding a yellow rectangular sign. The sign has the text 'ĐÓNG GÓP CHO' in a smaller font at the top and 'LUẬT KHOA' in a larger, bold font below it. The background is a light green with a subtle geometric pattern.

ĐÓNG GÓP CHO

LUẬT KHOA

Chúng tôi làm báo độc lập.
Không sợ ai.
Không nịnh ai.

Hãy đóng góp cho Luật Khoa để
xây dựng báo chí độc lập Việt Nam:

[https://www.luatkhoa.com/#/
portal/support](https://www.luatkhoa.com/#/portal/support)

Luật Khoa là một dự án của tổ chức
Sáng kiến Pháp lý Việt Nam (Legal
Initiatives for Vietnam), một tổ chức
phi lợi nhuận đăng ký ở California,
Hoa Kỳ theo quy chế 501(c)(3).

Mọi khoản đóng góp của độc giả ở
Hoa Kỳ đều được khấu trừ thuế (tax
deduction). Số EIN của chúng tôi:
81-5257301.

Đã có Báo cáo Thường niên 2021
tại đây: [www.liv.ngo/bao-cai-
thuong-nien-annual-report-2021](http://www.liv.ngo/bao-cai-thuong-nien-annual-report-2021)

Liên hệ: editor@mail.luatkhoa.com

TRIỀU TIÊN VÀ VIỆT NAM: *số phận pháp lý khác nhau của hai quốc gia bị chia cắt*

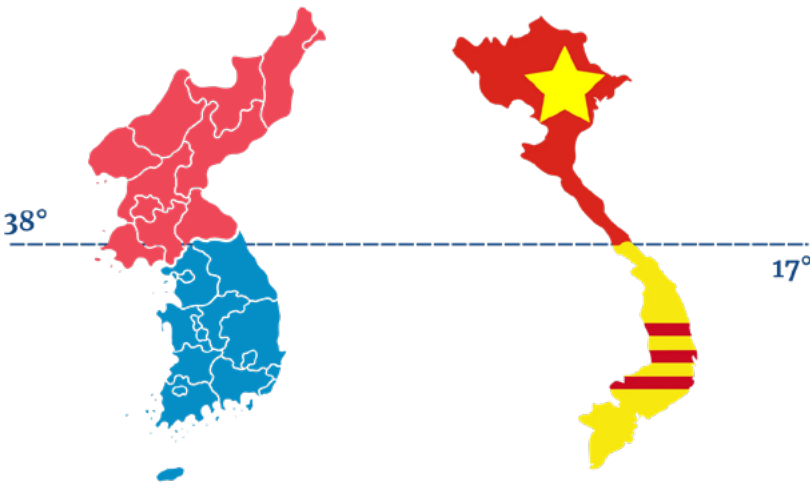
Nguyễn Quốc Tấn Trung

Bài được đăng lần đầu
trên luatkhoa.com ngày 23/10/2024.

Bắc Hàn - Nam Hàn. Bắc Việt - Nam Việt. Cùng là những quốc gia bị chia cắt trong thời kỳ Chiến tranh Lạnh nhưng lại có hai số phận pháp lý rất khác nhau.

Quan hệ pháp lý giữa Nam Hàn (Đại Hàn Dân Quốc) và Bắc Hàn (Cộng hòa Dân chủ

Nhân dân Triều Tiên), cũng như giữa Nam Việt (Việt Nam Cộng hòa) và Bắc Việt (Việt Nam Dân chủ Cộng hòa), đã phát triển qua các bối cảnh lịch sử và chính trị khác biệt. Bài viết này sẽ tập trung phân tích sự khác biệt chính về tư cách pháp lý của hai cặp thực thể chính trị này thông qua ba luận điểm chính.

Ảnh gốc: Canva, pasca. Đồ họa: V.K / Luật Khoa.

1. TƯ CÁCH PHÁP LÝ CỦA CHÍNH PHỦ NAM HÀN VÀ NAM VIỆT: TẦM QUAN TRỌNG CỦA CÔNG NHẬN QUỐC TẾ

Một trong những sự khác biệt nổi bật giữa Nam Hàn và Nam Việt nằm ở việc có được các quốc gia trên thế giới công nhận hay không và nếu có thì công nhận như thế nào.

Tại Triều Tiên, sau khi Nhật Bản đầu hàng trong Thế chiến II, bán đảo này bị chia cắt thành hai khu vực chiếm đóng do Liên Xô và Hoa Kỳ kiểm soát. Tuy nhiên, khác với các xung đột khác trong Chiến tranh Lạnh, dự án thống nhất bán đảo Triều Tiên có sự tham gia chủ động của Liên Hiệp Quốc. Điều này được thể hiện rõ nhất thông qua Nghị quyết 112 (1947), với việc hình thành Ủy ban tạm thời của Liên Hiệp Quốc về vấn đề Triều Tiên (United Nations Temporary Commission on Korea - UNTCK). [1]

Một cuộc bầu cử dưới sự giám sát của UNTCK cũng được ấn định và diễn ra vào năm 1948. Điều thú vị đáng lưu ý là trong UNTCK lại có cả Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Xô Viết Ukraina, lúc này còn là một nền cộng hòa thành viên của Liên Xô. Dĩ nhiên Liên Xô vẫn phản đối ủy ban. Các quốc gia còn lại của ủy ban bao gồm Australia, Canada, Trung Hoa Dân Quốc (tức Đài Loan ngày nay), El Salvador, Pháp, Ấn Độ (vừa độc lập khỏi Anh), Philippines, và Syria.

Tuy nhiên, việc Liên Xô không hợp tác với UNTCK dẫn đến một hệ lụy khác. Do các phái đoàn của Liên Hiệp Quốc không được phép vào các khu vực mà Liên Xô đang kiểm soát, các cuộc bầu cử địa phương ở miền Bắc không thể diễn ra như dự kiến. Cuộc tổng tuyển cử dù vậy vẫn được UNTCK xem là hợp lệ vì có trên ⅔ dân cư trên toàn bán đảo Triều Tiên tham gia bầu cử. Chính phủ của Nam Hàn sau đó được

Liên Hợp Quốc công nhận là chính phủ hợp pháp của toàn bộ bán đảo Triều Tiên với Nghị quyết 195 vào năm 1948. [2]

Trong lúc đó, một nhà hoạt động tị nạn chính trị bên ngoài bán đảo Triều Tiên trong giai đoạn Nhật chiếm đóng - Kim Il-sung - cùng quân đội Liên Xô trở về miền Bắc, xây dựng lại lực lượng nhờ vào sự hỗ trợ của Liên Xô lẫn Trung Quốc và từ đó tự tuyên bố thành lập Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên. [3]

Những diễn biến trên có nghĩa là tư cách pháp lý của Nam Hàn được củng cố thông qua một cuộc bầu cử có sự giám sát quốc tế và được Liên Hiệp Quốc chính thức công nhận. Chính điều này đã đặt Nam Hàn vào một vị thế mạnh mẽ hơn trên trường quốc tế so với Bắc Hàn, ít nhất là trong những thập niên đầu tiên của cuộc xung đột.

Điều này cũng khiến Nam Hàn có vị trí pháp lý vượt trội so với chính quyền Sài Gòn: Việt Nam Cộng hòa không có được sự công nhận quốc tế rộng rãi như Nam Hàn. Sau khi Hiệp định Geneva 1954 được ký kết nhằm kết thúc cuộc chiến chống thực dân Pháp, Việt Nam bị chia cắt thành hai miền Bắc và Nam theo vĩ tuyến 17. Hiệp định này quy định rằng sau hai năm, một cuộc tổng tuyển cử sẽ được tổ chức để thống nhất đất nước. Tuy nhiên, cuộc tổng tuyển cử này đã không bao giờ diễn ra với các cáo buộc vi phạm đến từ cả hai phía, dẫn đến việc hình thành hai thực thể chính trị riêng biệt: Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ở miền Bắc và Việt Nam Cộng hòa ở miền Nam. [4]

2. CUỘC CHIẾN TRANH DO BẮC HÀN PHÁT ĐỘNG: VI PHẠM HIẾN CHƯƠNG LIÊN HỢP QUỐC

Một yếu tố khác phân biệt mối quan hệ giữa Nam Hàn - Bắc Hàn và Nam Việt - Bắc Việt là cách cộng đồng quốc tế phản ứng với cuộc chiến tranh do miền Bắc phát động.

Chiến tranh Triều Tiên bắt đầu vào ngày 25/6/1950 khi Bắc Hàn xâm lược Nam Hàn. [5]

Ngay sau đó, Hội đồng Bảo an Liên Hiệp Quốc đã thông qua Nghị quyết 82 (1950) (cũng như nhiều nghị quyết khác như Nghị quyết 83 và 84), lên án cuộc tấn công của Bắc Hàn là một hành động xâm lược, vi phạm Hiến chương Liên Hiệp Quốc, đặc biệt là nguyên tắc không can thiệp và cấm sử dụng vũ lực trừ khi có sự cho phép của Hội đồng Bảo an hoặc để tự vệ. [6]

Hội đồng Bảo an tiếp tục ra nghị quyết thành lập lực lượng quân sự quốc tế để bảo vệ Nam Hàn, trong đó, Hoa Kỳ đóng vai trò chủ đạo. Đại Hội đồng Liên Hợp Quốc cũng ra các nghị quyết tương tự, củng cố lập trường cho rằng cuộc xâm lược của Bắc Hàn là bất hợp pháp và cần phải bị chặn đứng. [7]

Điểm lưu ý quan trọng là Hội đồng Bảo an có thể thông qua các nghị quyết mấu chốt này là bởi vì Liên Xô đang bận... tẩy chay, không tham dự các cuộc họp của Hội đồng Bảo an (và từ đó không thể dùng quyền phủ quyết). [8] Họ cho rằng chính phủ của Tưởng Giới Thạch không có tư cách đại diện cho Trung Quốc. Tuy nhiên, nhận ra sai lầm nghiêm trọng của mình, Liên Xô nhanh chóng quay trở lại nghị trường của Hội đồng Bảo an và chưa từng bỏ lỡ bất kỳ cuộc họp nào của Hội đồng kể từ đó.

Ngược lại, trong trường hợp của Nam Việt và Bắc Việt, không có sự đồng thuận quốc tế về vấn đề này. Cuộc chiến ở Việt Nam, bắt đầu sau khi chính quyền Việt Nam Dân chủ Cộng hòa hỗ trợ các phong trào kháng chiến ở miền Nam Việt Nam, không gặp phải bất kỳ trở ngại hay đánh giá pháp lý nào từ Liên Hiệp Quốc. Vì lý do này, các quốc gia thành viên Liên Hiệp Quốc có các quan điểm khác nhau về tính hợp pháp của cuộc chiến, tùy thuộc vào vị trí chính trị của họ trong khối tư bản hay xã hội chủ nghĩa.

Cho đến ngày nay, hầu hết các quốc gia đều đồng thuận với mô tả lịch sử “kháng chiến chống Mỹ cứu nước” của nhà nước Việt Nam.

3. HỆ QUẢ PHÁP LÝ LÂU DÀI: QUẢN HỆ QUỐC TẾ VÀ THỐNG NHẤT QUỐC GIA

Cuối cùng, sự khác biệt về tư cách pháp lý trong công pháp quốc tế của Nam Hàn – Bắc Hàn và Nam Việt – Bắc Việt đã dẫn đến những hệ quả pháp lý và chính trị lâu dài khác nhau.

Tại bán đảo Triều Tiên, mặc dù cuộc chiến tranh đã kết thúc bằng một thỏa thuận đình chiến vào năm 1953, hai miền vẫn chưa ký kết một hiệp định hòa bình chính thức và về mặt pháp lý vẫn đang trong tình trạng chiến tranh. [9]

Cả Nam Hàn và Bắc Hàn đều trở thành thành viên của Liên Hiệp Quốc vào năm 1991 sau khi Chiến tranh Lạnh kết thúc với nhiều kỳ vọng thống nhất nhanh chóng. [10] Chính quyền Nam Hàn, tuy nhiên, có vẻ chịu thiệt hơn khi họ từ bỏ phần nào tuyên bố đại diện hiệu quả cho toàn bộ bán đảo Triều Tiên (một điều mà Nghị quyết 195 của Đại hội đồng đã công nhận), và chỉ xác định phạm vi lãnh thổ của mình ở phía Nam của vĩ tuyến 38. Chính sách này thường được biết đến với tên gọi “Chính sách Ánh dương” (Sunshine Policy), tạo điều kiện cho các đối thoại thống nhất với Bắc Hàn. [11]

Trong khi đó, Việt Nam thống nhất khi chính quyền Bắc Việt giành chiến thắng quân sự cuối cùng vào năm 1975 và chính thức sáp nhập Nam Việt vào năm 1976. [12] Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam ra đời từ đó và trở thành quốc gia duy nhất đại diện cho Việt Nam trong cộng đồng quốc tế. Điều này đồng nghĩa với việc câu hỏi về tư cách pháp lý của Việt Nam Cộng hòa không còn nhiều ý nghĩa pháp lý nữa.

Chính quyền Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đã thành công trong việc thiết lập lại một chính phủ duy nhất cho toàn bộ lãnh thổ, được quốc tế công nhận.

Sự khác biệt về tư cách pháp lý trong công pháp quốc tế giữa Nam Hàn – Bắc Hàn và Nam Việt – Bắc Việt phản ánh những điều kiện lịch sử, chính trị và pháp lý rất khác nhau. Nam Hàn có lợi thế khi được Liên Hiệp Quốc công nhận từ sớm thông qua một cuộc bầu cử có giám sát quốc tế, trong khi Nam Việt không có được sự công nhận tương tự do những điều khoản không rõ ràng trong Hiệp định Geneva. Cuộc chiến tranh do Bắc Hàn phát động bị Liên Hợp Quốc lên án là vi phạm Hiến chương, còn cuộc chiến tranh tại Việt Nam không có sự đồng thuận quốc tế rõ ràng. □

THEO DÕI

Luật Khoa Tạp chí
để cập nhật các
bài viết hữu ích về
Nhân quyền, Dân
chủ, Pháp quyền.

Website luatkhoa.com

Facebook www.fb.com/luatkhoa.org

Instagram www.instagram.com/luatkhoatapchi

Youtube bit.ly/LK-Youtube

Store store.luatkhoa.com

Spotify spotify.fi/3vcQD5x

Tiktok www.tiktok.com/@luatkhoatapchi

Telegram t.me/s/luatkhoatc

THƯ VIỆN ĐIỆN TỬ LUẬT KHOA

và bộ sưu tập sách Việt Nam Cộng hòa

luatkhoa.librarika.com

ĐỌC SÁCH CÙNG ĐOÀN TRANG

MỘT CUỐN SÁCH NÓI VỀ ÁN TỬ HÌNH Ở ĐÔNG NAM Á?

Ái Thư

Bài được đăng lần đầu trên luatkhoa.com ngày 01/10/2024.

Cuốn sách “Unpacking Death Penalty in Southeast Asia” do các tác giả Sriprapha Petcharamesree, Mark P. Capaldi và Alan Collins đồng chủ biên, đã phân tích nhiều khía cạnh của án tử hình tại khu vực Đông Nam Á, nhất là tại 8/10 quốc gia thành viên ASEAN (trừ Campuchia và Philippines). [1]

Mặc dù việc bãi bỏ án tử hình đã trở thành một xu hướng phổ biến trên thế giới, nhưng ở 8 quốc gia này đến nay vẫn chưa có nhiều cải thiện đáng kể. Theo thống kê được đề cập trong quyển sách, đầu năm 2020, có hơn 2.000 người tại các nước này đang chờ thi hành án tử hình.

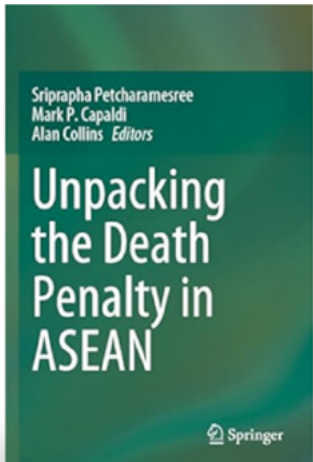
Cuốn sách cũng đặc biệt phân tích về những lập luận liên quan “giá trị xã hội đặc trưng của châu Á” (Asian values), [2] quyền lực của các chế độ chưa dân chủ trong khu vực cũng như hạn chế của Ủy ban liên Chính phủ ASEAN về Nhân quyền (AICHR). Ngoài ra, từ quyển sách, người đọc cũng có thể khám phá những điều nhạy cảm hoặc bí mật xoay quanh án tử hình trong khu vực này.

ASEAN CÓ ĐANG ĐI LÙI SO VỚI THẾ GIỚI?

Vào ngày 16/12/2020, trong số 123 quốc gia tham gia bỏ phiếu tại Đại hội đồng Liên Hợp Quốc (UNGA) về nghị quyết kêu gọi tạm dừng sử dụng án tử hình thì chỉ

có 3/10 quốc gia thành viên của ASEAN (Campuchia, Philippines và Malaysia) bỏ phiếu ủng hộ. Trong khi đó, Brunei và Singapore bỏ phiếu chống, và 5 quốc gia, bao gồm Việt Nam, bỏ phiếu trắng. [3]

Tính đến nay, 8/10 quốc gia ASEAN này vẫn duy trì án tử hình (Malaysia chỉ mới bãi bỏ tính bắt buộc của hình phạt này). Thậm chí, ở Việt Nam và Lào, thông tin về án tử hình còn được coi là bí mật quốc gia. Điều này diễn ra bất chấp thực tế rằng tất cả các quốc gia này đều quy định về quyền được sống trong hiến pháp của mình.

“NỢ MÁU PHẢI TRẢ BẰNG MÁU”

Tại các quốc gia ASEAN duy trì án tử hình, lý do cơ bản mà các chính phủ đưa ra là nhằm ngăn ngừa tội phạm (deterrence of crimes). Thậm chí, nhiều quốc gia tại khu vực này còn cho rằng án tử hình là hình phạt thích đáng cho các tội phạm nghiêm trọng. Mặc dù vậy, chính phủ vẫn chưa có bằng chứng nào rõ ràng cho thấy việc áp dụng án tử hình thực sự giúp kéo giảm tỷ lệ tội phạm.

Các tác giả đã đặt câu hỏi liệu chúng ta có đang bào chữa một cách đúng đắn cho việc duy trì án tử hình hay không, và liệu án tử hình có phải là hình phạt hiệu quả để ngăn ngừa tội phạm?

Nhiều quốc gia ASEAN cũng nhấn mạnh đến “giá trị xã hội đặc trưng của châu Á” khi nói về án tử hình, với trọng tâm là cần bảo vệ lợi ích cộng đồng hơn là quyền cá nhân, đảm bảo an ninh trật tự xã hội và xây dựng một nhà nước có chính quyền mạnh mẽ.

Ở một góc độ khác, quan điểm duy trì án tử hình phản ánh tư duy “ăn miếng trả miếng” hay “nợ máu phải trả bằng máu”, cho rằng đó là hình phạt thích đáng để kẻ phạm tội chuộc lại tội ác đã gây ra.

Tuy nhiên, giá trị châu Á liệu có thực sự tồn tại như các quốc gia tuyên bố? Cuốn sách cũng chỉ ra rằng có nhiều trường hợp án tử hình tại khu vực này được áp dụng cho những tội danh không đến ngưỡng “tội nghiêm trọng nhất” theo luật quốc tế. Hầu hết các án tử hình liên quan đến tội phạm ma túy.

Chưa kể, quan điểm cho rằng công chúng ủng hộ án tử hình chưa được chứng minh đầy đủ. Câu hỏi đặt ra là liệu công chúng có được tiếp cận thông tin đa chiều về vấn đề này không? Và việc chính phủ duy trì án tử hình để chứng tỏ sức mạnh có đáng không?

Tại các quốc gia ASEAN, thông tin về án tử hình không được công khai minh bạch, khiến công chúng thiếu cơ sở để đưa ra ý kiến toàn diện. Trong khi đó, truyền thông vẫn chưa thực hiện đầy đủ vai trò của mình trong việc giáo dục công chúng về vấn đề này.

Một số quốc gia, như Philippines dưới thời Tổng thống Duterte, thậm chí còn có xu hướng tái lập án tử hình trong cuộc chiến chống ma túy. Dù các kết quả khảo sát ý kiến công chúng cho thấy sự ủng hộ đối với án tử hình, nhưng độ tin cậy của những kết quả này chưa được xác thực đầy đủ.

TIẾP NỐI HAY BẮC BỎ LỊCH SỬ THUỘC ĐỊA?

Cuốn sách phân tích rằng luật pháp quốc tế hiện tại không cấm hoàn toàn án tử hình nhưng cũng không khuyến khích hình phạt này. Ví dụ, Điều 3 của Tuyên ngôn Quốc tế Nhân quyền (1948) khẳng định quyền được sống, trong khi Điều 6 của Công ước Quốc tế về các Quyền Dân sự và Chính trị (ICCPR, 1966) chỉ cho phép áp dụng án tử hình đối với “tội phạm nghiêm trọng nhất”. Điều 11 của Tuyên bố ASEAN về Nhân quyền (AHRD, 2012) cũng nhấn mạnh rằng không ai bị tước đoạt quyền sống một cách tùy tiện.

Tuy nhiên, luật pháp quốc tế chưa có định nghĩa cụ thể về “tội phạm nghiêm trọng nhất” và điều này đã tạo ra nhiều tranh luận trong việc áp dụng án tử hình.

Cuốn sách cũng chỉ ra rằng nguyên tắc không can thiệp vào nội bộ quốc gia của các thành viên ASEAN là một rào cản lớn trong việc thống nhất các quy chuẩn về án tử hình trong khu vực. Chính vì nguyên tắc này, ASEAN không thể đưa ra một tiêu chuẩn chung về việc áp dụng án tử hình, dẫn đến sự khác biệt lớn về cách tiếp cận trợ giúp pháp lý cho tù nhân giữa các quốc gia.

Ngoài ra, quy định về phúc thẩm và ân xá tại nhiều quốc gia ASEAN thường không mang lại hiệu quả đáng kể. Án tử hình vẫn là bắt buộc đối với một số tội danh, dù rằng một số quốc gia đã dần dỡ bỏ quy định này.

Ngoài các lập luận trên, cuốn sách cũng nhấn mạnh rằng án tử hình không chỉ tác động đến tử tù mà còn ảnh hưởng sâu sắc đến gia đình và cộng đồng của họ. Việc quyết định xử tử đáng lý ra không phải chỉ dựa trên tội danh mà còn cần phải đi kèm với nhiều yếu tố khác, như tử tù phải chịu đựng các hình thức tra tấn về thể xác và tinh thần, bị thiếu thốn thức ăn, nước uống, chăm sóc y tế, hoặc thậm chí bị lạm dụng tình dục trong nhà tù. Những vi phạm nhân quyền này có thể làm tổn thương nghiêm trọng phẩm giá của họ.

Chưa kể, nhiều tử tù đến từ các tầng lớp yếu thế trong xã hội, không đủ hiểu biết về hành vi của mình để nhận thức được hậu quả dẫn đến án tử hình. Trong khi đó, kẻ chủ mưu thường không phải chịu hình phạt nặng nề nhất, làm gia tăng sự bất công trong việc áp dụng hình phạt này.

Đọc giả có thể từng đặt câu hỏi liệu án tử hình có chịu sự chi phối từ tôn giáo không.

Câu trả lời là không.

Theo quyển sách, các tôn giáo lớn như Hồi giáo, Thiên Chúa giáo và Phật giáo đều không ủng hộ hoặc phản đối rõ ràng hình phạt này. Tại một số quốc gia áp dụng luật Sharia (hay Shari'ah, là hệ thống pháp luật dựa trên các giáo lý của đạo Hồi), án tử hình không bị coi là vi hiến, nhưng mỗi nước lại có cách áp dụng luật hình sự khác nhau, chứ không hoàn toàn dựa trên Sharia.

Điều này cho thấy nhiều quốc gia duy trì án tử hình không phải do tôn giáo mà thường vì các yếu tố chính trị, xã hội và văn hóa cụ thể.

Một số quốc gia ASEAN tuyên bố duy trì án tử hình như một cách để khẳng định chủ quyền pháp lý của họ, bất chấp áp lực từ phương Tây và xu hướng toàn cầu trong việc bãi bỏ hình phạt này. Lập luận này đặc biệt quan trọng với những nước từng trải qua thời kỳ thuộc địa, khi họ muốn thể hiện sự độc lập và không bị ảnh hưởng bởi các quan điểm pháp lý bên ngoài.

Tuy nhiên, một điều mâu thuẫn là án tử hình từng là công cụ được các chính quyền thực dân sử dụng để kiểm soát và duy trì trật tự trong thời kỳ thuộc địa. Do đó, việc các chính phủ hiện nay tiếp tục áp dụng án tử hình đặt ra câu hỏi liệu họ đang bác bỏ hay thực chất là tiếp nối di sản của chế độ thực dân? □

Sạp báo LUẬT KHOA

Nơi bày bán các ấn phẩm của Luật Khoa tạp chí

store.luatkhoa.com

MUA NGAY

Địa chỉ hỗ trợ bạn đọc: store@mail.luatkhoa.org

ĐỌC SÁCH CÙNG ĐOÀN TRANG

“VẾT SẸO VÀ CÁI ĐẦU HỎI” - MỘT QUYỀN TIỂU THUYẾT BÀN VỀ TRÍ THỨC VÀ QUYỀN LỰC?

Nam Thành

Bài được đăng lần đầu trên luatkhoa.com ngày 08/10/2024.

“Vết sẹo và cái đầu hói” là một quyền tiểu thuyết nổi tiếng của nhà thơ, nhà văn Võ Văn Trực (1936 - 2019), được xuất bản vào năm 2006. Tiểu thuyết này, cùng với sự ra đời của nhiều tác phẩm khác như “Ba người khác” của Tô Hoài, “Cánh đồng bất tận” của Nguyễn Ngọc Tư, v.v, được báo chí bình chọn là một trong những sự kiện văn hóa văn nghệ nổi bật năm 2006.

Tác phẩm không chỉ thu hút độc giả bằng giọng văn châm biếm, dí dỏm mà còn phản ánh nhiều vấn đề nhức nhối của xã hội như tham nhũng, đạo đức giả và sự tha hóa của trí thức trong nền kinh tế thị trường. Lúc mới trình làng, cuốn sách đã gây ra nhiều tranh cãi trong dư luận, nhất là trong giới văn chương.

Nhân vật chính của quyền tiểu thuyết, Quách Quyền Lực, là một trí thức lớn lên trong môi trường nông thôn lương thiện. Tuy nhiên, sự ngây thơ ban đầu của Lực nhanh chóng bị những cám dỗ của cuộc sống hiện đại làm cho tha hóa. Để tiến thân trong sự nghiệp, Lực không ngần ngại sử dụng mọi thủ đoạn, từ việc cướp công lao của đồng nghiệp cho tới thao túng và vu khống người khác.

Tiểu thuyết “Vết sẹo và cái đầu hói” dựng nên một bối cảnh khi mà học tập không còn đơn thuần là con đường để phát triển bản thân nữa, thay vào đó, nó trở thành công cụ phục vụ cho những mưu toan quyền lực.

Quách Quyền Lực đã khôn khéo thao túng hệ thống để đạt được vị trí lãnh đạo. Từ hồi còn trẻ, Lực đã hăng hái tham gia sinh hoạt đảng, nghiên cứu các văn kiện, tìm hiểu chủ trương, thuộc lòng lời của các vị lãnh tụ để thể hiện sự trung thành và hiểu biết của mình với chính quyền.

Rồi khi trở thành một nhà phê bình văn học và lãnh đạo của một viện văn hóa, sự tha hóa của Lực càng trở nên rõ rệt.

Dù nắm giữ vị trí cao nhưng Lực chẳng mấy may quan tâm đến chuyện chuyên môn của mình: đọc và nghiên cứu các tác phẩm văn học. Thay vào đó, các tác phẩm của anh ta chủ yếu là nhờ “hóng ý cấp trên” và cóp nhặt, sao chép các phân tích của người khác.

Quan điểm “trình độ học thuật và thẩm mỹ là thứ yếu, phẩm chất cao nhất phải là lập trường, tư tưởng” của Lực đã thể hiện rõ thái độ thực dụng và cơ hội nhân vật này. Có một điểm thú vị nữa trong tiểu thuyết là Lực còn thường đi coi bói, cầu nguyện cho con đường tiến thân của mình.

Tác giả đã khắc họa Quách Quyền Lực là một nhân vật đa nghi, lúc nào cũng cảm thấy như có người đang âm thầm chống đối mình. Anh ta dành phần lớn thời gian để theo dõi, truy tìm những ai có ý kiến trái chiều với mình. Ngay cả những cuộc trò chuyện bình thường, với Lực, cũng có thể trở nên nghiêm trọng và người tham gia có thể bị xem như kẻ mưu phản.

Một mặt, Lực thường xuyên đổ lỗi cho cấp dưới, chia rẽ mối quan hệ trong tổ chức và dọa nạt những người xung quanh để củng cố quyền lực của mình. Mặt khác, Lực luôn rao giảng về tư tưởng, đạo đức và ra sức chấn chỉnh người khác.

Có lẽ chỉ cần một câu trong sách cũng đủ khắc họa nên hình tượng nhân vật chính: “Càng đốt, họ càng trèo lên cao. Càng lên

cao, họ càng ngộ nhận. Càng ngộ nhận, họ càng làm bừa”.

Khi tổ chức các cuộc thi sáng tác, thay vì đánh giá năng lực của các ứng viên, Quách Quyền Lực sẽ quyết định giải thưởng thuộc về ai, dựa trên mối quan hệ cá nhân và tiền bạc. Khi làm chủ bút của một tờ báo, Lực trở thành tuyên truyền viên phục vụ cho lợi ích chính trị thay vì thực hiện sứ mệnh nâng cao giá trị văn hóa.

Để giữ vững vị trí lãnh đạo, Lực trọng dụng những kẻ sẵn sàng làm “tai mắt” cho mình dù người đó có bất tài tới đâu. Anh ta còn dùng tiền và nhiều thủ đoạn khác hòng tiến thân.

Điều đáng nói là trong tiểu thuyết, có những người thấy sự việc sai rõ mui mười, như cô Chanh, cô Đào, nhưng họ vẫn không dám lên tiếng phản đối hay bày tỏ quan điểm của mình. Bởi lẽ, họ sợ rằng mọi hành động của mình, dù nhỏ nhất, mà làm phật lòng lãnh đạo thì cuộc sống hằng ngày của họ sẽ bị ảnh hưởng. Do đó, trong mỗi cuộc họp hành, họ phải nói nước đôi, chỉ đưa ra ý kiến an toàn chứ không dám đung chạm ai hay đề cập tới những vấn đề nhạy cảm.

Quyển tiểu thuyết này cũng chỉ ra rằng sự dối trá và độc ác đã trở thành một phần không thể thiếu trong xã hội. Câu nói “Thời buổi này, chỉ có phục tùng mới có thể làm được việc” mà tác giả viết ra trong tiểu thuyết, như một lời khẳng định tiêc tiếc rằng chỉ những ai biết cúi đầu, chấp nhận sự áp bức mới có thể tồn tại.

Trong bức tranh thao túng quyền lực mà Quách Quyền Lực đại diện, kẻ nịnh thần thì luôn được ưu ái, còn những người có thực lực và chính kiến thường bị nghi ngờ và gạt ra ngoài lề.

Trong khi đó, chiếc ghế lãnh đạo thường thuộc về những người có “lập trường chính trị”, bất kể năng lực chuyên môn

của họ có thấp đến mức nào. Chính điều này là khởi nguồn cho sự ra đời của một viện nghiên cứu “nửa hàn lâm, nửa văn nghệ quần chúng” như trong tiểu thuyết.

Cá nhân tôi cho rằng “Vết sẹo và cái đầu hói” không chỉ là một tác phẩm văn học mà còn là tiếng nói cảnh tỉnh cho những ai có trách nhiệm trong việc xây dựng và gìn giữ những giá trị đạo đức trong xã hội. Gần hai mươi năm sau khi quyển sách ra đời, thực trạng này vẫn còn tồn tại đâu đó trong xã hội, và nó khiến chúng ta không khỏi trầm trở về tương lai của đất nước mình. □

ĐỌC SÁCH CÙNG ĐOÀN TRANG

ĐỌC “PHẢI SỐNG” CỦA DƯ HOA: AI ĐAU KHỔ NHƯ PHÚ QUÝ?

Bảo La

Bài được đăng lần đầu trên luatkhoa.com ngày 15/10/2024.

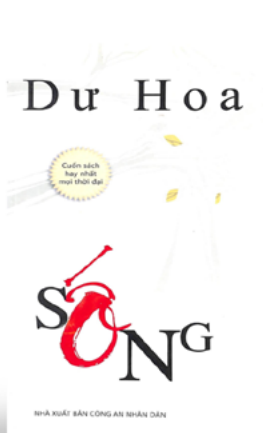
Người viết đã từng giới thiệu tiểu thuyết Huynh Độ của nhà văn Dư Hoa. Nhưng đây không phải là tác phẩm nổi tiếng nhất của tác giả này.

Quyển sách gây tiếng vang lớn nhất của Dư Hoa phải kể đến là tiểu thuyết “Phải sống” (活着), được xuất bản năm 1993. Tiểu thuyết lấy bối cảnh nông thôn miền Nam Trung Quốc và theo chân nhân vật Hứa Phú Quý, con trai của một gia đình địa chủ.

Thông qua cuộc đời của Hứa Phú Quý, Dư Hoa khắc họa những biến động xã hội kéo dài suốt 40 năm của lịch sử Trung Quốc (1940 - 1980), như cuộc nội chiến giữa

Quốc Dân Đảng và Đảng Cộng sản (1945 - 1949), chiến dịch Đại nhảy vọt (1958 - 1962) và Cách mạng Văn hóa (1966 - 1976). Tác phẩm này cũng được đạo diễn Trương Nghệ Mưu chuyển thể thành phim vào năm 1994. Bộ phim đã giành giải Grand Jury Prize (giải thưởng lớn của ban giám khảo) và Giải Nam diễn viên xuất sắc nhất (cho Cát Ưu) tại Liên hoan phim Cannes năm 1994.

Tuy nhiên, tại Trung Quốc, bộ phim đã bị cấm chiếu trong một thời gian dài. Lý do thì độc giả có thể phần nào hiểu được. Bộ phim này đã đụng chạm những nhạy cảm của lịch sử Trung Quốc, không phù hợp với quan điểm chính trị của chính quyền.

Cũng vì lý do đó, Trương Nghệ Mưu bị cấm làm phim trong một khoảng thời gian sau khi bộ phim ra mắt. [1] [2]

Là con trai của một gia đình địa chủ, Hứa Phú Quý được nuông chiều từ nhỏ và vì thế trở thành một cậu thiếu gia ăn chơi, ham mê cờ bạc. Những tưởng cuộc sống sẽ mãi sung túc, giàu có như cái tên của Phú Quý, nhưng quãng đời êm đẹp không kéo dài được bao lâu. Chính thói quen cờ bạc đã khiến Phú Quý đẩy gia đình vào cảnh tán gia bại sản.

Sau khi mất hết tài sản và địa vị, Hứa Phú Quý trở thành một nông dân bình thường. Thích nghi với thời cuộc, anh bắt đầu sống một cuộc đời giản dị, chăm chỉ làm việc để nuôi gia đình nhỏ của mình.

Trong giai đoạn nội chiến Trung Quốc giữa Quốc Dân Đảng và Đảng Cộng sản, Phú Quý bị cưỡng ép đi lính cho quân đội Quốc Dân Đảng. Sau một trận chiến, Phú Quý bị bỏ lại chiến trường và bị quân đội Đảng Cộng sản bắt làm tù binh. Khi Đảng Cộng sản giành quyền kiểm soát đất nước, Phú Quý được trả tự do và quay trở lại cuộc sống thường dân.

Khi đời sống dần ổn định sau cuộc nội chiến thì Phú Quý lại bị cuốn vào chiến dịch Đại nhảy vọt. Chiến dịch này đã gây ra một trong những nạn đói lớn nhất của lịch sử Trung Quốc. Trong bối cảnh đó, nhiều thảm kịch cá nhân cũng ập tới Phú Quý, đặc biệt là cái chết của con trai Hữu Khánh.

Để cứu vợ của quan huyện, Hữu Khánh phải hiến máu nhiều lần và cuối cùng mất vì kiệt sức. Ở mạch truyện này, người đọc có thể hình dung ra sự bất công của hệ thống xã hội thời đó, nơi mà mạng của quan đáng giá ngàn vàng và quyền lực của họ lấn át hết tất thảy cuộc sống của dân thường cộng lại.

Chưa nguôi sau cái chết của con trai thì Phú Quý phải nhìn con gái mình là Hứa Phượng Hà qua đời vì không được cứu chữa kịp thời. Đó là một bi kịch xuất phát từ hệ lụy thanh trừng của cuộc Cách mạng Văn hóa, khi bác sĩ và chuyên gia y tế có kinh nghiệm bị chính quyền coi là phản cách mạng và bị đàn áp tàn bạo.

Bi kịch chồng chất bi kịch, không lâu sau cái chết của con gái, vợ của Phú Quý cũng qua đời. Đây là “cú đánh cuối cùng” khiến nhân vật Phú Quý rơi vào cảnh cô đơn và đau khổ tột cùng. Nhịp độ của câu chuyện vì thế mà đạt đến cao trào.

Từ khóa để giải quyết nút thắt này, như Dư Hoa đã thể hiện, chỉ có thể là “khát vọng sống”. Dù trải qua vô vàn biến cố, mất đi hết tất cả người thân yêu, cô độc trong một xã hội đầy biến động, nhưng Phú Quý chưa bao giờ từ bỏ khát vọng sống.

Với “Phải sống”, Dư Hoa không xây dựng nhân vật theo lối anh hùng hay phản diện một cách rõ ràng. Thay vào đó, độc giả chỉ có thể thấy qua các trang sách những con người bình thường. Họ có lúc yên vui, có lúc reo vang vì hạnh phúc, nhưng có lúc bị đẩy vào những thảm kịch chất chồng và một xã hội đầy biến động. Nhưng sau tất thảy, những con người bình thường đó vẫn không bị bần cùng hóa, mà trái lại, họ trở nên bao dung và sống nhân ái hơn. Đó cũng là thành công của Dư Hoa, khi mà tác giả đã khám phá ra được những khía cạnh sâu sắc của con người lúc đối diện với nỗi đau mất mát. □

ĐỌC SÁCH CÙNG ĐOÀN TRANG

TƯ LỢI VÀ LỰA CHỌN CÔNG: NHỮNG ĐIỂM YẾU CỦA NỀN DÂN CHỦ?

Phạm Minh Phụng

Bài được đăng lần đầu trên [luatkhoea.com](#) ngày 27/10/2024.

Điểm sách: *The Calculus of Consent: Logical Foundations of Constitutional Democracy* (1962)

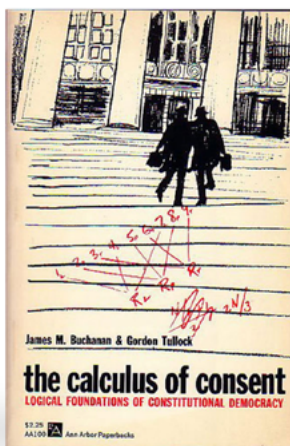
Tác giả: James Buchanan và Gordon Tullock

“*The Calculus of Consent*” khám phá các quyết định và hoạt động chính trị qua lăng kính kinh tế học. Thay vì mô tả các đại diện chính phủ như những người quan tâm đến lợi ích công cộng, cuốn sách nhấn mạnh rằng họ, như mọi cá nhân, hành động dựa trên lợi ích cá nhân.

Cuốn sách này được coi là một tác phẩm kinh điển của lý thuyết lựa chọn công (public choice theory), một lĩnh vực giao

thoả giữa kinh tế học và khoa học chính trị. Những người theo trường phái bảo thủ và tự do cá nhân thường khá quen thuộc với các khái niệm trong sách này, vì nó cảnh báo về nguy cơ chính phủ có thể làm băng hoại các giá trị dân chủ khi có quá nhiều quyền lực.

Sau hơn 60 năm, quan điểm thực tế về nền dân chủ trong sách càng trở nên quan trọng: niềm tin vào các nền dân chủ trên thế giới đang suy giảm. Trong bối cảnh này, “*The Calculus of Consent*” có thể được coi là tài liệu để hiểu và đối phó với những hạn chế trong cơ chế dân chủ. Các nhà hoạt động nên chuẩn bị tinh thần đối mặt với những điểm yếu này một khi đã thiết lập được một nền dân chủ.

Ý tưởng cốt lõi của lý thuyết lựa chọn công là mọi hiện tượng xã hội đều được quy về lựa chọn của mỗi cá nhân. Nhà kinh tế học Milton Friedman ủng hộ quan điểm này khi viết bài luận “*The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits*” (Trách nhiệm xã hội của doanh nghiệp là tăng lợi nhuận của nó) trên báo *The New York Times* năm 1970:

“[Doanh nhân] có thể có nhiều trách nhiệm khác mà anh ta tự nguyện đảm nhận — với gia đình, lương tâm, từ thiện, nhà thờ, câu lạc bộ, thành phố, quốc gia... Nếu đây là ‘trách nhiệm xã hội’ thì đó là trách nhiệm xã hội của cá nhân, chứ không phải của doanh nghiệp.”

Phương pháp này dẫn đến hai kết luận quan trọng để nhận ra những điểm yếu của nền dân chủ bầu cử.

Lựa chọn chính sách theo lợi ích cá nhân: Đây là yếu tố thiết yếu để hiểu chính trị. Kết luận này chỉ ra rằng các đại diện chính phủ thường dựa vào lợi ích cá nhân khi đưa ra quyết định, thay vì vì lợi ích chung. Một ví dụ điển hình là áp lực từ các nhóm vận động hành lang ở Mỹ thông qua các nguồn tài trợ ẩn danh từ các cá nhân giàu có nhằm chi phối chính sách theo hướng có lợi cho họ, như chống các biện pháp bảo vệ môi trường hay kiểm soát thuốc lá. Các khoản đóng góp này thường thông qua các tổ chức từ thiện để được miễn thuế và tránh công khai danh tính. Phán quyết của Tối cao Pháp viện Hoa Kỳ trong vụ *Citizens United vs. Federal Election Commission* năm 2010 càng gia tăng ảnh hưởng của các đại gia này khi cho phép các cá nhân, tổ chức được tài trợ không giới hạn cho các chiến dịch tranh cử.

Nhiều nhu cầu khó thỏa mãn hoặc bị chế ngự bởi cơ chế bầu cử: Hệ thống bầu cử, đặc biệt khi chỉ cần đa số tối thiểu (trên 50%) để giành chiến thắng, không phản ánh nhu cầu thực sự của công chúng mà thiên về lợi ích của những người biết cách vận động.

“*The Calculus of Consent*” làm rõ cách các chính trị gia sử dụng nhuần nhuyễn phương pháp “có qua có lại” (logrolling) — tức là trao đổi phiếu bầu - để ủng hộ các chính sách mang lại lợi ích cho họ. Hai học giả John Thrasher và Gerald Gauss đã tổng kết vấn đề này:

“Dù nền dân chủ tuyên xưng là ‘sự cai trị của nhân dân’, nhưng trên thực tế, chúng ta lại thấy sự cai trị của một nhóm người này đối với nhóm người khác... Thật nghịch lý khi nền dân chủ bắt đầu với tự do và bình đẳng, nhưng kết thúc bằng việc liên minh đa số áp đặt chính sách lên thiểu số chỉ vì họ có đủ số phiếu để làm vậy.”

Cuốn sách này đặt ra nhiều câu hỏi hơn là câu trả lời về cách áp dụng các nguyên tắc dân chủ. Chẳng hạn: Làm thế nào để cân bằng giữa tự do cá nhân và bình đẳng xã hội? Mối quan hệ giữa chính phủ và thị trường nên như thế nào để tránh can thiệp quá mức, tránh tư bản thân hữu, hay tránh chạy theo lợi nhuận bất chấp đạo đức?

Tuy vậy, “*The Calculus of Consent*” (và nhiều nhà kinh tế học hiện đại) chưa đề xuất được giải pháp áp dụng khả thi.

Khi đối mặt với những khuyết điểm của nền dân chủ, các lý thuyết khác như chủ nghĩa xã hội hay chủ nghĩa vô chính phủ có thể hủy hoại các giá trị dân chủ và chủ nghĩa tư bản. Trái lại, lý thuyết lựa chọn công nhắm đến cải thiện nền dân chủ để hỗ trợ khởi nghiệp, xây dựng lưới an toàn xã hội, và bảo vệ quyền của người tiêu dùng. □

Luật Khoa biên tập với sự hỗ trợ của ChatGPT.

ĐỌC SÁCH CÙNG ĐOÀN TRANG

“THIÊN AN MÔN” CỦA SƠN TÁP: TỰ DO, CÔNG LÝ VÀ NỖI NIỀM THỊ DÂN

Bảo La

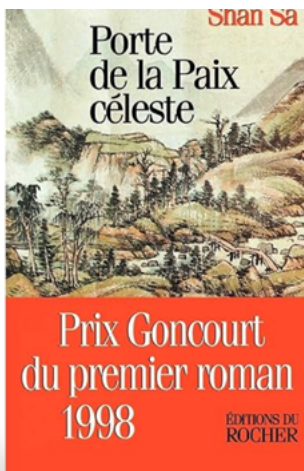
Bài được đăng lần đầu trên [luatkhoa.com](#) ngày 29/10/2024.

P*orte de la paix céleste* (Thiên An Môn) là một tiểu thuyết xúc động của nhà văn Sơn Táp (Shan Sa), tác giả nổi tiếng với tác phẩm “Thiếu nữ đánh cờ vây”. Bà sinh ra ở Bắc Kinh và chuyển đến Paris vào năm 1990, sau sự kiện chính phủ Trung Quốc đàn áp đẫm máu cuộc biểu tình ở quảng trường Thiên An Môn vào ngày 4/6/1989.

Cuốn tiểu thuyết *Porte de la paix céleste* được viết bằng tiếng Pháp, ra đời vào năm 1998 và đã đạt giải Goncourt danh giá của Pháp cho tiểu thuyết đầu tay. Đến nay, quyền sách này vẫn chưa được dịch sang tiếng Việt.

Câu chuyện xoay quanh cuộc rượt đuổi căng thẳng giữa Ayamei, một người phụ nữ trẻ tham gia phong trào đấu tranh vì tự do, và Thiếu úy Zhao, một quân nhân trung thành với chính phủ được giao nhiệm vụ truy lùng Ayamei.

Tác phẩm mở đầu vào cảnh đêm khuya khi Ayamei, cùng với những sinh viên cùng chí hướng, quyết tâm đấu tranh tại quảng trường Thiên An Môn. Đây cũng là một phần của phong trào đòi hỏi sự thay đổi chính trị sau những cải cách kinh tế năm 1978 ở Trung Quốc.

Ayamei chưa bao giờ xem mình là người lãnh đạo hay anh hùng. Đối với cô, phong trào thực ra xuất phát từ khát vọng tự do của hàng nghìn thanh niên Trung Quốc, và Ayamei chỉ là một phần trong đó.

Tuy nhiên, bạn bè nhận ra sự nguy hiểm mà cô phải đối mặt nên họ đã khuyên Ayamei trốn thoát để giữ an toàn.

Ayamei phải quyết định liệu cô có nên trốn đi để bảo toàn mạng sống như bạn bè mong muốn, hay ở lại đối mặt với nguy hiểm, tiếp tục đấu tranh cùng những người còn lại?

Việc chứng kiến cảnh Xiao, một người bạn và đồng chí ngã xuống ngay trước mắt càng khiến Ayamei giằng xé nội tâm hơn. Cuối cùng, Ayamei vẫn quyết định ở lại. Cô chọn không quay lưng với phong trào, bởi cô cảm thấy rằng việc chạy trốn không chỉ là hành động ích kỷ mà còn làm thui chột đi ý nghĩa của cái lý tưởng mà cô và nhiều người khác đã vì nó mà đứng lên.

Với những người bạn và những ai cùng chí hướng, Ayamei là một người hùng với tinh thần đấu tranh không khuất phục. Nhưng đối với nhà cầm quyền, cô là mối đe dọa nghiêm trọng cho an ninh quốc gia, một tội đồ cần phải bị trừng trị. Thế là chính quyền huy động một lực lượng lớn binh lính, trong đó có Thiếu úy Zhao, để truy lùng Ayamei.

Qua từng trang sách, hai nhân vật chính chưa từng gặp gỡ trực tiếp nhưng lại gắn kết bởi cuộc truy đuổi không ngừng nghỉ. Sơn Táp điểm qua tuổi thơ của Ayamei với bầu không khí u ám, giả dối và đầy bạo lực của cuộc Cách mạng Văn hóa. Ở cái bối cảnh đó, mọi giá trị truyền thống bị đảo lộn, còn người dân thì sống trong sợ hãi với gọng kìm kiểm soát của chính quyền. Khi lớn lên, cuộc sống vật chất dần được cải thiện, người dân đã ăn no, mặc ấm, và Bắc Kinh ngày càng hiện đại với những tòa nhà cao tầng lấp lánh mọc lên khắp

nơi. Dù vậy, sự phát triển này không làm thỏa mãn những trí thức trẻ như Ayamei. Họ tìm kiếm cái gì đó cao hơn thế. Nó không phải chỉ dừng lại ở cuộc sống no đủ tầm thường, mà là sự khao khát một đời sống tinh thần tự do hơn, không bị hệ thống chính trị kìm hãm.

Chính từ sự bất mãn đó mà cô và nhiều người trẻ khác đã quyết định đứng lên đấu tranh một cách ôn hòa. Do đó, dễ hiểu khi người ủng hộ Ayamei chỉ là thiểu số, chứ đa phần gia đình và họ hàng của Ayamei đều không đồng tình, thậm chí nguyên rủa và trách mắng cô vì lo sợ bị liên lụy. Họ không hiểu và cũng không tin vào phong trào “nổi loạn” và “nhảm nhí” của thế hệ trẻ, vì đối với họ, những gì Trung Quốc đạt được từ sau cải cách kinh tế năm 1978 là đã quá đủ.

Trong *Porte de la paix céleste*, tác giả Sơn Táp khéo léo lồng ghép những lý giải tinh tế về thái độ thờ ơ với chính trị của thế hệ người lớn tuổi.

Những người này đã trải qua nhiều biến cố đau thương, đặc biệt là cuộc Cách mạng Văn hóa. Họ đã chứng kiến sự tàn khốc của việc chống lại giới cầm quyền và cảm thấy việc đấu tranh gần như là bất khả thi. Chưa kể, thế hệ này cũng có lòng biết ơn đối với Đảng Cộng sản, vì sau nhiều thập kỷ đói kém và bệnh tật, họ đã có được một cuộc sống mới dưới danh nghĩa Xã hội Chủ nghĩa, với điều kiện sống tốt hơn và ổn định hơn.

Nhưng ẩn sau tấm áo hài lòng với đời sống và chế độ chuyên quyền đó, người dân Trung Quốc có một nỗi niềm sâu kín khác.

Trong hành trình gian nan của mình, Ayamei đã gặp gỡ những con người bình thường. Khi lần trốn sự truy đuổi gắt gao của chính quyền, Ayamei được một gia đình người lái xe xa lạ giúp đỡ và che chở. Họ đã bất chấp nguy hiểm để đưa cô ra

khỏi Bắc Kinh. Chính nhờ sự che chở của gia đình này mà Ayamei mới có cơ hội thoát khỏi vòng vây của cuộc truy bắt.

Wang - người lái xe nhân hậu, đã nói: “Tôi không dính líu gì đến, nhưng chí ít tôi vẫn hiểu thế nào là công lý. Tôi vẫn biết ai mới là kẻ nổ súng vào những người vô tội, những người không có vũ khí. Đó mới chính là tội phạm, những kẻ phá phách và những bọn âm mưu”.

Tuy nhiên, cũng vì giúp đỡ Ayamei, gia đình Wang phải chịu áp lực và bạo lực khủng khiếp từ phía chính quyền. Sau khi chịu nhiều hình thức tra tấn, vợ của Wang buộc phải tiết lộ nơi Ayamei đang ẩn náu. Bối cảnh câu chuyện chuyển sang nội dung Zhao tìm đến nhà của Ayamei và được mẹ cô đưa cho cuốn nhật ký. Anh bắt đầu đọc những trang viết tràn đầy tình yêu và khát vọng của cô, về chiến tranh, về khát khao tự do, và về những câu hỏi chất vấn những bất công trong cuộc sống. Và rồi anh tìm thấy được cái gì đó bừng sáng từ trong góc tối tâm hồn của mình. Anh bắt đầu hoài nghi về con đường mình đang đi và những giá trị mà mình đã từng tin tưởng.

Là một quân nhân, Zhao đã lớn lên trong môi trường nghiêm khắc, lạnh lùng của quân đội. Đối với anh, khái niệm tự do có lẽ chỉ là một chiến thắng sau các cuộc giao tranh, nơi quân đội áp đảo kẻ thù để giành quyền kiểm soát.

Nhưng qua những dòng chữ của Ayamei, anh nhận ra một ý nghĩa khác của tự do, mà cũng vì cái ý nghĩa ấy, nhiều người như Ayamei đã đấu tranh để có được. Đó chính là sự giải phóng tâm hồn, lòng dũng cảm sống thật với chính mình và chống lại bất công.

Cuốn tiểu thuyết kết thúc ở trang cuối cùng, bằng một quyết định của Zhao... □

CHÚ THÍCH

TƯỚNG LƯƠNG CƯỜNG LÊN CHỦ TỊCH NƯỚC VÀ HAI ĐIỀU BẤT THƯỜNG

1. CHUNG, T., LONG, T., & AN, N. (2024, October 21). Đại tướng Lương Cường được bầu làm Chủ tịch nước. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/dai-tuong-luong-cuong-duoc-bau-lam-chu-tich-nuc-20241020200235445.htm>
2. Ông Lương Cường thăm Trung Quốc: Chuyển đi lừng lẽ có ý nghĩa thế nào? BBC News Tiếng Việt. <https://www.bbc.com/vietnamese/articles/cvgd2y621zyo>
3. Long, T. H. (2021, April 7). Vị trí chủ tịch nước: Đầu tàu mà không phải đầu tàu | Luật Khoa tạp chí. Luật Khoa Tạp Chí. <https://www.luatkhoa.com/2021/04/vi-tri-chu-tich-nuc-dau-tau-ma-khong-phai-dau-tau>
4. PV. (2024, October 21). Tổng Bí thư Tô Lâm được miễn nhiệm chức Chủ tịch nước. Danviet.vn; <https://danviet.vn>. <https://danviet.vn/tong-bi-thu-to-lam-duoc-mien-nhiem-chuc-chu-tich-nuc-20241021134940606.htm>
5. Lê Hiệp. (2024, October 21). Tổng Bí thư Tô Lâm: Không hành chính hóa Quốc hội trong kỳ họp 8. Thanhnien.vn; <https://thanhnien.vn>. <https://thanhnien.vn/tong-bi-thu-chu-tich-nuc-khong-hanh-chinh-hoa-hoat-dong-cua-quoc-hoi-luat-hoa-nghi-dinh-thong-tu-185241021101358794.htm>
6. TRUNG HÙNG. (2024, October 21). [Infographic] Tiểu sử Chủ tịch nước Lương Cường. Báo Nhân Dân Điện Tử. <https://nhandan.vn/infographic-tieu-su-chu-tich-nuc-luong-cuong-post837742.html>
7. Ngọc, M. (2024, October 21). Tóm tắt tiểu sử Chủ tịch nước Lương Cường. <https://www.qdnd.vn>; Báo Quân đội nhân dân. <https://www.qdnd.vn/chinh-tri/tin-tuc/tom-tat-tieu-su-chu-tich-nuc-luong-cuong-799666>

CHÂN DUNG TƯ TRƯ

1. Trang, N. T. (2015, August 31). Người Anh hùng sống mãi trong lòng dân - Báo Công an Nhân dân điện tử. Báo Công an Nhân Dân Điện Tử. <https://cand.com.vn/Nhan-vat-Su-kien-noi-bat/Nguoi-anh-hung-song-mai-trong-long-dan-362878>
2. xaydungchinh sach.chinhphu.vn. (2024, August 6). TIỂU SỬ TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM. Xaydungchinh sach.chinhphu.vn. <https://xaydungchinh sach.chinhphu.vn/tom-tat-tieu-su-dong-chi-dai-tuong-to-lam-119240506085734395.htm>
3. Phong, T. (2024, May 18). Trung ương giới thiệu Đại tướng Tô Lâm để Quốc hội bầu giữ chức Chủ tịch nước. Báo Điện Tử Tiền Phong. <https://tienphong.vn/trung-uong-gioi-thieu-dai-tuong-to-lam-de-quoc-hoi-bau-giu-chuc-chu-tich-nuc-post1638271.tpo>
4. CHUNG, T. (2024, May 22). Quốc hội bầu Đại tướng Tô Lâm làm Chủ tịch nước. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/quoc-hoi-bau-dai-tuong-to-lam-lam-chu-tich-nuc-2024052114413697.htm>

5. Thu, H. (2024, August 3). Chủ tịch nước Tô Lâm được bầu giữ chức Tổng Bí thư. Báo Điện Tử Dân Trí. <https://dantri.com.vn/xa-hoi/chu-tich-nuc-to-lam-duoc-bau-giu-chuc-tong-bi-thu-20240801000338403.htm>
6. hungnm. (2024, October 22). Bàn giao công tác Chủ tịch nước giữa Tổng Bí thư Tô Lâm và Chủ tịch nước Lương Cường. <https://Dangcongsan.vn>. <https://dangcongsan.vn/thoi-su/ban-giao-cong-tac-chu-tich-nuc-giua-tong-bi-thu-to-lam-va-chu-tich-nuc-luong-cuong-681242.html>
7. BBC. (2024, August 3). Ông Tô Lâm “như chẻ tre” sau khi ông Trọng không còn điều hành? BBC News Tiếng Việt. <https://www.bbc.com/vietnamese/articles/cnd0dnz7942o>
8. PV. (2024, August 19). Lễ đón Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và Phu nhân thăm cấp Nhà nước tới Trung Quốc. BAO DIEN TU VTV; vtv.vn. <https://vtv.vn/chinh-tri/le-don-tong-bi-thu-chu-tich-nuc-to-lam-va-phu-nhan-tham-cap-nha-nuc-toi-trung-quoc-20240819110218582.htm>
9. LINH, D. (2024, September 25). Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm rời Mỹ, lên đường thăm cấp nhà nước Cuba. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/tong-bi-thu-chu-tich-nuc-to-lam-roi-my-len-duong-tham-cap-nha-nuc-cuba-20240925214942305.htm>
10. LINH, D. (2024, October 3). Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đến Paris, bắt đầu chuyến thăm Pháp. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/tong-bi-thu-chu-tich-nuc-to-lam-den-paris-bat-dau-chuyen-tham-phap-20241003234547551.htm>
11. THÂN HOÀNG. (2017, December 8). Khởi tố, bắt tạm giam ông Đinh La Thăng. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/khoi-to-bat-tam-giam-ong-dinh-la-thang-2017120816342809.htm>
12. baochinhphu.vn. (2019, February 23). Khởi tố, bắt tạm giam bị can Nguyễn Bắc Sơn, Trương Minh Tuấn. Baochinhphu.vn. <https://baochinhphu.vn/khoi-to-bat-tam-giam-bi-can-nguyen-bac-son-truong-minh-tuan-102252411.htm>
13. Phan, T. (2023, August 24). Ông Nguyễn Đức Chung, 4 vụ án và những bản trình dài trăm trang. Thanhnien.vn; <https://thanhnien.vn>. <https://thanhnien.vn/ong-nguyen-duc-chung-4-vu-an-va-nhung-ban-trung-trinh-dai-tram-trang-185230823225307092.htm>
14. VOA Tiếng Việt. (2023, July 18). Vụ “chuyến bay giải cứu”: Tòa xử cán bộ tham nhũng, không có đền bù cho người dân. Voice of America; VOA Tiếng Việt. <https://www.voatiengviet.com/a/chuyen-bay-giai-cuu-toa-xu-can-bo-khong-co-den-bu-cho-dan/7185622.html>
15. DANH. (2022, December 19). Vụ Việt Á: Đã khởi tố 29 vụ án, 102 bị can liên quan “thối giá” kit xét nghiệm. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/vu-viet-a-da-khoi-to-29-vu-an-102-bi-can-lien-quan-thoi-gia-kit-xet-nghiem-20221219161337237.htm>
16. Trọng Phụng. (2024, February 2). Diến biến: Vụ tấn công hai trụ sở UBND xã ở Đắk Lắk. Luật Khoa Tạp Chí. <https://www.luatkhoa.com/2024/02/dien-bien-vu-tan-cong-hai-tru-so-UBND-xa-o-dak-lak>

17. bien-vu-tan-cong-hai-tru-so-UBND-xa-o-dak-lak
18. Người thứ hai tham gia bắt cóc ông Trịnh Xuân Thanh bị tòa án Đức kết án năm tù. (2023, January 31). Radio Free Asia. <https://www.rfa.org/vietnamese/news/vietnamnews/second-accomplice-in-trinh-xuan-thanh-abduction-case-is-sentenced-to-five-years-in-prison-01312023094754.html>
19. Lukáš Onderčanin. (2024, May 23). Za unos ho stíha NAKA, rokoval aj s Kaliňákom. Lam sa teraz stal vietamským prezidentom. Svet.sme.sk; SME.sk. <https://svet.sme.sk/c/23334453/za-unos-ho-stiha-naka-rokoval-aj-s-kalinakom-lam-sa-teraz-stal-vietamskym-prezidentom.html>
20. Vietnamese minister criticised over “Salt Bae” gold-plated steak dinner. (2021, November 5). <https://www.bbc.com/news/world-asia-59174383>
21. Ngọc, M. (2024, October 21). Tóm tắt tiểu sử Chủ tịch nước Lương Cường. <https://www.qdnd.vn>; Báo Quân đội nhân dân. <https://www.qdnd.vn/chinh-tri/tin-tuc/tom-tat-tieu-su-chu-tich-nuc-luong-cuong-799666>
22. Giới thiệu chung. (2024). Mod.gov.vn. <https://tinyurl.com/3n6nku2>
23. Tóm tắt tiểu sử Đại tướng Lê Đức Anh. (2019). ĐÀI TIẾNG NÓI VIỆT NAM. <https://voynworld.vn/vi-VN/tin-tuc/tom-tat-tieu-su-dai-tuong-le-duc-anh-744612vov>
24. thuvienphapluat.vn. (2020, March 18). Quy định 214-QĐ/TW năm 2020 về khung tiêu chuẩn chức danh, tiêu chí đánh giá cán bộ thuộc diện Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư quản lý do Ban chấp hành Trung ương ban hành. THƯ VIỆN PHÁP LUẬT; thuvienphapluat.vn. <https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Bo-may-hanh-chinh/Quy-dinh-214-QĐ-TW-2020-tieu-chuan-chuc-danh-can-bo-thuoc-dien-Ban-Chap-hanh-Trung-uong-433545.aspx>
25. Long, T. H. (2024, October 21). Tướng Lương Cường lên chủ tịch nước và hai điều bất thường. Luật Khoa Tạp Chí. <https://www.luatkhoa.com/2024/10/tuong-luong-cuong-len-chu-tich-nuc-va-hai-dieu-bat-thuong/>
26. tìm, T. (2022). Phạm Minh Chính. Chinhphu.vn. <https://chinhphu.vn/tom-tat-tieu-su?id=1958>
27. VietNamNet. (2020, December 28). Tiểu sử Thủ Tướng Chính phủ Phạm Minh Chính. VietNamNet; Vietnamnet.vn. <https://vietnamnet.vn/interactive/tieu-su-thu-tuong-chinh-phu-pham-minh-chinh/>
28. baochinhphu.vn. (2021, May 26). Thành lập Quỹ vaccine phòng COVID-19. Baochinhphu.vn. <https://baochinhphu.vn/thanh-lap-quy-vaccine-phong-covid-19-102292995.htm>
29. Hoàng Thùy. (2024, March 7). Việt Nam - Australia nâng cấp quan hệ lên Đối tác Chiến lược Toàn diện. Vnexpress.net; Báo VnExpress. <https://vnexpress.net/viet-nam-australia-nang-cap-quan-he-len-doi-tac-chien-luoc-toan-dien-4719472.html>
30. “Suy nghĩ phải chín, tư tưởng phải thông, quyết tâm phải cao, nỗ lực phải lớn, hành động phải quyết liệt, hiệu quả.” (2019). Baovinhlong.com.vn. <https://baovinhlong.com.vn/chinh-tri/201902/nganh-to-chuc-xay>

[dung-dang-suy-nghi-phai-chin-tu-tuong-phai-thong-quyet-tam-phai-cao-no-luc-phai-lon-hanh-dong-phai-quyet-liet-hieu-qua-2932760/](#)

30. Video Thủ tướng Chính “chửi thề” không còn trên YouTube của Bộ Ngoại giao Mỹ. (2022). Radio Free Asia. <https://www.rfa.org/vietnamese/news/vietnamnews/video-showing-vn-delegation-diplomatic-faux-pas-no-longer-available-05142022235230.html>

31. baocinhphu.vn. (2024, May 19). Thủ tướng Phạm Minh Chính đăng ký hiến tạng, kêu gọi mọi người dân tình nguyện đăng ký hiến tạng. Baocinhphu.vn. <https://baocinhphu.vn/thu-tuong-pham-minh-chinh-dang-ky-hien-tang-keu-goi-moi-nguoi-dan-tinh-nguyen-dang-ky-hien-tang-102240519104137569.htm>

32. xaydungchinh sach.chinhphu.vn. (2024, May 21). TIỂU SỬ CHỦ TỊCH QUỐC HỘI TRẦN THANH MÃN. Xaydungchinh sach.chinhphu.vn. <https://xaydungchinh sach.chinhphu.vn/tieu-su-dong-chi-tran-thanh-man-119240417100032174.htm>

33. BBC. (2024, May 2). Ông Vương Đình Huệ bị miễn nhiệm chức chủ tịch Quốc hội. BBC News Tiếng Việt. <https://www.bbc.com/vietnamese/articles/c6pyrg5e9p3o>

34. baocinhphu.vn. (2024, May 2). Phân công đồng chí Trần Thanh Mẫn điều hành hoạt động của Ủy ban Thường vụ Quốc hội và Quốc hội. Baocinhphu.vn. <https://baocinhphu.vn/phan-cong-ong-tran-thanh-man-dieu-hanh-hoat-dong-cua-uy-ban-thuong-vu-quoc-hoi-va-quoc-hoi-102240502180719638.htm>

35. CHUNG, T. (2024, May 20). Ông Trần Thanh Mẫn được bầu làm chủ tịch Quốc hội. TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/ong-tran-thanh-man-duoc-bau-lam-chu-tich-quoc-hoi-20240519220108513.htm>

3 LẬP LUẬN BẢO THỦ ỦNG HỘ HÔN NHÂN ĐỒNG GIỚI

1. [1] Being LGBT in Asia: Vietnam country report a Participatory Review and Analysis of the Legal and Social Environment for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender (LGBT) Persons and Civil Society. (n.d.). https://www.undp.org/sites/g/files/zskgk326/files/migration/asia-pacific_rbp/rbp-hhd-2014-blia-vietnam-country-report.pdf

2. [2] Knight, K. (2020, February 12). “My Teacher Said I Had a Disease.” Human Rights Watch. <https://www.hrw.org/report/2020/02/13/my-teacher-said-i-had-disease/barriers-right-education-lgbt-youth-vietnam>

3. [3] Beshay. (2023, November 27). Across Asia, views of same-sex marriage vary widely. Pew Research Center; Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/short-reads/2023/11/27/across-asia-views-of-same-sex-marriage-vary-widely/>

4. [4] Forde, K. (2019, June 26). The economic impact of same-sex marriage. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/economy/2019/6/26/the-economic-impact-of-same-sex-marriage>

5. [5] Đánh giá tác động kinh tế của hôn nhân cùng giới tại Việt Nam | Tài liệu | Thư Viện LGBT. (2021). Thuvien.lgbt.

<https://thuvien.lgbt/documents/danh-gia-tac-dong-kinh-te-cua-hon-nhan-cong-gioi-tai-viet-nam>

6. [6] News, P. (2013, March 29). The Economic Benefits of Gay Marriage. PBS News. <https://www.pbs.org/newshour/economy/the-economic-benefits-of-gay-m>

7. [7] Trepany, C. (2024, June 20). Polyamory seems more common among gay people than straight people. What's going on? USA TODAY. <https://www.usatoday.com/story/life/health-wellness/2024/06/20/gay-people-monogamy-polyamory/74152637007/>

8. [8] Gay men's stories of monogamy and non-monogamy: change, flexibility and tensions. (2017, November 17). Aidsmap.com. <https://www.aidsmap.com/news/nov-2017/gay-mens-stories-monogamy-and-non-monogamy-change-flexibility-and-tensions>

9. [9] Nikolaou, D. (2022). Effects of marriage equality legislation on sexual health of the US population. Health Economics. <https://doi.org/10.1002/hec.4612>

10. [10] Pene, M. (2015, May 13). One Benefit to Same-Sex Marriage that Nobody is Talking About. UT News. <https://news.utexas.edu/2015/05/13/a-benefit-to-same-sex-marriage-that-nobody-is-talking-about/>

LÀ PHỤ CHO NGUYỄN PHƯƠNG HẰNG

1. [1] VnExpress. (2024, September 19). Bà Nguyễn Phương Hằng ra tù sớm 3 tháng. Vnexpress.net; Báo VnExpress. <https://vnexpress.net/ba-nguyen-phuong-hang-ra-tu-som-3-thang-4794569.html>

2. [2] Nam, L. (2022, March 24). Người dân TP.HCM kéo đến nhà bà Nguyễn Phương Hằng livestream. Thanhnien.vn; <https://thanhnien.vn/nguoi-dan-tp-hcm-keo-den-nha-ba-nguyen-phuong-hang-livestream-1851441988.htm>

3. [3] Khoa Nguyễn, & Cao Bách. (2024, September 29). Bà Nguyễn Phương Hằng miễn phí vé khiến khu du lịch Đại Nam chật kín người. Báo Điện Tử Dân Trí. <https://dantri.com.vn/du-lich/ba-nguyen-phuong-hang-mien-phi-ve-khien-khu-du-lich-dai-nam-chat-kin-nguoi-20240929133810010.htm>

4. [4] Chính Hoàng. (2023, October 13). Quỳ tử thiện Hằng Hữu của vợ chồng bà Nguyễn Phương Hằng vận hành ra sao, vì sao phải dừng hoạt động? Danviet.vn; <https://danviet.vn/quy-tu-thien-hang-huu-cua-vo-chong-ba-nguyen-phuong-hang-van-hanh-ra-sao-vi-sao-phai-dung-hoat-dong-20231013112315916.htm>

5. [5] Nhà hoạt động Nguyễn Thuý Hạnh miễn hạn tù sau khi bị xét xử kín. (2024). Radio Free Asia. <https://www.rfa.org/vietnamese/news/vietnamnews/activist-nguyen-thuy-hanh-released-after-being-tried-in-closed-doors-10072024045208.htm>

6. [6] Văn Việt. (2016). Yêu cầu của Tiến sĩ Nguyễn Quang A, người tự ứng cử đại biểu Quốc hội | Văn Việt. Vanviet.info. <https://vanviet.info/van-de-hom-nay/yu-cau-cua-tien-si-nguyen-quang-a-nguoi-tu-ung-cu-dai-bieu-quoc-hoi/>

7. [7] LÊ KIẾN. (2021, April 27). 9 người tự ứng cử đại biểu Quốc hội

là ai? TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/9-nguoi-tu-ung-cu-dai-bieu-quoc-hoi-la-ai-20210427180444609.htm>

8. [8] Phạm Đông. (2021, June 10). 4 người tự ứng cử trúng cử đại biểu Quốc hội khoá XV là ai? Laodong.vn; Báo Lao Động. <https://laodong.vn/thoi-su/4-nguoi-tu-ung-cu-trung-cu-dai-bieu-quoc-hoi-khoa-xv-la-ai-919052.ldo>

9. [9] [10] CHUNG, T., & LONG, T. (2024, June 9). Người dân trực tiếp bầu chủ tịch được không? TUOI TRE ONLINE; tuoitre.vn. <https://tuoitre.vn/nguoi-dan-truc-tiep-bau-chu-tich-duoc-khong-20240609083650968.htm>

CÁI TẠO ĐÀO VỚI TỐC ĐỘ KỶ LỤC, VIỆT NAM QUỲ ĐOÀN HƠN TRÊN LẬP TRƯỞNG BIỂN ĐÔNG

1. Poling G, 'The Conventional Wisdom on China's Island Bases Is Dangerously Wrong - War on the Rocks' (War on the Rocks, 10 January 2020) <<https://warontherocks.com/2020/01/the-conventional-wisdom-on-chinas-island-bases-is-dangerously-wrong/>> accessed 12 October 2024

2. Himmelman J, 'A Game of Shark and Minnow' (Nytimes.com, 24 October 2013) <<https://www.nytimes.com/newsgraphics/2013/10/27/south-china-sea/index.html>> accessed 13 October 2024

3. 'Shifting Tactics at Second Thomas Shoal | Asia Maritime Transparency Initiative' (Asia Maritime Transparency Initiative, 22 August 2024) <<https://amti.csis.org/shifting-tactics-at-second-thomas-shoal/>> accessed 13 October 2024

4. 'Hanoi in High Gear: Vietnam's Spratly Expansion Accelerates | Asia Maritime Transparency Initiative' (Asia Maritime Transparency Initiative, 7 June 2024) <<https://amti.csis.org/hanoi-in-high-gear-vietnams-spratly-expansion-accelerates/>> accessed 12 October 2024

5. 'Hanoi in High Gear: Vietnam's Spratly Expansion Accelerates | Asia Maritime Transparency Initiative' (Asia Maritime Transparency Initiative, 7 June 2024) <<https://amti.csis.org/hanoi-in-high-gear-vietnams-spratly-expansion-accelerates/>> accessed 12 October 2024

6. 'Hanoi in High Gear: Vietnam's Spratly Expansion Accelerates | Asia Maritime Transparency Initiative' (Asia Maritime Transparency Initiative, 7 June 2024) <<https://amti.csis.org/hanoi-in-high-gear-vietnams-spratly-expansion-accelerates/>> accessed 13 October 2024

7. 'Hanoi in High Gear: Vietnam's Spratly Expansion Accelerates | Asia Maritime Transparency Initiative' (Asia Maritime Transparency Initiative, 7 June 2024) <<https://amti.csis.org/hanoi-in-high-gear-vietnams-spratly-expansion-accelerates/>> accessed 13 October 2024

8. BBCnews, 'Nhắc Lại 35 Năm Trận Gạc Ma và Di Sản Nhức Nhối Của "Cuộc Thảm Sát" - BBC News Tiếng Việt' (BBC News Tiếng Việt, 14 March 2023) <<https://www.bbc.com/vietnamese/articles/cv293p9e5j3o>> accessed 13 October 2024

9. 'Hanoi in High Gear: Vietnam's Spratly Expansion Accelerates | Asia Maritime Transparency Initiative'

- (Asia Maritime Transparency Initiative, 7 June 2024) <<https://amti.csis.org/hanoi-in-high-gear-vietnam-spratly-expansion-accelerates/>> accessed 12 October 2024
10. thanhnie.vn, 'Trường Sa 1988 - Hồ Sơ Mới Số Kiến Lịch Sử: Mô Mạn Cuộc Thăm Sát Gạc Ma' (thanhnie.vn, 13 March 2022) <<https://thanhnie.vn/truong-sa-1988-ho-so-mot-so-kiem-lich-su-mo-man-cuoc-tham-sat-gac-ma-1851438061.htm>> accessed 13 October 2024
11. LỤC MINH TUẤN, 'Trung Quốc Âm Mưu Giở Biển Đông?' (TUOI TRE ONLINE, 27 May 2023) <<https://tuoitre.vn/trung-quoc-am-muu-gi-o-bien-dong-20230527080913872.htm>> accessed 13 October 2024
12. 'Crude Oil Price Today | WTI OIL PRICE CHART | OIL PRICE per BARREL | Markets Insider' (markets.businessinsider.com, 10 October 2024) <<https://markets.businessinsider.com/commodities/oil-price>> accessed 13 October 2024
13. 'Toàn Cảnh Chuyển Thăm Chính Thức Trung Quốc Các Tổng Bí Thư Nguyên Phú Trọng' (VOV.VN, November 2022) <<https://vov.vn/chinh-tri/toan-canh-chuyen-tham-chinh-thuc-trung-quoc-cac-tong-bi-thu-nguyen-phu-trong-post981188.vov>> accessed 13 October 2024
14. 'Tàu Hưởng Dương Hồng 10 Của Trung Quốc vi Phạm Vùng Biển Việt Nam: Ý đồ và Hậu Quả Quốc Tế' (ngheciencubienong.vn, 2024) <<https://ngheciencubienong.vn/tau-huong-duong-hong-10-cua-trung-quoc-vi-pham-vung-bien-viet-nam-y-do-va-hau-qua-quoc-te-56400.anews>> accessed 13 October 2024
15. baochinhphu.vn, 'Chuyển Thăm Việt Nam Các Tổng Bí Thư, Các Tỉnh Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình Thành Công Tốt Đẹp, để Lại Dấu Ấn Lịch Sử Cho Quan Hệ Hai Dân, Hai Nước' (baochinhphu.vn, 14 December 2023) <<https://baochinhphu.vn/chuyen-tham-viet-nam-cac-tong-bi-thu-cac-tinh-chu-tich-trung-quoc-tap-cin-binh-thanh-cong-tot-dep-de-lai-dau-ain-lich-su-cho-quan-he-hai-dan-hai-nuoc-102231214202134005.htm>> accessed 13 October 2024

ANH TRAO TRẢ CHAGOS CHO MAURITIUS: NHÌN LẠI TRUNG QUỐC Ở BIỂN ĐÔNG

1. [1] Office, D. (2024, October 2). UK and Mauritius joint statement, 3 October 2024. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/news/joint-statement-between-uk-and-mauritius-3-october-2024>
2. [2] United Nations. (n.d.). Chagos Islands: UK's last African colony returned to Mauritius | UN News. United Nations. <https://news.un.org/en/story/2024/10/1155326>
3. [3] Legal Consequences of the Separation of the Chagos Archipelago from Mauritius in 1965. (2017). ICJ-Cij.org. <https://www.icj-cij.org/case/169>
4. [4] Written Statement of the People's Republic of China | INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE. (2018, March). ICJ-Cij.org. <https://www.icj-cij.org/node/105665>

5. TRIỀU TIÊN VÀ VIỆT NAM: SỐ PHẬN PHÁP LÝ KHÁC NHAU CỦA HAI QUỐC GIA BỊ CHIA CẮT

6. UNGA Resolution 112, The problem of the independence of Korea A/RES/112(II)[B]
7. UNGA Resolution 195, The problem of the independence of Korea A/RES/195(III)
8. White, N. D. (2018). *The Korean War 1950-1953*. In T. Ruys, O. Corten, & A. Hofer (Eds.), *The use of force in international law: a case-base approach*. Oxford University Press
9. Watt, Alan. "The Geneva Agreements 1954 in Relation to Vietnam." *The Australian Quarterly*, vol. 39, no. 2, 1967, pp. 7-23. JSTOR, <https://doi.org/10.2307/20634125>. Accessed 22 Oct. 2024.
10. Edwards, P. M. (2006). *The Korean War (1st ed.)*. Greenwood Press. <https://doi.org/10.5040/9798400676161>
11. UNSC Resolution 82, Calling upon the North Korean authorities to withdraw their armed forces to the 38th parallel S/RES/82(1950)
12. White (trích dẫn số 3)
13. Character sketches: Andrei Gromyko by Brian Urquhart. (2019, February 19). UN News. <https://news.un.org/en/spotlight/character-sketches-andrei-gromyko-brian-urquhart>
14. 70 years after the armistice, the Korean Peninsula still struggles for peace. (n.d.). United States Institute of Peace. <https://www.usip.org/publications/2023/09/70-years-after-armistice-korean-peninsula-still-struggles-peace>
15. Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea. (n.d.). Overview | UN Ministry of Foreign Affairs, Republic of Korea. https://www.mofa.go.kr/eng/wpge/m_5460/contents.do
16. Vi Yên. (2018, April 28). Chính sách Anh Dương của Hàn Quốc: Khi Mặt Trời sáng rồi lại tắt | Luật Khoa Tạp Chí. <https://www.luatkhoa.com/2018/04/chinh-sach-anh-duong-cua-han-quoc-khi-mat-troi-sang-roi-lai-tat>
17. Phạm Thanh. 48 năm một kỷ hợp lịch sử của Quốc hội (Đảng Cộng Sản Việt Nam, 2024) <https://dangcong-san.vn/tyeu-diem/48-nam-mot-ky-hop-lich-su-cua-quoc-hoi-671360.html>

MỘT CUỐN SÁCH NÓI VỀ ÁN TỬ HÌNH Ở ĐÔNG NAM Á

1. [1] Unpacking the Death Penalty in ASEAN : Petcharamesree, Sriprapha, Capaldi, Mark P., Collins, Alan: Amazon.sg: Books. (2024). Amazon.sg. <https://www.amazon.sg/Unpacking-Death-Penalty-Sriprapha-Petcharamesree/dp/9811988390>
2. [2] Asian values | Definition, Criticism, & Facts | Britannica. (2024). In Encyclopædia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/Asian-values>
3. [3] UN: Opposition to the death penalty continues to grow. (2020, December 16). Amnesty International. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/12/un-opposition-to-the-death-penalty-continues-to-grow-2/>

Số tháng Mười Một, 2024

LUẬT KHOA

tạp chí

1520 E. Covell Suite B5 - 426, Davis, CA 95616

Văn phòng chính: Đà Bắc, Đà Loan

Tổng biên tập: Trịnh Hữu Long

Ban biên tập: Trần Quỳnh Vi, Phạm Đoan Trang

Mọi thắc mắc, góp ý xin gửi về: docgia@mail.luatkhoa.com